parisiene care e Madame Coco Chanel și care frecventează cele mai înalte cercuri ale societății.
Manechinele lui Chanel împărtășesc, într'o oarecare măsură, popularitatea ei socială și aceasta făcu ca Arlette să apară la recepțiile cosmopolitei societăți a Parisului, unde democrația și finanțele vin în contact cu cei mai îndrăzneți excroci.
Aproape imediat ce începu să frecventeze aceste cercuri, ea întâlni pe Sergiu Alexandru Stavisky, tânărul și fascinantul financiar rus.
Se îndrăgostiră unul de altul și se căsătoriră într'un scurt răstimp. Stavisky își instală soția într'un elegant apartament la Paris, închiriând vile în diferite localități de recreere, ca Biarritz, Cannes, Deauville, etc.
Arlette avu în următorii doi ani, doi copii și se dovedi o mamă atât de devotată, încât era subiectul a nenumărate anecdote, ce circulau în cercurile mondene.
Stavisky dărui soției sale cele mai prețioase bijuterii, făcând în felul acesta o foarte bună investiție. Miniștrii cabinetului, prefecții de poliție și alte personagii de acest fel, a căror prietenie obicinuia s'o cultive, erau atât de cuceriți de farmecul frumoasei doamne Stavisky, încât nu puteau refuza nimic soțului ei.
In Franța, bărbatul care cade sub influența unei femei frumoase e deobicei privit cu indulgență și jurații au iertat adesea crime, pe motivul acesta. Putem presupune deci că reprezentanții autorităților franceze se simțiau absolut virtuoși, făcând concesiuni soțului unei femei ca doamna Stavisky. Și totuș, nimeni n'a putut aduce dovada că Arlette n'a fost cea mai credincioasă soție.
Căsnicia lui Stavisky a avut la început o epocă prosperă. Intreprinderile sale mergeau strună. Până atunci, avusese ridicări și căderi cu totul necunoscute soției sale, care deasemeni nu știa că fusese și pensionar al câtorva închisori. Cum putea o femee iubitoare să-și închipue sub ipostaza unui pușcăriaș pe un bărbat atât de superb?
Dela un moment dat însă, afacerile începură să meargă prost. Frauduloasele sale companii nu-și mai puteau plăti dividendele și dobânzile decât din nouile subscrieri și când sursa acestora secă, companiile dădură faliment. Politicienii cari-l sprijiniseră când era bogat, începură să-l părăsească, lăsând justiția să-și urmeze calea.
Se văzu atunci că generozitatea lui Stavisky față de soția sa, în privința giuvaerurilor, fusese o prudentă extravaganță. El îi mărturisi că avea nevoe de parale și atunci se vându prima bijuterie, apoi alta și alta, până la cea din urmă.
Arlette îi dădu totul fără un cuvânt, deși ar fi putut rămâne bogată, păstrându-și aceste bijuterii.
Devotata Arlette își văzu soțul devenind din ce în ce mai nervos și mai absent, semnând sute de cecuri, din care trimitea o mare parte în orașe străine. Ea nu cunoștea încurcăturile lui financiare și nici n'ar fi avut cum să le cunoască, pentrucă situația devenise și pentru el de neînțeles.
Apoi, într'o zi, Stavisky îi spuse că se duce să tranșeze o afacere și după un scurt răstimp, fu găsit mort într'o singuratecă vilă alpină.
Se spunea că se omorîse dar opoziția susținea că îl împușcase poliția pentru a-l împiedica să vorbească despre relațiile sale cu diferiți politicieni la putere.
Franța era în fierbere. Mulțimi înarmate, în care se aflau numeroși soldați, nemulțumiți de reducerea soldelor, atacară instituțiile guvernului. Poliția trase asupra lor, făcând sute de răniți și zeci de morți. Scandalul dură zile dearândul și mulți crezură că avea să se producă o radicală schimbare de guvern — prin adoptarea regimului fascist sau bolșevic.
Se formă un nou guvern, cu ușoare tendințe fasciste și toți funcționarii superiori ai autorităților, cari lucraseră cu Stavisky, își pierdură situația.
In tot timpul acestei furtuni, Arlette încercă să-și păstreze gospodăria și să-și vadă de copii. Apoi fu arestată, sub diferite învinuiri, despărțită de copiii ei, cari între timp fură întreținuți din economiile unei dădace bătrâne.
S'au dus prietenii, bijuteriile și elegantele interioare — Arlette își petrece acum zilele în închisoarea dela Petit Roquette și figura ei nu mai e de recunoscut.
După arestare, nu i s'a permis nici măcar să-și vadă copiii, sub pretextul că i-ar putea parveni vre-un mesagiu din afară, prin îmbrăcămintea lor. In cele din urmă însă, i s'a dat voe să-i vadă, dar sub ochiul vigilent al unui gardian. Ea a spus copiilor că tatăl lor se află în Statele Unite și că în curând se vor duce la el.
Există în viața Arlettei episoade care au darul s'o pue într'o lumină nu tocmai favorabilă. Pe când lucra ca manechin, într'un mare magazin de confecțiuni, ea fu arestată, sub învinuirea că ajutase la săvârșirea unui furt. A fost eliberată mai apoi, din lipsă de dovezi, dar întâmplarea aceasta figurează acum în dosarul ei.
Un alt episod nefericit a avut loc cu puțin înainte de nașterea celui de-al doilea copil. Soții Stavisky dădeau un mare dineu la Marly-le-Roi, o suburbie la modă a Parisului și care a fost pe vremuri terenul favorit de vânătoare al lui Ludovic al XV-lea. Puțin după ce oaspeții se ridicaseră dela masă, se ivi poliția, cu un mandat de arestare pentru doamna Stavisky, sub acuzarea că tăinuia lucruri furate.
Oamenii poliției se simțiră oarecum încurcați, văzând printre oaspeți un membru al guvernului, dar trebuiră totuș să-și execute însărcinarea. Se pretindea că Stavisky furase și că trecuse o parte de bani Arlettei. Dar în această afacere n'a existat o dovadă certă, că femeea știa despre manevrele soțului ei. Faptul că primise bani dela el nu însemna nimic. Aceasta se poate întâmpla în orice căsnicie.
Dat fiind că era pe cale să devie mamă, doamna Stavisky nu fu băgată la închisoare, ci ținută sub supraveghere într'un sanatoriu. Ceva mai târziu, acuzările îndreptate împotriva ei fură părăsite.
Stavisky profită de interesul pe care-l inspira soția sa, pentru a scăpa de închisoare. Majoritatea cetățenilor francezi sunt convinși acum că poliția închidea ochii.
Fu arestat după câteva luni, dar eliberat din nou, grație unor intervenții politice. Procesul său fu amânat de 19 ori, în decurs de opt ani.
Stavisky se bucura de prietenia lui Paul Boncour, ministrul afacerilor străine, și un exponent al moralității în viața politică, cum putea deci soția lui să-l creadă vinovat? Anatole de Monzie, Ministrul Cultelor și George Bonnet, Ministrul Justiției erau alți doi politicieni, cari făceau dese vizite tinerei perechi. Aceste relații desăvârșiră buna reputație a „Frumosului Alex".
Ingrozită de cutremurul politic pe care l-a determinat afacerea Stavisky, poliția a supus pe soția excrocului unui sever interogatoriu. Instrucția s'a făcut însă sub tensiune, cu necontenita teamă că spusele femeii aveau să se repercuteze asupra diferitor autorități și personagii sus-puse.
Existau câteva motive puternice pentru deținerea doamnei Stavisky, dar niciunul din aceste motive nu era legal. S'a presupus la început că Stavisky îi dăduse bijuterii, în valoare de 10.000.000 de franci, pe care-i le luase înapoi în perioada dificultăților, dar că nu le vânduse, ci le ascunsese într'un loc sigur, unde le putea găsi oricând ar fi avut nevoe de bani.
In vreme ce inamicii poliției și ai guvernului îi acuzau că s'au împărtășit din această pradă, nouii capi ai autorităților se străduiau să-i dea de urmă. S'au găsit bijuterii în valoare de 2.000.000 de franci la Londra și aceasta este probabil tot ceeace a ascuns Stavisky.
In al doilea rând s'a mai spus că Arlette l-a văzut pe Stavisky semnând 1200 de cecuri, că-i erau cunoscute persoanele pentru care fuseseră emise și că poseda cotorul acestor cecuri. Intr'adevăr extraordinar trebue să fie manechinul care ar putea ține minte 1200 de nume.
Dar cotorul a fost găsit acum la Romagnine, Secretarul lui Stavisky. Culmea nedreptății pare să fie faptul că Arlette poate fi ținută astfel în prevenție un an și chiar doi. Ea are însă consolarea că se află într'o închisoare pe al cărui fronton sunt gravate, cu litere de-o șchioapă, cuvintele „Libertate, Egalitate, Fraternitate".

FILMUL LUI STROE ȘI VASILACHE
„Bing-Bang" comedia de lung metraj a excelenților comici Stroe și Vasilache a fost complect terminată. Filmul a început să ruleze în țară obținând succese grandioase. Premiera bucureșteană a filmului va avea loc în curând la unul din marile cinematografe de pe Bulevard.

Sus: Preşedintele Boliviei Salamanca cu fiica lui, vizitând frontul bolivian la Gran Chaco. — Prizonieri bolivieni sunt transportaţi de pe front.

Cel mai curios dar şi cel mai tragic război: Bolivia si Paraguay

IN America de Sud, un război continuă de doi ani de zile, între două state vecine, pentru împăcarea cărora intervine şi Liga Naţiunilor: e vorba de lupta dintre Bolivia şi Paraguay.

Armatele paraguiene au reuşit să spargă frontul din Canada-el-Kasbe, făcând prizonieri pe preşedintele republicei Bolivia şi pe ministrul lui de război. Guvernul Bolivian, s'a format deci sub un alt preşedinte, pentru a duce tratativele de pace cu Paraguay. Ştirile desfăşurării acestui război parvin rareori până în Europa, totuş ştim că el este una dintre cele mai crâncene încăerări din ultimele secole. Rezultatele acestui război până astăzi sunt groaznice, iar pierderile armatei — de ambele părţi — imense.

Nici în istorie nu se pomeneşte de vreun război în care să se fi pierdut o treime din armata care lua parte la el. De exemplu, dintr'un efectiv de 100.000 soldaţi, cari formau totalul armatei paraguiene, numărul morţilor şi dispăruţilor se urcă la 35.000, iar cel al răniţilor la peste 10.000. Curios de relevat este faptul că din acest număr imens de morţi, foarte puţini sunt acei cari au fost ucişi de obuze, gloanţe sau mitraliere. Majoritatea lor muriau în jungla Americei de Sud, fiindcă luptele s'au desfăşurat în pădurile virgine, americane, care — dupăcum se ştie — se află la o înălţime de 2000-3500 metri deasupra nivelului mării, pe munţii din Gran-Chaco.

O ARMATA DE SCHELETE

Lipsurile îndurate de aceste armate sunt de nedescris. Soldaţii au fost nevoiţi să care pe umeri ghiulele de tun, să împingă automobilele, cărora nu le era suficientă puterea motorului, spre a urca pantele munţilor. Deseori se întâmpla ca unui regiment întreg, trimis pentru întărirea efectivului, să i se piardă urma, pentru ca după vreo câtva timp să se găsească în vreo prăpastie, un morman de schelete.

Alte ori se întâmpla ca la intervale de una sau două zile să moară sute de soldați, mușcați de vreun șarpe veninos. Din această cauză, guvernele celor două state combatante, s'au văzut nevoite să-și procure un ser împotriva acestor mușcături veninoase. Dar din pricina transportului greu, serul n'ajungea la timp, sau sosia alterat, și deci imposibil de întrebuințat.

UN SFERT DIN POPULAȚIA PARAGUYANA PE FRONT

De foarte multe ori nenorociții soldați rămâneau și fără hrană, câteva săptămâni, fiind nevoiți să se hrănească cu carnea animalelor sălbatece din junglă.

Din pricina acestor pierderi mari, guvernele celor două țări s'au văzut obligate, să facă noi mobilizări. La un moment dat, Paraguayul, care număra 800.000 locuitori, trimisese pe front 180.000 de oameni, iar Bolivia care are o populație de numai 300.000 locuitori, mobilizase peste 100.000 de oameni.

Orașele au fost pustiite, universitățile și școalele închise, uzinele, societățile, magazinele, lucrează cu jumătate din personalul obișnuit.

Și cum se va sfârși oare acest răsboi?

r. t.

Un transport de trupe paraguayene puțin înainte de plecarea pe front.

REGELE BULGARIEI INAUGUREAZĂ MUZEUL DE RĂZBOI DIN PLEVNA

Regele Boris III a inaugurat recent la Plevna muzeul militar. In fotografia noastră îl vedem pe Rege în fruntea notabilităților Bulgariei.

NOUL GUVERN JUGOSLAV

D. Jeftici fost ministru de externe în trecutul guvern jugoslav a primit însărcinarea de a forma noul cabinet. In fotografia noastră îl vedem făcând declarații ziariștilor după constituirea guvernului.

CREDEŢI CĂ

1.—Dacă părul e ras creşte mai repede ?
2.—O epidermă păroasă este un semn de putere ?
3.—Porcul ghimpos îşi atacă inamicul, cu ţepile sale ?
4.—Persoanele oarbe aud mai bine decât acelea care văd ?
5.—Timpul ploios este cauza reumatismului şi a durerilor reumatice ?
6.—O persoană care cade dintr'un aeroplan moare mai înainte de a atinge pământul ?
7.—Aerul nopţii e vătămător, în special pentru persoanele debile sau bolnave ?
8.—Căsătoriile se fac deobicei între persoane de tipuri contrarii, blonzii sunt atraşi de brune şi vice versa ?
9.—Că în vechime se cunoşteau multe arte utile, acum pierdute, cum ar fi arta de-a întări arama ?
10.—Sticla pisată este o otravă ucigătoare ?
11.—Trăsnetul nu loveşte de două ori în acelaş loc ?
12.—Dacă intri într'o regiune de nisipuri mişcătoare, eşti înghiţit de acestea, încetul cu încetul ?
13.—Pământul e vara mai aproape de soare, decât iarna ?
14.—Vulcanii sunt în legătură cu materiile topite şi fierbinţi din centrul pământului ?
15.—Persoanele necinstite au ochii foarte apropiaţi unul de altul ?
16.—Căsătoriile între veri, produc în mod obişnuit copii bolnăvicioşi, imbecili sau în orice caz reduşi ?
17.—Rugăciunile pentru schimbarea vremii sau pentru sănătatea unor persoane bolnave au vreo influenţă ?
18.—Spaima pe care o încearcă eventual o mamă, înainte de naştere poate avea drept efect un semn pe trupul copilului ?

Vedeţi de câte ori aţi răspuns „Da" sau „Nu" la aceste întrebări, mai înainte de-a citi articolul ce urmează.

Care este capitalul dumneavoastră de credinţe greşite?

Există în probleme de ştiinţă extrem de obişnuite o sumedenie de idei greşite, în care cred mulţi dintre noi. Oricare dintre cititorii noştri îşi poate da seama cum stă, sub acest raport, răspunzând „Da" sau „Nu" la întrebările de mai sus. Persoana care dă 12 sau 13 răspunsuri afirmative şi 4 sau 5 negative, reprezintă inteligenţa medie, a unui grup de studenţi dela universitatea din New-York. Dacă cititorul acestui articol răspunde afirmativ la toate întrebările, individul acesta este 100 la sută greşit, deoarece răspunsul corect este în fiecare caz „Nu".

S'a ales dintr'un chestionar cu mult mai lung aceste optsprezece întrebări, pentrucă reprezintă cele mai răspândite noţiuni greşite. Intrebarea din fruntea listei, şi anume dacă e adevărat că o barbă care e rasă des creşte mai rapede, nu este cea mai comună în seria ereziilor populare. Această credinţă face parte din aceeaş categorie cu numărul patru din listă şi anume, că persoanele oarbe au de obicei auzul mai fin, decât acelea care pot vedea. Se ştie prea bine ceeace se întâmplă în cazul orbilor. Ei dau mai multă atenţie sgomotelor şi nici decum nu poate fi vorba de o ureche mai sensibilă. S'au făcut experienţe cu mii de orbi, cu ajutorul celor mai precise instrumente ştiinţifice. In mijlocie orbii aud ceva mai prost, decât persoanele dăruite cu vedere, şi nu mai bine. Aceasta se datoreşte probabil faptului că multe dintre persoanele oarbe îşi datoresc infirmitatea unei boale, care pe lângă ochi atacă şi alte organe, cum sunt urechile de pildă. Când nu există o astfel de vătămare generală, orbul pare să audă în aceeaş măsură, ca şi când n'ar fi orb.

Diferenţa rezidă în felul cum sunt întrebuinţate simţurile şi cum sunt înţelese mesagiile acestor simţuri. Se ştie foarte bine, spre exemplu, că sălbatecii aud cele mai slabe sgomote ale pădurii, tot aşa cum văd cele mai slabe urme, lăsate pe o potecă, atunci când sgomotele şi urmele sunt cu totul imperceptibile pentru oamenii civilizaţi. Aceasta nu dovedeşte însă că sălbatecii au un auz sau o vedere mai fină decât noi. Ei sunt pur şi simplu obicinuiţi să recunoască şi să interpreteze aceste slabe indicii. Dacă-l punem însă să citească, sălbatecul va găsi că ciudatele semne de pe hârtie sunt toate la fel. Le vede foarte bine, dar n'au pentru el nici un sens.

La fel se întâmplă şi cu sgomotele recunoscute de sălbatec sau de orb. Cu toţii le auzim, dar nu le putem interpreta. Numai pentru orb ecoul slab al paşilor săi, în apropierea unui zid, care-i reflectă sgomotele, are o semnificaţie.

Această blondă fermecătoare se va căsători cu un brun ?

Omul care a căzut din avion va muri înainte de a atinge pământul ?

Trăsnetul va lovi de două ori în acelaş loc ?

Cât despre raderea bărbii şi creşterea ei, orice sceptic poate uşor pune la încercare această teorie, lăsându-şi barba să crească un an întreg, tăiând-o apoi şi cântărind-o. Acestui an să-i urmeze un altul, în care-şi va rade zilnic barba, păstrând firişoarele spălate cu grijă. La sfârşitul acestei perioade va cântări grămada de firişoare. Dacă sănătatea, clima şi alimentaţia au fost identice în cei doi ani, greutate celor două grămezi de păr acumulate va fi egală. Părul căzut sau smuls cu pieptenele, în timpul cât ar purta barbă ar trebui să fie şi el adunat şi inclus în total.

Experţii antropologi au o metodă cu mult mai lesnicioasă de a verifica această chestiune. Ei măsoară la microscop lungimea unui fir de păr ce creşte zilnic între un ras şi celălalt şi compară apoi această creştere zilnică, cu proporţia în care se lungesc bărbile într'un acelaş răstimp, la persoanele care nu se bărbieresc. Comparaţiile acestea au deobicei rezultate aproape identice. Hrana, sănătatea, aerul, tamperatura, somnul, felul cum funcţionează glandele şi multe alte condiţiuni de felul acesta influenţează creşterea părului la un individ, aşa cum îi pot afecta ţesuturile sau coloraţia pielei. Dar raderea nu are nici un efect.

Chestiunea a doua, dacă părul de pe trup este un semn de forţă, este deasemeni lipsită de orice suport ştiinţific. Ideea aceasta a luat naştere prin observaţia că bărbaţii rasei albe sunt deobicei mai păroşi decât femeile din aceeaş rasă şi au şi muşchi mai puternici. Primitivii albi au ajuns astfel la concluzia că un trup de bărbat, care nu e păros, presupune efeminare, lipsă de bărbăţie. Ceeace nu e câtuş de puţin adevărat.

Greşita idee că porcii ghimpoşi îşi atacă inamicii cu ţepile, a luat probabil naştere din faptul că ţepile acestui animal se detaşază uşor la o săritură mai rapidă sau rămân pe mâna celui care încearcă să-l prindă, la fel cum se întâmplă cu spinii unui cactus, sau ai unui scaete.

Credinţa care stabileşte o legătură între un timp ploios şi durerile reumatice are la bază un fapt care e însă greşit interpretat. Reumatismul se datoreşte adesea unei infecţiuni, datorită microbilor. De pe urma boalei bolnavul rămâne cu încheeturile sau muşchii umflaţi, sau slăbiţi. In cazul acesta umflătura ţesuturilor bolnave poate fi afectată de schimbările vremei pare-se, mai curând de aer şi temperatură decât de ploaie, dar dat fiind că toate aceste schimbări ale timpului sunt deobicei nedes-

părţite, oamenii asociază durerea încheeturilor lor reumatice cu cel mai vădit dintre simptome, şi anume cu ploaia. Toate acestea se aplică durerilor unui reumatism existent. Trebue să observăm însă că nu există nici o legătură între timp şi cauzele reumatismului.

Greşita credinţă că o persoană, care cade dintr'un aeroplan sau din vârful unei clădiri foarte înalte, moare mai înainte de-a fi atins pământul, poate fi verificată direct. După câţiva zeci de metri, această persoană cade cu o viteză egală, indiferent de distanţa până la pământ.

Rezistenţa aerului limitează viteza căderei, întocmai ca atunci când această rezistenţă este artificial sporită de o paraşută. Multe persoane au căzut accidental, sau voit, o mie de metri şi mai bine, fără să deschidă paraşuta, care mai apoi s'a destins, asigurându-le o aterizare fără accidente. In tot acest timp, ele au rămas perfect conştiente şi nevătămate.

Credinţa în primejdia aerului rece al nopţii este adesea spulberată de doctori, dar are totuş o bază în aparenţă rezonabilă. S'a observat mai de mult că persoanele care dormiau cu geamurile deschise, se îmbolnăviau de malaria; deci, malaria, care în traducere literală înseamnă „aer rău" a fost atribuită unei otrăvi ce plutia în aerul nopţii. Adevăratul motiv sta însă în faptul că ţânţarii de noapte intrau pe geamurile deschise şi înţepând pe cei cari dormiau, le inoculau germenii malariei. Se ştie acum că aerul nopţii — dacă există vreo diferenţă — este mai bun chiar decât cel de peste zi, deoarece a fost expus zece sau douăsprezece ore influenţei purificatoare a luminei solare.

Credinţa că deobicei tipurile opuse se atrag ar putea foarte bine să fie adevărată, deoarece nu există nici un principiu ştiinţific care s'o desmintă. Dar în viaţa de toate zilele, teoria nu se dovedeşte câtuş de puţin exactă. S'a observat că perechile se aleg după asemănări; realitatea este cu totul opusă răspânditei credinţe.

Credinţa „artei pierdute" vine dela vechile expresii „tare ca arama"*) şi alte articole sau materiale, care acum au ieşit din uz. De fapt, aceasta este doar o confuzie. Posedăm şi acum „aramă tare". Singura diferenţă este că o numim bronz şi că fabricarea ei nu mai este nici un secret şi nici o „artă". E destul să adaugi aramei puţin cositor, spre a obţine cel mai tare bronz. Savanţii cred că toate celelalte „arte pierdute" pot fi explicate într'un mod similar.

Credinţa că sticla pisată este o otravă pare foarte ciudată, deoarece nimeni nu poate vedea pe ce se bazează, dacă nu se întoarce la zilele când arsenicul, care e într'adevăr o otravă, avea o fabricaţie ce-l făcea să semene întrucâtva cu sticla, şi astfel a luat naştere o legendă, care mai trăieşte încă. E drept că sticla pisată nu e ceva care poate fi recomandat ca articol alimentar, dar individul sănătos care înghite o cantitate mică din acest praf nu păţeşte absolut nimic.

Că trăsnetul nu loveşte de două ori într'un acelaş loc, se explică foarte uşor — a răspuns un mucalit — şi anume prin faptul că după prima descărcare, electrică, nu mai rămâne nimic de lovit. In realitate se întâmplă însă exact invers. Trăsnetul loveşte deobicei obiecte situate la mari înălţimi. Empire State Building din New York City, spre exemplu e regulat lovit de trăsnet, oridecâteori se deslănţue o furtună.

Legenda nisipurilor mişcătoare se datoreşte probabil faptului că adevăratul nisip mişcător are aceeaş consistenţă ca şi apa. Oamenii se scufundă şi se îneacă în el, la fel ca individul care intră într'o apă mare, fără să ştie să înnoate.

Următoarea credinţă greşită, cu privire la distanţa dintre pământ şi soare a luat probabil naştere datorită faptului că vara este în părţile nordice ale pământului mai caldă decât iarna. In realitate fenomenul acesta se datoreşte anualelor modificări ce se produc în înclinarea axei pământului. Distanţa dintre pământ şi soare, aşa cum a fost măsurată de astronomi este cu câteva milioane de kilometri mai mică iarnă, decât în timpul verii.

Vulcanii, spun cele mai noui teorii geologice, nu ating miezul de lavă din centrul pământului, pentru simplul motiv că nu există un asemenea miez. Faptul că un cutremur se simte pe o mare întindere de pământ dovedeşte că planetă noastră e în întregime solidă. Fiecare vulcan sau grup de vulcani are în realitate o mică pungă de lavă, situată la o adâncime de câţiva kilometri.

Teoria după care persoanele lipsite de onestitate ar avea figura extrem de îngustă, este pentru savanţi cea mai inexplicabilă erezie, deoarece în fotografiile infractorilor nu se vede nici urmă din această caracteristică. La fel este şi cu aşa zisele consecinţe nefericite ale unei căsătorii între rude apropiate. Bărbaţii din familiile regale ale vechiului Egipt se căsătoriau nu numai cu verişoarele lor, dar chiar cu surori, şi legăturile acestea s'au continuat câteva generaţii dearândul, fără să se observe cel mai mic simptom de degenerare fizică sau intelectuală.

Statisticile ne arată că rugăciunile făcute pentru ploi sau alte fenomene naturale nu au absolut nici un efect şi înregistrări similare, făcute în saloanele diferitor maternităţi, spulberă credinţa semnelor pe care le-ar imprima fătului, emoţiile unei femei gravide.

Ca şi celelalte erezii de care ne-am ocupat până acum, n'au nici acestea vreun suport real.

A.

*) „Românul are şapte vieţi în pieptu-i de aramă", deci arama e tare.

Ridicarea unei şcoli româneşti în jud. Caraş.

La Doclin în judeţul Caraş s'au pus temeliile pentru ridicarea unei şcoli româneşti. Conducătorii judeţului au pus în acest scop la dispoziţie suma de 100.000 lei. In fotografiile noastre vedem: pe d. deputat Octavian Furlugean vorbind despre însemnătatea actului. — Prefectul judeţului şi primarul. — O parte din locuitorii comunei Doclin cari şi-au lăsat plugul în brazdă pentru a primi sfaturile oaspeţilor.

Serbarea Bobotezei

Cu fastul obicinuit s'a desfăşurat Duminică în Capitală Serbarea Bobotezei, în prezența Suveranului şi a membrilor guvernului.
Calea Victoriei între biserica Zlătari şi cheiul Dâmboviței a fost pavoazată cu drapele naționale şi ghirlande de brad, iar pe trotoare au fost înşiruite trupele.
La ora 11 a. m. a sosit Suveranul însoțit de d. general Ilasievici mareşalul Palatului.
Regele a trecut în biserică unde s'a început oficierea serviciului religios. După terminarea serviciului divin s'a format procesiunea spre cheiul Dâmboviței.

Patriarhul a înmânat crucea Regelui, care la rândul său a aruncat-o în apă. Crucea a fost prinsă de Iordan G. Lungu (41) şi înmânată patriarhului.
Cortegiul s'a înapoiat în aceeaş ordine în fața bisericei Zlătari unde Suveranul a primit defilarea trupelor.
Fotografiile noastre reprezintă : 1) Suveranul la sosire, trecând în revistă trupele. 2) Suveranul dând mâna cu ataşatul militar al Franței. 3) Procesiunea spre cheiul Dâmboviței având în frunte pe Suveran şi Patriarh. 4) Scoaterea Crucii din apă. 5) şi 6) Defilarea trupelor.

Steagurile hitleriste purtate cu ridiculă convingere de purtătorii crucii încârligate.

Hitler PUMNUL GERMANIEI

ŞI ACUM VIN „TRUPELE DE ASALT"!

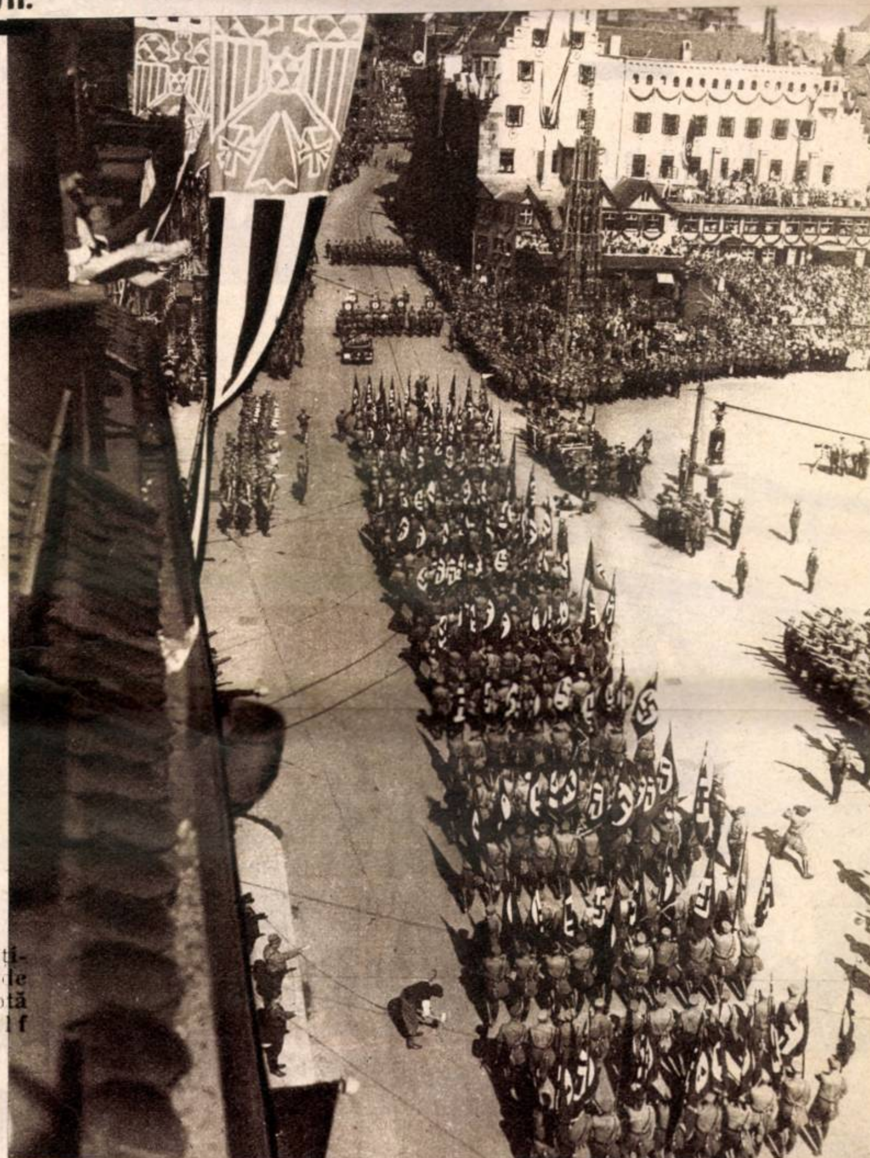
CAP. VII.

LA 20 Martie 1921 are loc plebiscitul din Silezia, foarte semnificativ pentru atitudinea lui Hitler, paisprezece ani mai târziu, în 1935, faţă de plebiscitul din Saare. Deşi 700.000 de voturi se declară în favoarea Germaniei, faţă de 480.000 voturi în favoarea Poloniei, Silezia nu poate fi alipită din pricina răscoalei lui **Korfanty.** Teroarea bandelor lui neoficiale e atât de virulentă încât şapte luni după votare, Germania, în 20 Octombrie 1921, prin tratatul încheeat la Geneva, cedează Poloniei, de voe bună, 3200 km., teritoriu bogat în zăcăminte metalurgice. Dar ceeace a fost cu putinţă în 1921. în răsăritul Europei, nu mai e cu putinţă în 1935 în occident: Hitler care voia să repete pentru regiunea Saare, metoda polonezului Korfanty, se pomeneşte în faţa puterilor aliate ale Ligii Naţiunilor, sub administraţia căreia se află regiunea. Va învăţa ceva Hitler din acest eveniment ?... Istoria ne-o va arăta mai târziu. Dar metoda lui Korfanty îi va da lui Hitler curajul de a întemeia batalioanele de asalt, de-a le duce la un grad de desvoltare, până la a cuteza să înfrunte armata regulată a Reichului şi chiar pe Hitler, întemeetorul lor.

In Iunie 1921 (Hitler are 32 ani) popularitatea lui, în cercurile poitice deocamdată, e destul de mare, ca să fie primit a vorbi la Berlin la **„clubul naţional"** şi să ia contact cu unii membri din **„clubul seniorilor".**

Dar era oare cu putinţă ca ascensiunea vertiginoasă a oratorului partidului, a şefului propagandei, să nu provoace tainice gelozii şi uri mocnite ?... A fost de-ajuns ca Hitler să lipsească patru săptămâni din München — numai patru săptămâni — ca în sânul partidului să se realizeze primul complot, din seria pe care Hitler va şti totdeauna să le descopere la timp şi să le stârpească radical.

In vreme ce Hitler lua însfârşit contact cu marii proprietari prusaci şi cu posesorii de uzine la Berlin, un membru al partidului naţional-muncitoresc ţine la München o conferinţă violentă impo- triva... marilor proprietari !.,. Hitler, la înapoere, găseşteun curent puternic, susţinut de **Dr. Dickel, Streicher** şi **Drexler,** care cere mutarea partidului la Berlin. De fapt era o încercare de a smulgepe Hitler din terenul unde-şi înfipsese rădăcinile atât de adânc până'n cassele

Parada inconştienţilor! Batalioanele de asalt se îndreaptă spre piaţa Adolf Hitler.

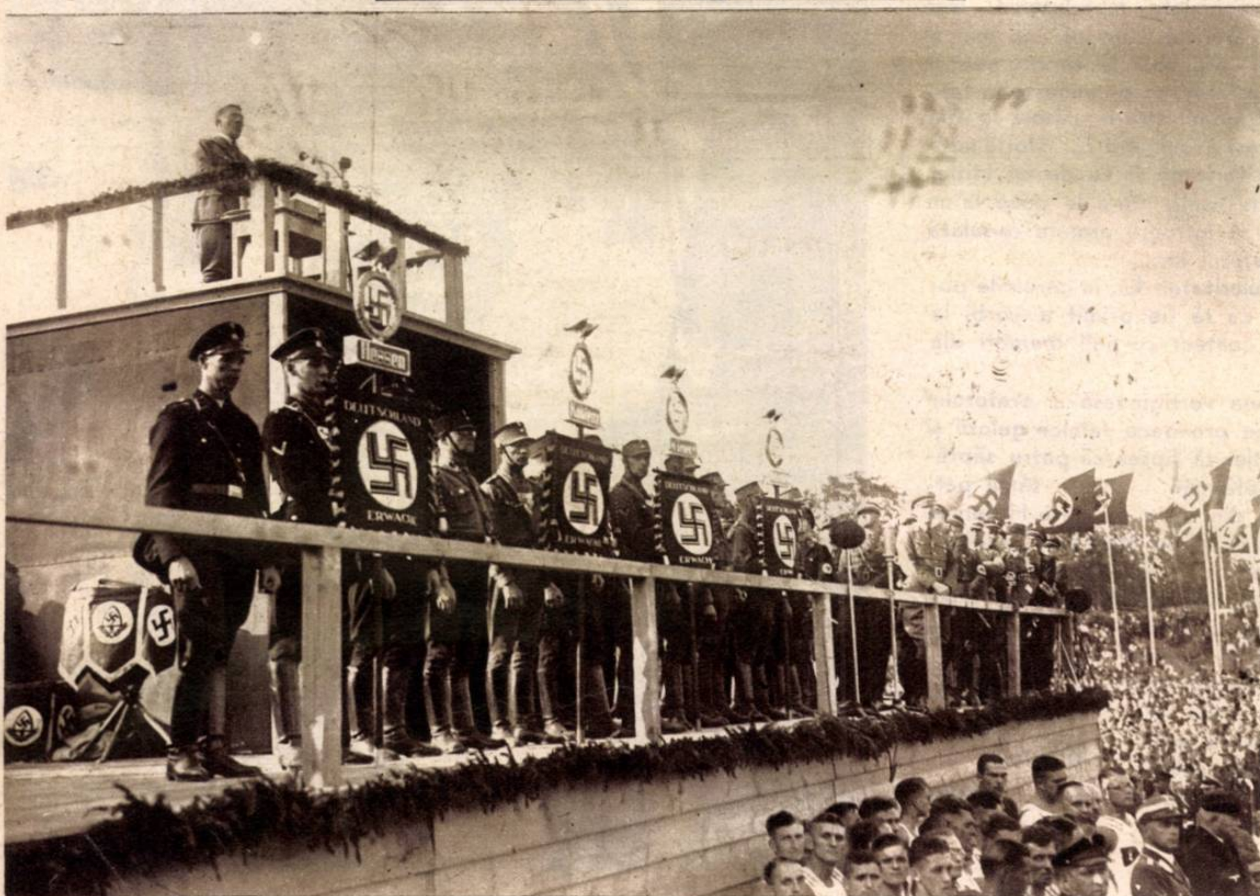
de fer ale Reichswehrului. Hitler știa bine că nu va putea ajunge în fruntea Germaniei decât după ce va fi cucerit Berlinul. Dar era oare timpul să se despartă de singurele izvoare vii ale partidului ?... Dickel, Streicher și Drexler puteau crede în voe că partidul se menținea prin forța „ideilor" și „programului", Hitler știa însă destul de precis că partidul trăia din banii armatei regulate, care avea nevoe de o politică „națională", iar șefii partidului se puteau deda la tot felul de îndrăzneli și scandaluri, nepedepsiți, numai pentrucă erau susținuți din umbră de ofițeri, foștii șefi ai fostului „Bildungsoffizier" și de șefii poliției locale. La Berlin, împrejurările nu erau încă atât de favorabile și nici nu se putea ști, în 1921, dacă vor fi vre-odată.
Energic, Hitler amenință cu demisia. Plecarea lui Hitler însemna de fapt — plecarea ziarului și plecarea fondurilor, cu care se plătia chiria sediului și se acoperiau marile cheltueli ale întrunirilor publice. Plecarea lui Hitler însemna desființarea efectivă a partidului. E rugat să rămâe. Dacă e rugat, înseamnă că e nevoe de el. Și Hitler cere, la 14 Iulie — în conformitate cu ideologia antidemocrată a partidului — puteri dictatoriale, ca în armată. La 29 Iulie, Hitler e numit președinte activ, „răspunzător" numai față de sine, iar Drexler — care nu trebuia alungat prea grosolan, din pricina efectului prea dezastruos asupra membrilor partidului — e ridicat (de fapt, înjosit) la rangul de „președinte de onoare": Ne mai având nici o răspundere, nu mai avea nici un drept. La 3 August, stăpânul partidului creează însfârșit arma sigură cu care se va impune poporului german, eliberându-se definitiv de prizonieratul în care orice șef de partid se află, atunci când trebue să măgulească opiniile, interesele și vanitatea membrilor. **„Trupele de asalt"** sunt prezentate, la început, ca o simplă secție sportivă a partidului. Această secție are însă țeluri sportive de un caracter neobicinuit: Să atace pe adversari, să intimideze adică să-i asasineze moralmente și uneori să-i asasineze pur și simplu. Tot atât de ciudat e șeful „sportiv" al noüii formații: Se numește **Klintzsch,** fusese locotenentul lui **Ehrhardt,** șeful terorist și fusese încarcerat ca autor moral al asasinării lui Erzberger. Cea mai mare parte din membrii noüii secții „sportive", sunt foști militari de carieră, sau elementele risipite ale diferitelor grupe militare, care fuseseră dizolvate în urma cererilor de la Berlin, unde vorbiau, încă destul de viguros reprezentanții Aliaților.
O astfel de secție prezenta pericole mari. In primul rând pentru toate celelalte partide, care voiau să lucreze și ele cu ideea și cuvântul, după modelul democrațiilor anglo-saxone și al democrației franceze. La ce se puteau aștepta celelalte partide, decât la o cucerire a opiniei publice prin teroare ? Ce soartă puteau avea șefii partidelor adverse, decât asasinatul — sau în cel mai bun caz — surghiunul ?... E ceeace s'a întâmplat. Dar în 1921, partidul „muncitoresc" de la München nu se deosebia prea mult de celelalte grupe șovine, destul de nume roase și având un caracter local destul de pronunțat, nu părea să se extindă vreodată asupra intre-

O întrunire în cinstea lui Hindenburg, pe timpul cât mareșalul mai era în viață

Hitler la tribună, străjuit de cruci încârligate la o întrunire de propagandă pentru plebiscitul din Saare.

gei Germanii. Așa se explică de ce partidele adversare, care aveau ramificații în tot Reichul, nu s'au speriat la ivirea sportivă a trupelor de asalt (**Sturmabteilung** sau prescurtat **S. A.**), cu o subdivizie aristrocată, un fel de corp de gardă (**Schutzstaffeln**, prescurtat **S. S.**). Se putea lăsa poporului german — gândiau democrații de la Berlin — măcar bucuria parăzilor militare, iar ofițerilor de la München, satisfacția secretă de-a face și ei puțină „politică". Nu strica de-asemenea, politicii externe, să se poată arăta Aliaților, că unitățile militare n'au pierit cu totul, după marea înfrângere, și că micile secții „sportive" ar putea deveni, iar la cel mai mic semn, diviziile de oțel, care fuseseră aruncate asupra Verdunului.

Mult mai grav devenia pericolul trupelor de asalt pentru partid. Căci istoria cunoaște pilde grandioase, când soldații plătiți de împărați au detronat și au numit ei împărați. Decadența imperiului roman nu se datorește altei cauze. Cine putea garanta că trupele de asalt ale partidului, deschizând calea și înlăturând toate obstacolele, în momentul hotăritor nu vor înlătura partidul și se vor instala la conducerea Reichului ?... Ce măsuri putea lua partidul împotriva unor astfel de „aliați" și de unde putea ști că hrănind trupele de asalt, nu hrănea, la sân, șarpele otrăvitor, care va mușca ?...

Toți membrii partidului își puteau pune astfel de întrebări, afară de unul : Hitler.

Hitler nici nu ținea prea mult la partid, sau la programul partidului. Partidul n'avea decât o menire : să ridice pe Hitler, apoi putea să dispară. Trupele de asalt n'aveau decât o singură datorie : să înlăture pe adversari, apoi — în caz că adversarii ar fi fost deplin stârpiți — să plece în concediu nelimitat. De vreme ce Hitler își „asuma întreaga răspundere", ca un adevărat erou din strămoșeștile păduri germanice, de ce s'ar mai încurca în zadar cu un partid, care ar cere justificări ; cu trupe de asalt, care ar cere drepturi pretoriene ?...

Partidul, prin sistemul antidemocratic al supunerii orbești, la porunca și inteligența **Fuhrerului**, era redus la tăcere, la neființă, dela început. Singura lui funcție era de a da șefului fundamentul „social" — și cotizațiile necesare întreținerii trupelor de asalt. Trupele, atâta vreme cât primeau soldele din mâna **Fuhrerului** și erau menținute la proporții neînsemnate, puteau face excelente servicii politice, fără să ajungă să acapareze libertatea de acțiune a șefului.

Sufletul nouei formații militare era căpitanul de stat major **Röhm**, prin intermediul căruia Hitler primia sugestiile corpului ofițeresc din München. Deși în 1921 numele lui apare destul de rar, influența lui este — pe cum vom vedea îndată — hotăritoare, în cariera lui Hitler. Röhm vorbește puțin, dar știe precis ce vrea poporul german : O dominație militară. Politica lui Hitler nu duce spre o altă țintă, dar felul măsurat, oarecum sgârcit în care folosește trupele de asalt, nu mulțumește de loc pe Röhm. El ar dori să dea trupelor militare un caracter militar categoric și un loc de frunte, în acțiunea partidului. Nu e partidul însuși o creație a Reichswehrului ?... Cum crede Hitler că se va elibera de sub tutela Reichswehrului, fără a-și crea o putere armată tot atât de sigură ?

Acest conflict latent, în concepția pe care și-o fac, în 1921, Hitler și Röhm, despre trupele de asalt, va dăinui mereu și va duce în 1934, la masacrul dela 30 Iunie.

Dacă Hitler a văzut bine, dela început, rolul și pericolul trupelor de asalt s'a înșelat însă, crezând că le va putea domina. **S. A.** și **S. S.** reprezentau o forță prea evidentă, foloasele pe care le aduceau partidului — adică lui Hitler — prea mari, ca șeful să se poată lipsi de ele vreodată și să nu fie dimpotrivă, ispitit de a le înmulți. In răstimpul unui deceniu, Hitler se pomenește a fi realizat exact dorința lui Röhm și toată Germania se află cuprinsă la venirea la putere a național-socialiștilor, într'o rețea de formații militare bine înarmate și hrănite, depășind un milion de inși. Dela câteva sute de inși, a căror menire imediată fusese de a face poliția întrunirilor partidului și de a ocroti pe **Fuhrer**, trupele de asalt deveniră un organism complex, cu stat major și o ierarhie amănunțită, cu regulamente de serviciu, cu uniforme, bucătării de campanie, steaguri și insigne.

Când s'a aflat de existența acestei formidabile armate, pusă în slujba unui partid de teroare, trecuse vremea prielnică unei intervenții din afară, așa cum se făcuse în 1920, când toate formațiile para-militare au fost disolvate, după cererea energică a aliaților. Germania avea să se înarmeze pe față, să-și reînvie uriașa industrie de răsboi, fără ca un singur soldat francez, englez sau italian, să cuteze să treacă frontiera în Germania, spre a cere respectarea clauzelor militare ale Tratatului dela Versailles. Faptul că n'au intervenit nici celelalte partide, direct amenințate in existența lor, pare uluitor la prima vedere ; dar cercetând mai de aproape condițiile de existență ale partidelor democrate, reese că ele însele își aveau rădăcinile înfipte în aceleași terenuri grase, de unde se alimentau — și unde (miracol !) se întâlneau și se împletiau cu rădăcinile atotsugătoare ale organizației politice hitleriste !

Marii industriași, marii moșieri precum și coasta militară, cam sătule de-a tot juca o farsă „democrată", pe care o acceptaseră în momentul înfrângerii militare, își pregătiau dominația totală, pe față și n'ar mai fi îngăduit nici unui guvern „democrat" să le distrugă arma pe care și-o făureau, cu ajutorul lui Hitler.

Adevărații stăpâni își redobândiseră glasul — în vreme ce rezemați de zidurile fabricilor și cazărmilor, naivii „democrați" cari se credeau stăpânii Germaniei, adăstau și vedeau cu ochii măriți de groază, cum se apropiau țevile care aveau să-i împuște.

Trupele de asalt nu se hrăniau, desigur, numai cu entuziasm. Dela câteva zeci de mii de mărci, preluate din cotizații și veniturile întrunirilor publice, tot mai populate, bugetul armatei lui Hitler s'a ridicat până la cinci milioane mărci anual (cam două sute de milioane lei).

F. ADERCA

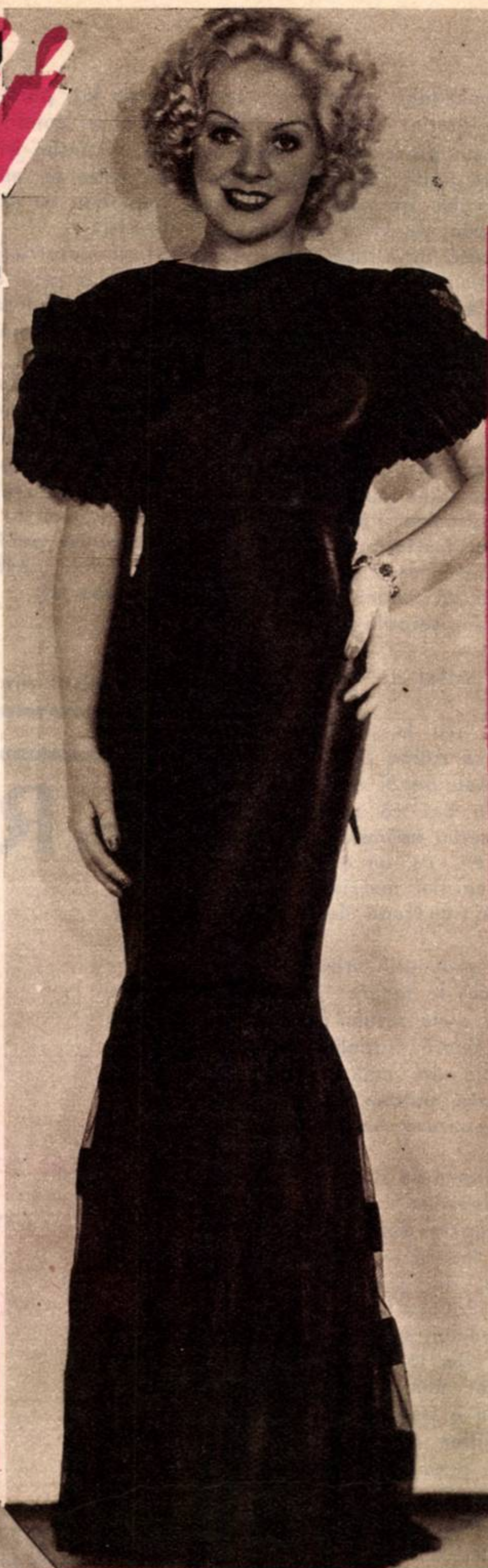
In numărul viitor : **De unde banii?...**

Rochii DE SEARA

EMANCIPATĂ de considerentele de ordin practic şi util pe care ni le impune viaţa de toate zilele, imaginaţia creatorilor găseşte în câmpul rochiilor de seară un teren unde poate sburda în voie, unde toate capriciile şi extravaganţele împrumută conturile şi volumele concretizării.

Dacă deschideţi albumul nouilor colecţii, aveţi impresia unei procesiuni de costume. Alături de expresia modernă de o mefistofelică ţinută, a unor toalete ce mulează corpul cu rafinată simplicitate şi de drapajele antice de a căror graţie sculpturală nu ne vom sătura niciodată, avem viziuni de romantism: corsaje ajustate şi jupe ce se evazează reclamând metraje abundente şi mătăsuri grele — semi-apretate, ca faiul, taftaua şi moarul. Dar ceeace frapează în special sunt siluetele de acum un secol în interpretare modernistă. Apariţia e dintre cele mai bizare şi comportă totodată mult gust.

Celofanul, paietele şi laméurile — materiale ce prin lumina în reflexe violente, sunt de mare efect. Paietele apar în tunici din momentul în care s'a lăsat amurgul, apoi în rochi de dineu,

de teatru şi de bal, pretându-se diferitor interpretări, diferitor categorii de eleganţă şi oferind efecte de pură aristocraţie în nuanţe închise ca: marron, violet închis, sau negru. Suprafaţa sumbră străbătută de fosforescenţe compensează severitatea liniei, deoarece e evident că paietele nu pot fi tratate ca o mătase suplă. De o strălucire mai delicat difuzată decât în ţesăturile paietate, celofanul lansează şi el o versiune nouă a femeei în toalete de o linie şerpuitoare.

In fotografiile noastre, apare drăgălaşa Janet Gaynor dela Fox, într'o toaletă de paiete albe. Apoi, Alice Fay dela aceeaş casă de filme într'o rochiţă de dineu din crepe-satin şi tulle negru. Tăietura gâtului şi mânecile se remarcă printr'o tinerească graţie.

Cine vrea să se evidenţieze prin originalitate n'are decât s'o imite pe Pat Paterson (Fox) care pe o rochie colantă de duchesse negru a aplicat o porumbiţă albă cu aripile întinse. **DORO**

Douglas Fairbanks jr. în rolul prințului Mikita Krassnoff din filmul „FIUL RUSIEI", care va rula la cinematografele CAPITOL și ROXY.

Nancy Carroll în rolul Tanyușei din filmul „FIUL RUSIEI", care va rula la cinematografele CAPITOL și ROXY.

„Adeverul" închinat Franţei

Numărul de Crăciun al ziarului „Adeverul" a însemnat un triumf pentru presa românească.
Este un număr sărbătoresc din toate punctele de vedere. Atât din punct de vedere al conţinutului cât şi din punct de vedere al tehnicei lui desăvârşite.
Nimic nu a fost uitat. Dela scenele dramatice din timpul războiului, care demonstrează solidaritatea română faţă de prietena ei Franţa, până la amintirea încă prea vie a marelui cetăţean de onoare român, Barthou. Influenţa franceză reprezintă o a doua natură pentru poporul român şi cităm, în această privinţă, mesagiul adresat Franţei de către d. Titulescu.
O mare parte din ediţia acestui număr este rezervată meritelor politice, artelor şi scrisului francez. Marii oameni ca Jaurès, Clemenceau, Gambetta, Briand, Doumergue, Flandin, Laval, etc., sunt citaţi împreună cu biografiile lor. Deasemeni, marii scriitori contimporani: Bidou, Dorgelès, Proust, Henry de Regnier, Giraudoux, Tristan Bernard.
Diferite articole tratează despre valoarea tehnică a teatrului, a muzicii şi cinematografului francez, înfăţişând deopotrivă activitatea promotorilor şi interpreţilor lor. Insfârşit o complexitate de lucruri care formează baza constanţei şi a loialităţii române faţă de poporul francez.
Un articol este consacrat talentatei artiste belgiene Lucienne Bogaert, încântătoarea creatoare a lui „Miss Ba".
Cele mai glorioase semnături ale Franţei şi României se întâlnesc în acest număr. Găsim astfel orticolele d-lor Flandin, Doumergue, Tardieu, Herriot, prof. N. Iorga, Mihalache, Maniu, Vaida, dr. Lupu, etc.
Presa franceză ca şi presa română au salutat cu entuziasm apariţia numărului de Crăciun al ziarului „Adeverul", care este o capod'operă a tehnicei moderne.

CALENDAR-IANUARIE

9.

1899 S'a născut Regina Jugoslaviei (alăturat chipul).
1844 A apărut revista „Propăşirea" sub direcţia lui M. Kogălniceanu
1850 A apărut revista „Gazeta de Moldova" sub direcţia lui Gh. Asaky.
1878 S'a născut nuvelistul Emil Gârleanu.
1901 A murit regina Victoria a Angliei.

10

1909 A murit dramaturgul Ronetti Roman, autorul lui Manasse (alăturat chipul)
1799 S'a născut la Beneşti-Vâlcea organizatorul şcolii româneşti, academicianul Petrache Poenaru.
1495 Ştefan cel Mare a învins pe Turci la Podul Inalt.
1904 A murit istoricul-arheolog Grigore Tocilescu.

11

1852 S'a născut mareşalul francez Joffre învingătorul dela Marna. In **1920** a fost în România şi a decorat cu Crucea de războî franceză oraşul Mărăşeşti († 1931) (alăturat chipul).
1601 Mihai Viteazu ajunge la Viena unde e primit de Arhiducele Matei spre a mijloci o audienţă la Impărat.

12

1746 S'a născut pedagogul elveţian Pestalozzi. A deschis o şcoală pentru copii săraci. A scris cărţi de pedagogie. In timpul revoluţiei franceze a fost numit cetăţean de onoare al Franţei (alăturat chipul).
1527 A fost otrăvit Ştefăniţă Vodă, Domnul Moldovii, de către soţia sa.
1866 A murit cărturarul Aron Pumnul, fost profesor al lui M. Eminescu.

13

1793 Mihail Şuţu a ocupat tronul Moldovei (alăturat chipul).
1866 S'a născut Const. I. C. Brătianu, actual preşed. al part. Naţ. Liberal.
1873 s'a născut la Copăcel lângă Făgăraş Dr. Vasile Suciu.
1921 a murit academicianul, elinist Ion Caragiani.

14

1901. A murit compozitorul Giuseppe Verdi. A compus următoarele opere: Ernani, Rigoletto, Trovatore, Traviata, Balul Mascat, Aida, Otelo, Falstaff. (alăturat chipul).
1882. A murit Adrien de Longperrier, membru onorar al Acad. Române.
1898. A murit episcopul Ghenadie Enăceanu.

15

1850. S'a născut marele nostru poet Mihail Eminescu (alăturat chipul).
1859. S'a născut Wilhelm II ex-împăratul Germaniei.
1622. S'a născut marele scriitor francez Molière (Jean Baptiste Poquelin). A scris comedii celebre printre care Vicleniile lui Scapin, Bolnavul închipuit, Don Juan, Doctorul fără voe, Mizantropul etc.

TEATRUL ALHAMBRA

„ALHAMBRA CUCEREȘTE"

Revistă de N. VLĂDOIANU și N. CONSTANTINESCU
Cu muzică de I. VASILESCU

D-nii Vlădoianu și Constantinescu au dobândit un nou mare succes în prima zi a Crăciunului cu ultima lor revistă „Alhambra Cucerește".

Noua producție a fecunzilor autori și directori ai glorioasei „Alhambra" este de la început până la sfârșit o continuitate de spirit luminos și tineresc, de grație, de trouvailleuri amuzante, de melodie și de fast.

Sentimentalismul duios, alternează cu cel mai perfect humor, care la rândul lui face de multe ori locul scenelor de mare desfășurare.

Este adevărat, d-nii Vlădoianu și Constantinescu au norocul unui ansamblu strălucit — cel mai bun ansamblu din câte au apărut vreodată pe o scenă de revistă la noi.

Marilena Bodescu, inepuizabilă cu verva pe care o întrebuințează în rolurile ei, a culminat de data aceasta prin excelenta mască pe care și-a făcut-o în „Gâgă".

Mia Apostolescu, s'a dovedit din nou a fi cea mai talentată subretă a revistei noastre și în acelaș timp vedeta cea mai răsfățată de public. „Alhambra Cucerește" i-a oferit din plin prilejul să dezvălue drăcescul ei temperament, trecând cu o artă de strălucită comediană prin filiera diferitelor roluri pe care le-a interpretat. In „Carioca" **Mia Apostolescu** a recoltat aplauze triumfale care i-au adus trisarea cupletului.

Silly Vasiliu — agreabilă cântăreață — **Lulu Nicolau** — apariție seducătoare — **Virginica Popescu** — de la rol la rol mai drăgălașă — **Nutzi Pantazi, Annie Călinescu, Florica Demion**, completează fericit batalionul vedetelor femenine.

In fruntea distribuției masculine, **C. Toneanu** ne-a făcut excelenta surpriză a reapariției sale în câteva roluri mult aplaudate.

Stroe și **Vasilache** acești răsfățați ai publicului nostru au avut alături de Mia Apostolescu, marele succes al serii. Meritul lor este cu atât mai mare, cu cât scenele de succes și le-au compus (melodie și text) singuri. „Dă-mi o regală fără carton", compoziția lor, a fost bisată.

C. Antoniu a dovedit din nou excelente însușiri vocale. O carieră frumoasă îl așteaptă cu siguranță pe acest admirabil tenor, care lipsea revistei noastre.

I. Talianu, C. Groner, mai în vervă ca niciodată, au recoltat numeroase aplauze în scenele în care au apărut.

Insinuantele melodii ale d-lui **I. Vasilescu** au contribuit desigur și el la marele succes al revistei **„Alhambra Cucerește"** pornită pe o lungă serie de spectacole.

— i. gol.

MIHAIL EMINESCU

de **AL. IORDAN**

A scrie astăzi despre Eminescu, după ce zeci de cercetători i-au studiat până în cele mai mici amănunte, atât viața cât și opera, e o încercare pe cât de ușoară pe atât și de grea.

Ani dearândul s'au scris numeroase articole în care a fost desbătută data nașterii poetului și chiar după găsirea actului de naștere, care preciza ziua de 15 Ianuarie 1850, mulți dintre eminesciologi n'au vrut s'o accepte.

Cum însă cea mai peremtorie dovadă o constitue actul oficial, credem că această discuție trebue definitiv închisă și deci ziua de 15 Ianuarie 1850 să fie socotită de toți ca ziua nașterii lui Mihail Eminescu.

A cuprinde în rândurile unui articol, întreaga sa viață de veșnică frământare, a analiza concepția operei sale poetice, este o imposibilitate și lucrul acesta poate fi ușor înțeles dacă ne referim la atât de bogata literatură ce s'a scris în această privință.

A urmări pe cel de al șaselea vlăstar al căminarului Gheorghe Eminoviciu, din Ipotești, în peregrinările sale din Cernăuți, Viena și Iena, pentru studii, în Botoșani ca practicant la tribunal, prin alte numeroase orașe din Muntenia, Ardeal și Moldova, ca sufleur în trupa de teatru a Fanei Tardini, la Iași ca bibliotecar al Universității și mai apoi ca revizor școlar și redactor la „Curierul de Iași", în București îndeplinind aceeaș funcție la „Timpul", sau dând lecții de limba română scriitoarei Mitte Kremnitz; ori scrutând faptele să desprindem viața lui sentimentală și traiul său de toate zilele la care ar trebui să adăugăm urmărirea evoluției sale poetice, precum și reflexele din cultura Apusului, ce se întrezăresc în opera sa și care toate laolaltă alcătuesc întreaga gamă a punctelor ce ar trebui studiate, e ceva dintr'un început irealizabil într'un cadru atât de restrâns. Pentru acest motiv singurul scop al acestui articol nu este decât acela de a aduce un pios și modest omagiu memoriei celui al cărui geniu n'a putut fi încă egalat de nici unul dintre poeții noștri.

Având rădăcini adânc înfipte în seva acestui neam, Mihail Eminescu poate fi socotit drept cel mai clasic reprezentant al sufletului românesc, atât prin construcția sa psihică, proprie unui popor căruia i-a fost dat să îndure atâtea vitregii în decursul veacurilor, cât și prin continuitatea idealului său de primare a sentimentului și a acțiunii naționale.

Dacă viața i-a fost o linie frântă, în gândirea și ideea călăuzitoare a întregii sale activități nu e întâlnită nici cea mai mică deviare; gândul și idealul său este cel mai tipic exemplu de omogenica continuitate care în ultima analiză poate fi sintetizată în: dragoste nețărmurită pentru neamul său.

Sentimentul iubirii a constituit pentru Eminescu un isvor nesecat de inspirație fie sub forma idealizării acestui sentiment fie sub acea a decepției fie a revoltei împotriva aceleia care n'a putut înțelege flacăra sfântă a dragostei.

AL. IORDAN

SĂRBĂTORIREA POMULUI DE CRĂCIUN LA CONSERVATORUL COREOGRAFIC LERIA NIKY

Pomul de Crăciun s'a sărbătorit ca în toți anii la conservatorul Leria Niky. Fotografia noastră a fost luată la festivitate. In mijloc d-na și d. prof. dr. Gh. Marinescu și maestra Leria Niky.

„Nu, nu mai întrebuințez parfumuri grele. Prefer o Apă de Colonia parfumată, în special

FEMEIA MODERNĂ

a înțeles că parfumul trebue să emane din corp, nu din rochie sau din blană. Și-a dat seama că esențele grele, pulverizate pe îmbrăcăminte, se alterează cu timpul fiind amestecate cu transpirația și dând efecte dezagreabile. Deaceea, ea preferă să se maseze cu „Chat Noir" înainte de a se îmbrăca. Incercați un flacon de „Chat Noir" și veți fi surprinsă cât de persistent și totuși cât de delicat e parfumul său.

PHOTO d'ORA PARIS

EAU DE COLOGNE

Chat Noir

Lady.

REALITATEA
ilustrată

ANUL IX No 417
16 IANUARIE 1935

10 LEI

Cea mai recentă fotografie a Regelui Petru II al Jugoslaviei

Furtuna pe Marea Neagra

Fotografiile noastre reprezintă câteva sugestive aspecte ale mării, nainte, în timpul furtunii şi după potolirea apelor.
Vedem astfel valurile lovindu-se tumultos de dig şi de ţărm; vedem apoi marea liniştită, cu ţărmul tăcut acoperit cu zăpadă; şi însfârşit sloiuri de ghiaţă care s'au format la mal cu prilejul gerului de săptămâna trecută.

O groaznică furtună s'a deslănţuit săptămâna trecută pe Marea Neagră. Mai multe vase au fost ameninţate de naufragiu.

(Foto Păsculescu, Constanţa).

REALITATEA ILUSTRATĂ

Director: NIC. CONSTANTIN

Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREŢUL ABONAMENTULUI:
PE UN AN . . . . . 400 LEI
PE ŞASE LUNI . . . . . 200 „
PE TREI LUNI . . . . . 100 „

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Bucureşti Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30

Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevarul" S. A

Cuvântările lui Krishnamurti

De vreo doi ani încoace se credea că J. Krishnamurti a renunțat la continuarea misiunii ce și-a ales, anume de a lămuri oamenilor scopul și esențialul vieții.
Se constată acum că toate aceste știri sunt lipsite de temei.
E drept, Krishnamurti nu a mai fost în Europa din vara anului 1932, și tot atunci a suspendat apariția Buletinului în care se publicau învățăturile pe care le dădea, și răspunsurile la diferite întrebări ce i se puneau. Dar în acest timp el a vizitat America, India și Australia răspunzând chemării insistente a prietenilor săi.
In timpul de față el se află în California, trăește într'o regiune care poartă numele de „Valea fericită" (Happy Valley) și scrie o carte despre „Viață". Este un ținut minunat, de un pitoresc aproape indescriptibil, învăluit într'o liniște desăvârșită. Inainte de a se retrage în Valea Fericirii Krishnamurti a întrunit în Mai 1934, tot în California la Ojai, pentru trei săptămâni, 2.000 persoane dornice să asculte pe tânărul maestru dând explicații asupra rostului vieții.
Cuvântările s'au ținut sub cerul liber într'o poiană de stejari, cadru pe care Krishnamurti și-l alegea și pentru cele convocate în Europa, la Omen în Olanda, sau în altă parte. Pentru găzduirea auditorului se construesc corturi rezistente, iar conferințele se țin sub cerul liber. Deaceea întrunirile se numesc „lagăre".
In fiecare cort au loc 300 persoane. Distribuirea mâncării, se face de persoane din auditoriu, care se angajează pentru aceasta benevol.
Krishnamurti se relevă printr'o atitudine foarte spontană și nu are nimic din gravitatea filosofului unilateral. El iubește viața, pe care a ridicat-o la curățenia cristalină a unui suflet trecut prin toate durerile și o înțelege cu claritatea unei minți trecute prin toate amăgirile.
In orice parte a pământului el reamintește celor cari au venit să-l asculte, așezându-se sub ramurile copacilor, seninătatea vieții vechilor filosofi.
Krishnamurti nu s'a considerat niciodată profet, nu vrea și nici nu a vrut să întemeeze o religie nouă, dar afirmă cu hotărire că el a realizat scopul vieții.
El învață că viața nu trebue pervertită ca să devină o necontenită luptă și suferință ci trebue înțeleasă și trăită **„deplin, intens, divin trăită"**. Krishnamurti este un om ca și noi, trăind din munca lui (din venitul cărților sale), dar este omul de înțelepciune desăvârșită și de iubire desăvârșită, așa cum e idealul fiecăruia dintre noi.
Despre aceasta dau dovadă cărțile, viața lui și persoana lui extrem de simpatică fără nici o extravaganță, ci pur omenească.
In cuvinte clare și simple el expune o învățătură profundă, pe care omenirea nu o întâlnește prea des.

Krishnamurti sub un copac în momentul când a terminat cuvântarea. Auditorul în loc de aplauze, îi mulțumește ridicând mâna dreaptă

Krishnamurti.

In „lagărul" din Ommen, Olanda. Instalațiile pentru mese. Mâncarea se aduce pe șine în vagonete și se distribue la barăcile de serviciu (cele de lemn), de unde se duce în corturile de mese (cele de pânză). In fiecare cort încap 300 persoane; sunt 10 corturi. Se servește numai mâncare vegetariană.

Krishnamurti în pădurea din Ommen, Olanda, discutând despre fericire. Mai la o parte stau ascultând două Românce: D-na Maria Giurgea dela „Teatrul Național" și D-na Maria Zissu, profesoară din București.

Africa salvează pacea Europei

NU sunt nici trei luni de când răsboiul în Europa era — cum se zice — „iminent" și nici șase luni de când tunurile bubuiau pe malurile Dunării în

Laval este primit în gara din Roma de Mussolini

„vesela" Viena, unde răsboiul civil, pe care fostul cancelar Dollfuss, nu fusese în stare să-l evite, părea doar preludiul răsboiului european. Câtă vreme a trecut oare decând regele Alexandru al Jugoslaviei, **Unificatorul**, a căzut împreună cu Louis Barthou, ministrul de externe al Franței, sub gloanțele unui terorist croat, rămas el însuși fără viață, pe locul unde-și făptuise odioasa crimă?...

Toate statele-majore ale armatelor își recalculau forțele și munițiile, iar șefii de guverne aveau remușcări cumplite că nu dăduseră pentru înarmări totalitatea bugetului. Svonul răsboiului — al noului răsboi european, după cel din 1914-1918, despre care se spusese că va fi „cel din urmă" — nu mai era un secret, căci umbla pe străzi, cu toate edițiile tuturor ziarelor, de câteva ori pe zi.

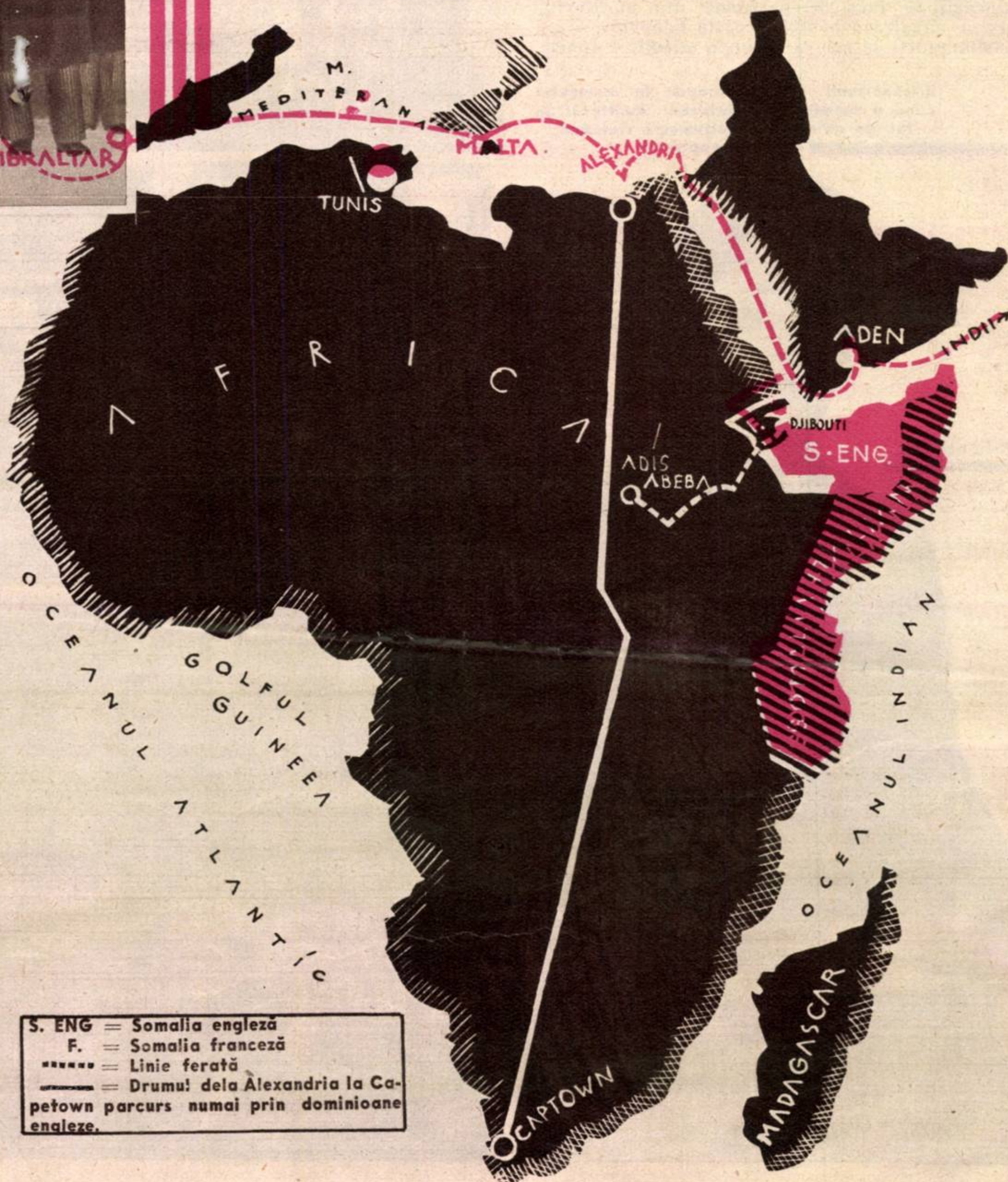
Căci răsboiul civil din Austria fusese provocat de anumite cercuri militare, cari doreau să domnească fără controlul parlamentar, iar asasinarea lui Dollfuss — nu mult după înăbușirea în sânge a muncitorimei austriace — fusese un semnal.

Independența Austriei era garantată, desigur, de toate puterile mari ale Europei — dar când o fracțiune de partid din Austria ar fi mutat, cu mijloace teroriste, patria cea mică în „marea patrie germană" —care atât aștepta n'ar fi izbucnit răsboiul european? Căci Germania reprezintă în actualele împrejurări singurul pericol serios pentru pacea Europei și o creștere a teritoriului ei prin anexarea (mai mult sau mai puțin politică) a Austriei n'ar fi făcut decât să crească acest pericol. Iată de ce, în timp ce gloanțele răsboiului civil șuerau la Viena, trupele italiene se apropiau și ele odată cu cele germane— de frontierele austriace, pentru a împiedeca o anexiune militară, deghizată de o „autodeterminare" politică!

Acțiunea italiană a salvat în acel moment pacea Europei — dar era oare în interesul permanent al păcii ca paza polițienească din bazinul Dunării s'o facă Italia singură, ea care s'a declarat adversara Micii Înțelegeri și în atâtea rânduri sprijinitoarea revizionismului ungar?...

Situația politică din bazinul dunărean s'a agravat și mai mult, îndată după asasinarea regelui jugoslav, când s'a făcut dovada că teroriștii dela Marsilia fuseseră adăpostiți multă vreme pe teritoriul Ungariei unde se bucuraseră de sprijinul unor anumite autorități.

Și tocmai în ceasul când politica Europei părea mai încurcată — căci întreg sistemul

păcii se bizue pe echilibrul din bazinul dunărean — Franța a prezentat o idee salvatoare, susținută de o jertfă colonială. Acuzată de atâtea ori că deține în Europa o situație politică preponderentă, că ea ar fi de fapt puterea hotărîtoare continentală, Franța face dovada că această situație cu toată noblețea ei, este încărcată de răspunderi — și foarte costisitoare. Ce nevoi împingeau Italia în ultimul timp, în tabăra popoarelor revizioniste, doritoare de-a strica pacea, de-a reîncepe răsboiul, pe care de-abia îl pierduseră?

Laval plecând dela Paris spre Roma, este salutat în gară de o mulțime entuziastă

Franța s'a oferit să împace ea, din patrimoniul ei, aceste nevoi, ca echilibrul european statornicit cu atâtea jertfe, să nu fie stricat din nou, tocmai de o fostă putere aliată. Spre a întoarce privirile Italiei dela vecinii ei, unde credea că ar putea găsi teritorii de colonizare, Franța oferă propriile ei teritorii din Africa — ca astfel Europa să fie ferită de catastrofa unui nou răsboi. Ați aruncat o privire asupra Africei, acum, cu prilejul acordului franco-italian? O cercetare mai atentă a hărții e pildă de învățăminte, căci politica este și a fost din totdeauna o problemă de geografie.

Lăsând deoparte mici teritorii sau câteva provincii izolate, administrate de Belgia, Olanda, Portugalia sau Spania, Africa se împarte, din punct de vedere teritorial și politic în două: Africa de Apus, aproape în întregime sub dominația Franței și Africa de Răsărit, aproape toată sub dominația Angliei.

Englezii au superioritatea că pot străbate întreg continentul, de la miază-noapte la miază-zi, adică dela Alexandria la capul Bunei Speranțe, fără să treacă prin vre-un teritoriu străin. Pe deasupra, englezii deținând Gibraltarul, insula Malta și canalul de Suez, sunt stăpânii drumului celui mai scurt spre mările și țările extrem-orientale. La ieșirea din Marea Roșie, în dreptul portului arab Aden, țărmul Africei e deținut de trei puteri: **Eritreea** de Italia, **Somalia** de Franța și Anglia, și încă o **Somalie**, de Italia.

Pentru a se elibera de necesitatea drumului pe marea Mediterană, supraveghiat de englezi, francezii au hotărît să construiască o cale ferată, zisă de la **Djibuti**, de care s'a vorbit atât în ultimul timp, și care se află pe teritoriu francez.

Și acum, privind harta, înțelegem mai bine semnificația politică a concesiilor franceze către Italia. Fără a ceda **Tunisul**, vecin cu provincia italiană, **Libia** din Africa de Nord, Franța îngădue locuitorilor italieni din Tunis toate drepturile, inclusiv acela de-a rămâne două generații cetățeni italieni.

Franța renunță astfel la dreptul ei primordial de-a coloniza Tunisul cu cetățeni francezi — renunță în favoarea cetățenilor italieni prezenți și a celor cari vor mai veni. Un teritoriu important, nu numai prin întindere, dar mai cu seamă prin situația geografică, adică politică, cedează Franța Italiei în Africa orientală: O bună parte din Somalia franceză. Franța își păstrează acolo numai un punct de sprijin. Și ca o garanție că lasă Italiei cuvântul hotăritor în acel ținut, îi cedează o parte din acțiunile drumului de fer, a cărei importanță economică întrece cu mult valoarea propriu zisă a terenului.

Incă odată Europa datorează pacea acțiunii politice a Franței. Dar de data aceasta jertfele le face numai Franța. Noi, toate celelalte popoare ale Europei, ne vom bucura de un răgaz de cel puțin un deceniu, fără să mai fi făcut vre-o jertfă. Pentru a doua oară în istoria omenirei, Africa, acest continent miraculos, pentru stăpânirea căruia s'au dat între popoarele vechi și moderne lupte seculare, crâncene — devine o chezășie de pace.

Spunem pentru a doua oară, deoare-ce înțelegerea dintre Anglia și Franța, (înțelegerea cordială) care a dus la victoria comună în 1918, s'a făcut tot pe baza unui angajament colonial în Africa. Franța a renunțat atunci la drepturile ei în Egipt, iar Anglia la orce pretențiuni în Maroc.

Cesiunile Franței către Italia sunt definitive. Din nefericire pacea nu e definitivă, e tot povizorie. Intr'un deceniu Franța însă va găsi desigur, un sistem mai bun și mai nobil decât al cesiunilor teritoriale din alte continente, pentru a pune bazele păcii, pe totdeauna.

W.

Castelul Corvinilor la Hunedoara.

Corvinii și castelul din Hunedoara

IMPRESIONANTE DESTĂINUIRI DIN VREMURI DE MULT APUSE. — CUM A LUAT FIINȚĂ CASTELUL HUNEDOAREI. — GLORIOASA ASCENSIUNE ȘI DRAMATICA PRĂBUȘIRE A CORVINILOR

de FR. STANKOVICH

CERUL de iarnă întinde o pânză de tristețe peste Hunedoara, orășel în care zilele se scurg într'un ritm monoton de provincie îndepărtată.

Pornesc din piață, o iau peste unul din podurile Cernei, spre dealul Sf. Petru. O stradă, două cotituri, și în fața mea apare cu farmec gotic un tablou ademenitor: castelul Corvinilor. Fantoma vremurilor feudale, încremenită parcă într'o magică visare în trecerea ei printr'o lume căreia nu-i mai aparține. Învăluită în umbra de melancolie, privește nepăsătoare la mersul zilelor noastre și pe măsură ce timpul îi roade zidurile întărite, credința țese în jurul ei păienjenișul ei de legende.

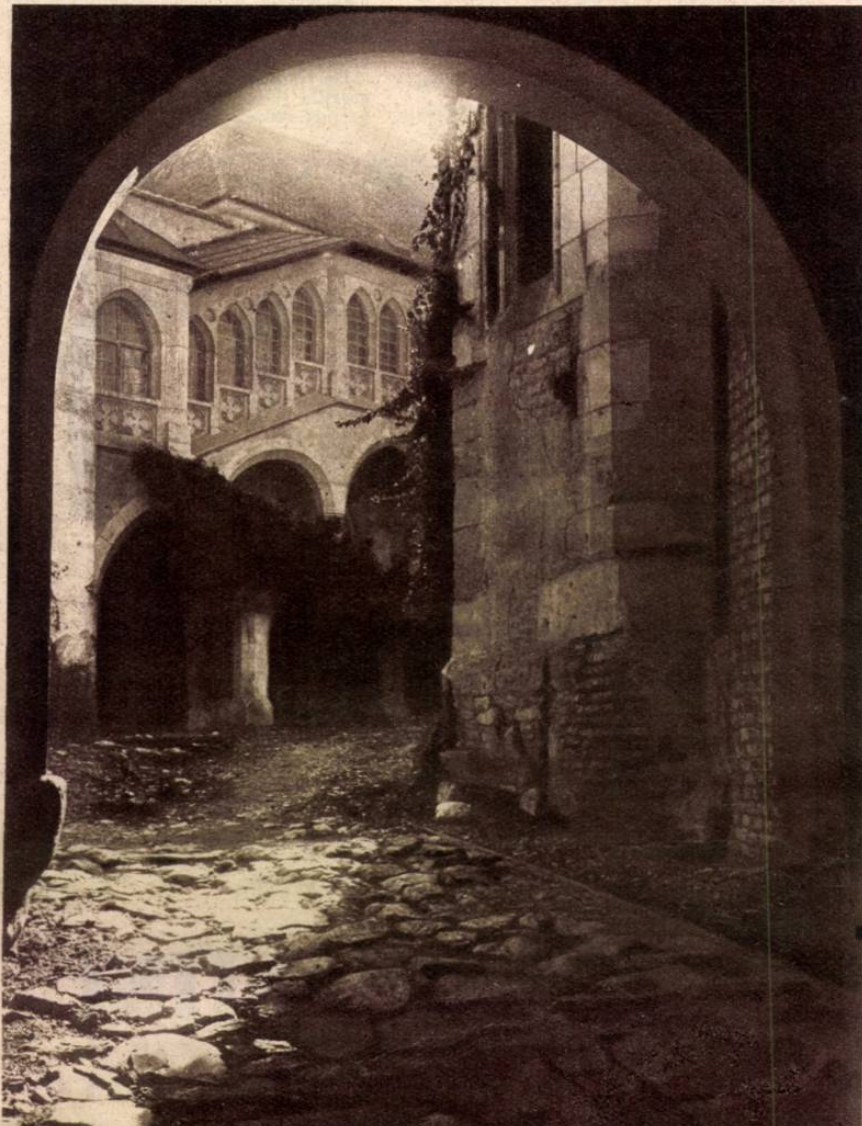
Altădată veghea cu ochiul sever peste valea Cernei și domina cu trufie casele robilor ce se ascundeau în depărtare. Deatunci aceste case de robi, îmboldiți de buna stare, și-au mai ridicat capetele și încet, încet s'au apropiat. Mici așezări burgheze se adăpostesc azi în umbra tiraniei de altădată.

Castelul se ridică dintr'un masiv stâncos cu proporții uriașe și se avântă cu turnuri svelte la înălțimi amețitoare, ca amețitoarea ascensiune a Corvinilor în evul mediu.

In anul 1409 se pomenește pentru prima oară într'un act de donațiune regală de un oarecare Voicu de Hunyadi și peste optzeci de ani, nepotul acestui neînsemnat boier (nemeș) moare ca suveranul cel mai temut al Europei. Adevăratul început al acestui neam, sau mai bine zis, adevărul începutului se confundă cu legenda. La 1395 moare tânăra și nefericita, Maria Anghevina, regina Ungariei. O moștenește — un regat imens pe atunci — soțul ei, Sigismund de Luxemburg, un rege galant și nestatornic, sub a cărui primă parte de domnie curtea dela Buda ajunge o scenă de scandaluri amoroase. Acest Sigismund era un vânător pasionat; în pădurile Hunedoarei mișunau mistreții și adeseori, regele cel galant se deplasa până acolo cu o suită veselă. Rezultatul acestor vânători or fi fost mistreți răpuși cu duiumul, dar se soldau și cu cunoștința vreunei romànce frumoase. Privind-o odată, de două ori, inima avântată a domnitorului a prins scântei și de dragul ochilor ei, i-a înobilat soțul. Elisabeta Mărgineanu se numea această fermecătoare romàncă și este străbuna tuturor Corvinilor. — O stradă mică îi comemorează numele. Ce este adevărat din această poveste, a rămas secretul vremurilor trecute și al Elisabetei. Cert e că fiul ei Ioan s'a născut proprietarul domeniului Hunedoara. Cu el familia intră în istorie.

Școala armelor, obligatorie pentru orice tânăr de bune condițiuni, Ioan de Hunyadi a făcut-o în curtea și tabăra despotului sârb, Brancovici — vasal al regelui. Acolo s'a inițiat în taina luptelor cu turcii, cheia atâtor victorii în strălucita lui carieră de ostaș.

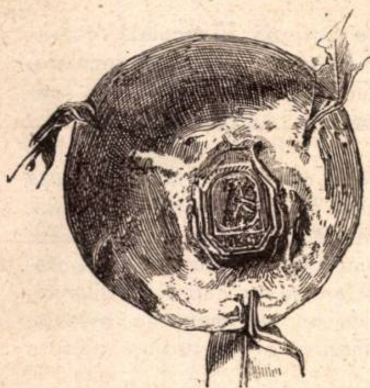
La sfârșitul vieții, regele Sigismund ajunge să-și împodobească fruntea cu coroana imperiului Germano-Roman și cumințit de tot, intreprinde o călătorie în apus spre a restabili buna înțelegere în Europa și a organiza o mare cruciadă împotriva Semilunei care se extindea cu proporții înspăimântătoare în Bal-

Călugărul Capistrano, după un desen de Rafael Santi.

Curtea interioară a castelului văzută dela intrarea principală.

Sigiliul Elisabetei Szilagyi.

cani. In drum dela Avignon spre Paris, găsim în anturajul imperial pe cavalerul din Hunedoara. Suflet tânăr, capabil, uşor impresionabil, acesta s'a inspirat din minunata arhitectură a castelelor de pe malul Loirei şi poate atunci a conceput ideia de a realiza ceva asemănător dacă nu şi mai frumos. Intr'adevăr, planul castelului din Hunedoara e ceva grandios şi aproape unic. Balcoanele ce se înşiră sprijinite de coloane înalte, lipite de zidul massiv, fac în ansamblu o armonie între graţie şi forţă ce nu se întâlneşte decât la vechile castele de pe malul Loirei.

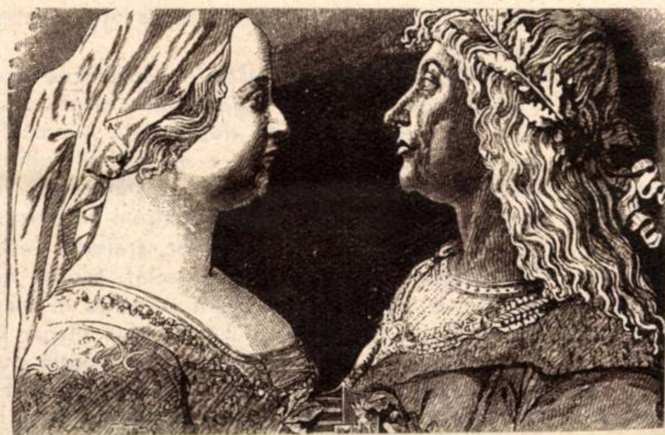
Ideia e o operă de o clipă; calea dela subconştient la conştient e infinit de scurtă, însă dela idee până la realizare, trece de multe ori, o viaţă întreagă. Aşa i s'a întâmplat şi lui Ioan de Hunyadi, sau Corvinul, cum s'a mai numit după corbul din herbul său.

S'a însurat cu contesa Elisabeta de Szilagyi, descendenta unei puternice şi bogate familii de magnaţi ardeleni, totuş n'a putut să-şi construiască cuibul decât târziu, la apogeul carierei sale, după victoriile dela Sibiu şi Porţile de fer, în timpul sau în preajma „Campaniei lungi", după ce rând pe rând deţinuse cele mai însemnate demnităţi şi ajunsese să guverneze Ţara Ungurească în numele regelui copil.

Nu e cunoscut numele meşterului care a executat această formidabilă lucrare. E cert însă că au lucrat şi mulţi pietrari vienezi. Semnele de breaslă, săpate pe pietrele şi discurile de ornamentaţie, sunt identice cu acele ce se văd la catedrala Sf. Ştefan din Viena. N'au lipsit desigur nici meşteri ardeleni şi o gloată numeroasă de robi, animată de cnutul zbirilor, a năduşit, urcând piatră cu piatră pe dealul Sf. Petru, cu suspine multe, binecuvântări puţine şi poate şi câte un blestem.

Interiorul capelei ruinate. In fund firida cu altarul.

Regele Matei Corvin cu Regina Beatrix de Aragon.

Sarcofagul lui Ioan Hunyadi Corvinul la Alba Iulia.

Că în evul fără de maşini, muncitorii făceau eforturi fizice supranaturale, este un fapt cunoscut. E foarte semnificativă legenda care s'a născut în jurul fântânii. In castel lipsea apa. Plictisindu-se de anevoioasa aprovizionare cu putini, aduse pe spinarea măgarilor, seniorul Ioan voia să aibă cu orice preţ, o fântână. Acest lucru părea o imposibilitate, căci toate încercările de a sonda solul stâncos, au dat greş. In timpul acela în beciurile închisorii sufereau chinuri atroce trei turci tineri, aduşi în sclavie. Aceştia s'au angajat ca în schimbul libertăţii să stoarcă apă din piatră. Cincisprezece ani au săpat turcii şi unul singur a apucat ziua, când la 25 metri profunzime, din burta stâncii de granit a izvorît, apa. Redându-i libertatea, sclavul i-ar fi zis seniorului: — **Mărite Domn! Apă ai, dar n'ai inimă...**

Această fântână se vede sub un portic. Privind în ea te cuprinde ameţeala. Pe o piatră de colţ a porticului e gravată o inscripţie turcească. Poate un nume, poate un citat din coran.

In minunata sală a cavalerilor, complet restaurată, cu un şir de coloane mediane, cu firide şi mozaic cu figuri heraldice, pe o beteală de ornament, e săpată o inscripţie în limba latină: **„Hic opus Johannes Hunyadi guvernator regni Hungariae fecit".** Şi data clădirii, anul 1452. Insă abia pe la sfârşitul lui 1454, familia guvernatorului a putut să se mute îu castel.

Răsunau pădurile Hunedoarei de sunetul goarnelor şi mugetul zimbrilor, cerbii se luau la întrecere cu săgeţile arcaşilor şi mistreţii răniţi grohăiau, înhăitaţi de câini, gata de atac în faţa cavalerilor cari primeau lupta cu săbii scurte şi suliţi. Seara fanfarele vânătoreşti vesteau doamnele că se începe veselia şi uşa dela sala cavalerilor, se deschidea larg în aşteptarea lor. Veneau în ropotul cailor peste puntea suspendată, care încărcate cu victimele pasiunii de a ucide. Şi ospăţul începea şi dura până'n zori, în sunetul cobzelor pe melodii uitate de mult.

Tot în dreapta porţii principale, alături de sala cavalerilor, o scară în spirală suie la sălile de sfat dela catul I şi II. (Parlamentul lui Hunyadi). Aici primea seniorul audienţele şi tot aci s'au luat hotăriri ce prin repercusiunea faptelor

influențau politica unui întreg continent. Bolta ce separa cele două caturi s'a surpat căscând un gol imens până la acoperiș. Nimic n'a rămas intact. In sala dela catul I s'a mai păstrat ceva din picturile contimporane, părți dintr'o cunună de medalioane, înfățișând blazoane și portrete de zendal!. Pe unul din aceste medalioane îl vedem pe voevodul Basarab.

Această sală comunică printr'un mic coridor și o scară cu celula locuită odinioară de călugărul Capistran. Se vede o perforație in zid, despre care se pretinde că altădată era camuflată, servind călugărului să asculte nevăzut consfătuirea demnitari lor adunați la sfat. Că guvernatorul și căpitanul oștirilor s'au servit de spionaj, nu e nici un motiv de îndoială, dar că prea cucernicul franciscan ar fi îndeplinit această funcție e neverosimil din cauza lipsei de timp. A petrecut doar puține zile de odihnă în casa marelui său prieten.

Urmând chemarea lui Ioan Corvinul, făcută printr'o scrisoare cu data de 17 Mai 1455, faimosul călugăr părăsește mânăstirea franciscanilor din Capistrano, orășelul său natal, pentru a pregăti partea spirituală a cruciadei. După ce a parcurs șesul dela Buda până în Banat, ridicând prin puterea magică a cuvântului său o armată întreagă de cruciați, se abate din drum și face un popas la Hunedoara. In timpul acesta, se zice, că într'un moment de profetică inspirație i-ar fi proorocit doamnei Elisabeta, mărirea lui Matei. Pleacă apoi și el în campanie, găsindu-se mereu în linia întâia, însuflețind și luptând cu un curaj ce numai fanatismul îl poate da unui om.

La sfârșitul lui Iulie al aceluiaș an, Hunyadi, a repurtat la Belgrad ultima și poate cea mai mare a lui biruință asupra Semilunei. Oastea sultanului Mohamed a fost înfrântă. E **preamărit** de papa și sărbătorit de întreaga lume creștină, dar moare curând (11 August) de o boală contractată în tabără (poate ciuma) și astfel aureola de martir îi purifică memoria, așezându-l între marile genii ale neamului omenesc.

A fost înmormântat în catedrala din Alba-Iulia, unde i-se vede și azi sarcofagul.

In Octombrie 13, îl urmează călugărul Capistran, părtașul ultimei sale victorii. In Abruzii Italiei, nu se mai întoarce decât un teanc de pergamente și amintirea unui sfânt.

La Hunedoara, în aripa cu turnulețe și terase rezervate doamnelor sosește odată cu vestea victoriei și cea a morții soțului glorios. Și doamna îndurerată îmbracă doliu, doliu pentru multă vreme căci după doi ani, la Buda, sângele tânărului Ladislau Hunyadi colorează pietrele din piața Sf. Gheorghe. — In zadar l-a întâmpinat pe Rege în palatul ei din cetatea Timișoarei (transformat azi în cazarmă), în zadar l-a făcut să-i jure că nu se va răsbuna pe fiul ei pentru moartea unchiului său; șovăelnicul suveran ajuns în anturajul dușmanilor Corvinilor, a semnat una din cele mai rușinoase acte din istoria Ungariei. Ladislau Hunyadi, căpitanul Belgradului, contele Timișoarei fu decapitat la 17 Martie 1557, iar fiul cel mic, Matei, fu închis, dus la Praga și dat în supravegherea lui Podjebrad, guvernatorul Boemiei.

Atâta nenorocire e poate prea multă pentru o inimă de femee. Insă doamna Elisabeta pare a fi fost o fire mai mult energică decât resemnată. Un portret autentic al ei n'a rămas, dar urma pe care o lasă în istorie, îi mărturisește o puternică personalitate. Regele Ladislau V, moare pe neașteptate și fără urmași. Magnații se strâng la Buda pentru alegeri. Regele și văduva dela Hunedoara, ajutată de fratele ei, ține în mână frânele politice. Dibăcia cu care lucrează îl uimește pe delegatul Vaticanului, venit pentru alegeri. Bazându-se pe dragostea și credința nobilimei de rând, leagă și desleagă alianțe între magnații cei puternici. Promite tuturor, jură, îl însoară pe, candidat în absență și risipind bani între soldați, câștigă armata. Astfel, în Ianuarie 1458, Matei a fost ales cu unanimitate rege, la etatea de 17, ani urcând treptele tronului deadreptul din închisoare.

La Hunedoara au urmat zile mai puțin agitate și mama regelui a putut termina clădirea castelului rămas neisprăvit de soțul ei. Ei i-se datorește turnul cel mare de deasupra porții, ea a legat balcoanele dela sala de sfat cu mici coridoare suspendate (loggia). In una din firidele acestui coridor lungit, paznicul arată locul unde s'ar fi născut Ladislau. Un neadevăr, căci în timpul construirii, ambii ei fii erau mărișori (cel mic, Matei s'a născut la Cluj, în anul 1443). Tot ea a împodobit sălile cu picturi. In aripa doamnelor vechea pictură murală înfățișează scene romantice. Una din acestea ni-l arată pe regele Sigismund, înarmat cu o suliță, în luptă cu un mistreț. Privind această pictură afumată, îți vine să crezi că legenda cu vânătorile regale nu minte.

In legătură cu aripa doamnelor e capela. Dela catul I se poate intra la cor, dela catul II, la clopotniță. Intrarea principală e din curtea interioară. Faptul că interiorul a rămas nerestaurat, face ca această capelă să fie partea cea mai evocatoare din castel.

Pardoseala lipsește în mare parte și e putredă. Tencuiala, coloanele și sobrele arcuri gotice s'au măcinat în tăcerea seculară. Singurele podoabe, rămase aproape intacte, sunt balustrada corului și emblemele. Mielul bisericei, corbul Hunyazilor, stema Ungariei, crinul casei de Anjou, dar mai frequent, țapul săltat al familiei Szilagyi. In firida principală e ruina altarului, în fața căruia călugărul Capistrano a implorat binecuvântarea cerească pe spada grea a lui Ioan Corvinul, înaintea bătăliei dela Belgrad. Tot în fața acestui altar, o fi îngenunchiat doamna Elisabeta, cerând milă și îndurare, când destinul amenința capetele fiilor ei. Intrând sub aceste bolți ești cuprins de un sentiment de evlavie, căci sub aceste bolți, sub lenta năruire a veacurilor, plutesc spiritele istoriei.

Imbătrânind, contesa se depărtează din ce în ce mai rar de cuibul ei. La 1476, Matei, după o lungă văduvie se însoară cu Beatrix de Aragon și ea pleacă în întâmpinarea acesteia. Restul zilelor și le consacră educației nepotului ei, a prințului Ioan, fiu al lui Matei dintr'o legătură morganatică cu o femee despre care nu se știe mai mult decât numele ei, Barbara.

Moare în anul 1482, văzând steaua regescului ei fiu, veșnic biruitor, lucind luminos pe cerul Europei. Averea și castelul trec testamentar în posesiunea principelui Ioan, acestui bastard căruia i-a fost hărăzit să trăiască tragedia declinului.

In lipsă de moștenitori legali, Matei a căutat să-i asigure succesiunea. S'a logodit încă de copil cu Blanca Maria Sforza, ruda soției sale, crezând că va evita astfel intrigile acestei femei sterpe, încă tânără și prea vanitoasă pentru a renunța la strălucirea coroanei. Toate dispozițiunile lui din acea vreme tind spre a-i netezi drumul spre tron și se părea că multiplele lui succese vor garanta statornicirea Corvinilor ca dinastie.

Marele său dușman de câteva decenii, bătrânul împărat Frederic, cel veșnic bătut, consultă în desperarea lui horoscopul și horoscopul îi proorocește că va supravețui norocosului și gloriosului rival.

La 1490, împăratul triumfă. In săptămâna patimilor, în cetatea Vienei cucerită de el, regele Matei își dă duhul în chinuri groaznice. Au urmat zile tulburi. In debandada provocată de intrigile reginei, ale vecinului împărat, a magnaților, ultimul Corvin, căruia i-a lipsit energia și simțul politic al părintelui său, fu constrâns să renunțe la tron. Părăsit de partizani se retrage la Hunedoara. In posesiunea tezaurului Hunyazilor, trăiește înconjurat de un fast cu adevărat regesc, dar neconsolat. Moare în anul 1504, la etate de 31 ani. Piatra lui funerară se vede în biserica din Lepoglava. Cu el și cei doi copii ai lui Corvinii dispar din istorie, se pierd în acea obscuritate din care cu mai puțin de un veac în urmă primul Corvin, fiul Elisabetei Mărgineanu, cel mai mare strateg al timpului său, a răsărit cu strălucirea unui meteor.

In cursul secolelor următoare, castelul își schimbă mereu proprietarii. Gabriel Bethlen, principele Ardealului îi mai adaogă o aripă cu aspecte mai puțin grandioase, cu sala de sfat (Parlamentul lui Bethlen) mai puțin încăpătoare, dar cu camerele de locuit—poate de dragul simandicoasei Ecaterine de Brandenburg — mai confortabile.

In aripa aceasta sunt adunate piesele de muzeu. Cioburi, frânturi și oseminte. Aceste oseminte găsite în labirintul subteranelor, au fost puse de posteritate în cartea neagră pe seama Corvinilor.

* * *

Pentru noi, evul mediu se pierde în întunerec și depărtări. La lumina de opaiț a istoriei noi nu vedem decât urme și umbre. Sufletul medieval noi nu-l pătrundem și pentrucă nu-i înțelegem virtuțile, trebue să-i iertăm și păcatele.

Mai are castelul un apendice, un turn, numit pe turcește „Ne boisa". A fost adăugat după invazia turcilor ca măsură de pază, un coridor închis și o punte plutitoare îl leagă de corpul clădirii. In timpuri revoluționare din istoria mai recentă, castelul a căzut pradă flacărilor și între zidurile cari au văzut atâta splendoare. s'au mutat locatarii ruinelor: cucuvaiele și liliecii.

La sfârșitul secolului trecut, statul a restaurat exteriorul și părți din interior. In starea aceasta a rămas castelul până azi și va rămâne încă multă vreme, povestind trecătorilor în murmurul tainic al Cernei, povești din vremuri de demult.

Voevodul Mihai sosind la Brioni în Italia.

DIN TOATĂ LUMEA

UN NOU JOC DE CĂRȚI

„Bimbo" este numele noului joc de cărți care a cucerit lumea. Cărțile au în colțuri în loc de cifre, litere. Fotografia noastră a fost luată la o partidă de „Bimbo".

O INTRECERE ORIGINALĂ

Reporterul nostru fotograf din Calcutta a reușit să prindă originala fotografie de mai jos. Un autobuz cu două etaje, alături de cel mai mic automobil din lume.

Export

Aspectul grandios al unui munte nu se poate aprecia decât din depărtare. Tot astfel nu ne putem da bine seama de importanța prefacerilor economice și sociale, în cari suntem angrenați.

Inainte de răsboi eram deprinși cu libertatea aproape fără margini în comerț; fiecare fabricant producea după fantezia sa, sau după calculele sale personale și exporta ce voia. Deasemeni oricine putea să importe ce i-ar fi trăznit prin cap. Privim uimiți acum, și mi se pare curios că statul începe să se amestece în toate treburile noastre: declară că cutare datorii urbane sau agricole trebue anulate sau micșorate, că începe să limiteze numărul fābricilor de un anumit fel; pentru anumite produse exportate se hotărăște ce anume mărfuri să se aducă în schimb și din care țară.

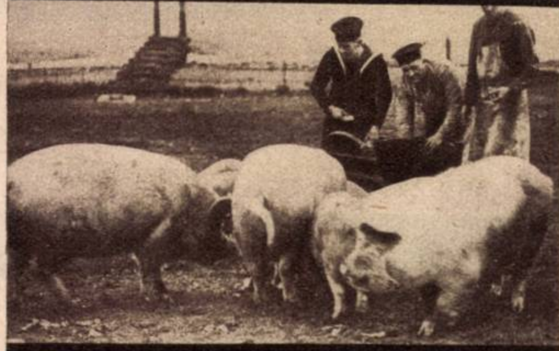
Statul sovietic a reglementat întreaga producție și a luat în mod exclusiv, asupra sa, comerțul exterior al republicilor socialiste. Celelalte guverne europene se pare că-l imită, începând și ele să ia asupra lor rolul de regulatoare ale producției și desfacerii produselor industriale și agricole. Astfel Statul român are de mult monopolul exploatării căilor ferate; pe vremea regelui Carol prima concesie. Strussberg, a fost o întreprindere particulară. A urmat monopolul tutunului, sării... De vre-o doi ani a fost monopolizată, la noi, vânzarea băuturilor spirtoase, iar acum Statul a început să fabrice și rachiuri.

Se vorbește despre un monopol al vânzării produselor petrolifere, azi avuția principală a țării noa-

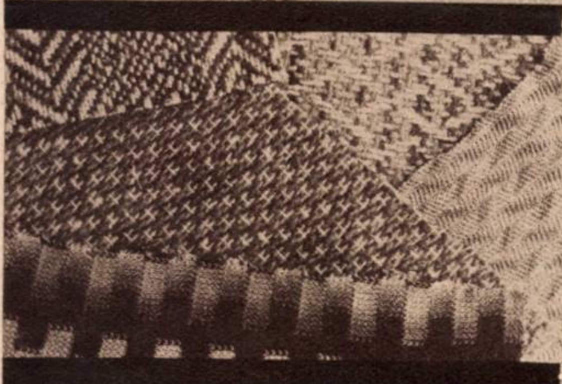

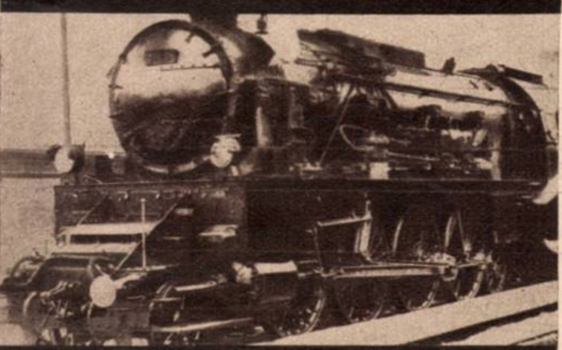
In această pagină: O sugestivă ilustrare a exportului nostru. De sus în jos: vite, păsări, porci, cereale, petrol.

Import

stre, de două ori mai mare în valoare ca aceea a cerealelor și lemnelor, produsele principale de export de până mai anii trecuți. S'au creat instituții speciale oficiale, cari reglementează exportul și importul nostru; totul începe a fi încătușat prin dispoziții oficiale. Guvernele diferitelor țări fac mari concesiuni, aplicând în parte considerațiile teoreticianilor socialiști, cari au prevăzut că istoricește mergem spre o socializare a mijloacelor de producție și o armonizare internațională atât a producției cât și a schimbului de mărfuri. Toți conducătorii de Stat sunt de acord că numai printr'o înțelegere internațională s'ar putea ameliora anarhia economică din ultimele decenii, care a adus la dureroase crize de supraproducție, la tragedia șomajului a milioane de oameni, în diferitele continente desorientate — la pauperizarea omenirii întregi.

Ce măsuri se vor mai lua, pe viitor, pentru împiedecarea unei catastrofe a societății burgheze, vom vedea.

Preocuparea principală a oamenilor de stat, din diferite țări, este de-ocamandată de-a nu permite un import mai mare, dintr'o anumită regiune, decât se exportă acolo din produsele naționale.

In materiale industriale suntem siliți să importăm: armament, stofe, lână, locomotive, drugi de fier.

PRINCIPALELE ȚĂRI CU CARI AVEM COMERȚ

Principalelele țări din lume, cu cari avem actualmente legături comerciale, sunt următoarele, în ordinea importanței **exportului** nostru: **Anglia, Franța, Germania, Italia, Austria** și **Cehoslovacia.**

Iată câteva cifre interesante, însumate pe anul 1933:

ŢĂRI	VALOAREA IMPORTULUI în milioane lei	% din total	VALOAREA EXPORTULUI în milioane lei	% din total
Anglia	1.743	14.85	2.181	14.40
Franţa	1.238	10.55	1.753	12.37
Germania	2.180	18.57	1.503	10.60
Italia	1.236	10.53	1.300	9.17
Austria	1.078	9.18	933	6.59
Cehoslovacia	1.155	9.84	679	4.79

Cu vecinii noştri, nu prea avem un comerţ important:

ŢĂRI	VALOAREA IMPORTULUI în milioane lei	% din total	VALOAREA EXPORTULUI în milioane lei	% din total
Polonia	372	3,17	239	1.68
Ungaria	351	2.99	562	3.96
Jugoslavia	90	0,77	184	1.30
Bulgaria	18	0.15	99	0.70

Iată încă unele cifre relative la ţări, cu cari avem comerţ mai mic:

ŢĂRI	VALOAREA IMPORTULUI în milioane lei	% din total	VALOAREA EXPORTULUI în milioane lei	% din total
Statele Unite	356	3.04	29	0.20
Egipt	181	1.54	759	5.35

După cum se vede, importăm din Statele Unite mult mai mult, de cât exportăm.
Proporţia este inversă pentru Egipt.
Avem comerţ şi cu multe dintre celelalte ţări, necitate în tablourile de mai sus: Palestina, ţările balcanice, alte ţări europene şi diferite regiuni din alte continente. Însă cifrele importului şi exportului sunt relativ mici pentru aceste ţări.

CE IMPORTĂM ŞI CE EXPORTĂM?

In orientul apropiat (Palestina, Siria, Egipt, Grecia), apoi insula Malta pentru flota engleză, Italia, am început să exportăm vite şi alte animale vii. Exportul de animale în occident e în scădere.
Este de remarcat că exportul nostru de încălţăminte, producţie în care excelăm, a scăzut cu totul. Inainte aveam clienţi în Turcia. De altfel, în străinătate, marfa se confecţionează cu maşinile, pe când în România încălţămintea se lucrează mai mult de mână.

PETROLUL

Este de remarcat că ne bizuim mai ales pe exportul nostru de petrol.
Cum Franţa este interesată în producţia petrolului din regiunile bogate ale Iracului (Mesopotamia) şi de curând s'a inaugurat conducta Mosulului, care aduce acest petrol până la portul Haifa (Mediterana) este posibil — spun unii — ca să pierdem mare parte din clienţii noştri din basinul Mediteranei şi poate şi pe cei depe continent.
Dar chestia aceasta va forma subiectul unui alt articol.

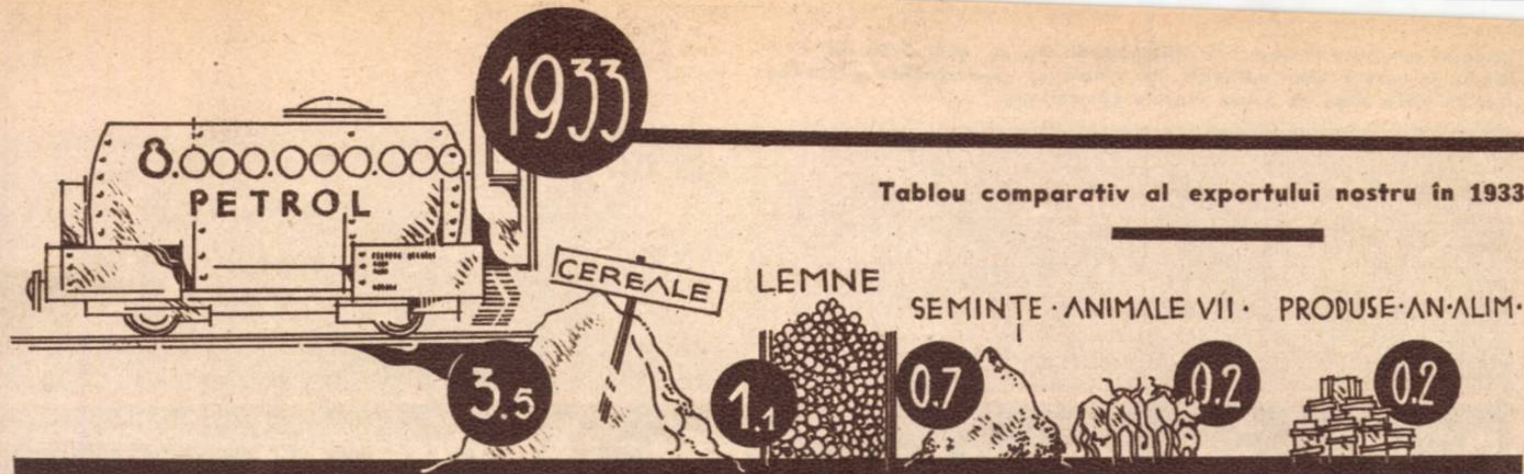
COMPARAŢIE INTRE ANII 1933 ŞI 1932

Cititorul care va privi cele două tablouri sinoptice alăturate relative la compararaa importului şi exportului, pe anii 1933 şi 1932, va putea face următoarele constatări:
Toate produsele noastre sunt în scădere la export, afară de petrol, care din nefericire a scăzut din preţ, astfel că exportăm cantităţi enorme pe un preţ mic. Mai sunt în mică creştere seminţele.
Totalul exportului a scăzut cu 17 %, faţă de cel din anul precedent.
Totalul importului a scăzut cu 3 %. Se observă o scădere mai ales la fructe şi coloniale, pe când a crescut uşor importul de lână, păr, obiecte confecţionate din aceste materiale, fer şi maşini.
Sunt interesante câteva cifre relative la mărfurile ce importăm şi exportăm. Iată un tablou pentru principalele ţări, cu cari avem comerţ:

ŢARI	Valoarea importului în milioane lei	Valoarea exportului în milioane lei
ANGLIA	Lână păr şi confecţiuni . . . . . . 252 Textile vegetale . 881 Fer brut şi lucrat . 109	Cereale . . . . 482 Petrol şi combust. . 1.659 Mai puţin: ouă, păsări, blănuri.
AUSTRIA	Lână, păr, etc. . . 142 Textile . . . . . 368 Fer, maşini . . . 258	Animale vii . . . 200 Cereale . . . . . 172 Petrol, combust. . 423 Mai puţin: ouă, păsări, fructe, porci
BULGARIA	Fructe, coloniale . 4	Petrol, etc. . . . 78
CEHOSLOVACIA	Textile . . . . . 648 Fer, maşini . . . 193	Petrol, combust. . 252 Cereale . . . . . 170 Mai puţin: fructe, ouă, păsări şi porci
FRANŢA	Lână păr, confecţii 170 Textile . . . 324 Fer şi lucrări de fer 115	Cereale . . . . 299 Petrol . . . . . . 1.275 Mai puţin: piei brute şi blănuri.
GERMANIA	Lână, păr, etc. . . 171 Textile . . . . . 264 Fer, maşini . . . 640	Cereale şi seminţe 590 Petrol, combust. . 363 Mai puţin: blănuri fructe, ouă, păsări.
ITALIA	Textile 927	Cereale . . . 253 Petrol, combust. . 825 Mai puţin: piei brute şi blănuri.
JUGOSLAVIA	Hârtie . . . . . . 24 Metale 20	Petrol şi combust. . 138
POLONIA	Lână, păr . . . . 116 Textile 81	Pielărie . . . . . 56 Seminţe . . . . 76 Mai puţin: fructe.
UNGARIA	Piei . . . . 12 Textile . . . . . 26 Fer, maşini . . . 103	Lemn . . . . . . 226 Petrol . . . . . 243 Foarte puţine fructe
STATELE UNITE	Fer, maşini . . . 70 Textile 69	Combustibil . . . 14

Tablou comparativ al importului nostru în 1933

NOUL REGIM DE IMPORT — EXPORT

Dupăcum am spus și mai sus, regimul actual de import — export diferă foarte mult de cel de dinainte de răsboi, fiind încorsetat în anumite reguli de restricție.

Prin ziare citim adesea expresii de felul acesta: **clearing, devize, institut național de export...**

Dacă proprietarul unei rafinării de petrol — de pildă exportă un număr de vagoane de benzină, el nu mai poate încasa banii, spre a face cu ei ce vrea. De altfel nici nu obține permis de export, decât dacă face o declarație, că va depune banii — încasați în valută streină — la Banca națională a României. Aci primește lei românești, cu cari poate cumpăra apoi orice **în țară**. El n'are dreptul să încaseze banii în străinătate și să facă acolo cumpărături, după fantezia lui, sau cum i-ar dicta interesele personale. Deobicei, toată tnanzacția se face numai prin bănci. O bancă din străinătate încasează banii în valută străină, și avizează Banca Națională din Romănia, că s'a depus pe contul d-lui cutare o sumă de bani.

Statul oprește apoi devizele (valuta străină) ca să-și plătească datoriile în străinătate sau pentru achitarea mărfurlior ce permite a fi importate în România.

Cu unele state avem convenții de **clearing**, cum se numește acest nou aranjament de plăți, prin care se lichidează și se contrabalansează sumele respective, corespunzând la valoarea mărfurilor importate și expotate, fără ca banii să mai treacă prin mâna importatorilor și exportatorilor.

Direcția contingentării dela Ministerul de industrie studiază cari sunt nevoile României și hotărăște ce fel de mărfuripot fiadmise la import, precum și din care țară. Permisele de import se eliberează, de obicei, nu oricărei persoane, ci importatorilor obicinuiți, cărora li se repartizează o anumită cotă, pe baza cifrelor de import din anii precedenți.

D. Manolescu-Strunga, ministrul de industrie și comerț, a plecat zilele acestea în străinătate, pentru a cerceta pulsul, în vederea pregătirii noilor convenții comerciale. Astfel, ca o pildă, vom arăta că e nevoe să păstrăm clienții noștri vechi pentru petrol, pe cei din Europa, cât și pe cei din nordul Africei. Deoarece piața va fi inundată de petrolul Irakului, ce curge, prin noua conductă, spre portul Haifa al Mediteranei, ministrul nostru va impune anumite condiții mai grele, producătorilor străini — clauze vamale, etc. — cari în loc să prefere petrolul nostru, ar avea tendința să cumpere petrol din Irak.

Cu aceste cuvinte, este o luptă de-a impune produsele noastre peste graniță, pentru ca să avem, în schimb, devize cu cari să plătim mărfurile străine de cari populația României are nevoe, — iar pe de altă parte statul să-și poată achita datoriile în străinătate.

Alex. F. Mihail

„Dansul morţei", fresca dela Klingenthal, Basel, executată în Evul Mediu în cursul unei epidemii de ciumă şi reprezentând Moartea într'un ultim dans cu toate clasele comunităţii.

Pentruce germenii sunt într'un an mai virulenţi decât într'alţii

Stiinţa descoperă un flux şi reflux în virulenţa microbilor, a cărei variaţie explică isbucnirea epidemiilor şi dispariţia lor.

MAJORITATEA oamenilor de ştiinţă s'au întrebat pentruce câte o boală nu se arată ani de a rândul, pentruca la un moment dat să înceapă a face victime, întinzându-se de la un capăt la celălalt al continentului, sau chiar pe toată suprafaţa pământului. Ciudat pare deasemeni faptul că epidemiile sunt uneori extrem de virulente şi alte ori foarte uşoare.

Germenii au pare-se şi ei fluxuri şi refluxuri care determină oscilaţii în statisticile mortalităţii. Ştiinţa a făcut câteva mici descoperiri în acest domeniu.

In oraşele moderne se iveşte regulat pojarul, ce face numeroase victime. Gripa apare şi dispare, într'un ciclu de trei ani. In China se iveşte cam din patru în patru ani o epidemie de holeră, în care pier mai mulţi oameni decât în întreaga perioadă intermediară.

Mai inexplicabile sunt apariţiile ocazionale ale unor epidemii excepţional de grele. La fiecare cincisprezece sau douăzeci de ani, gripa ia forme foarte grave, ce se înfrăţesc adesea cu pneumonia, cum a fost epidemia ce s'a deslănţuit în America în 1918.

Paralizia infantilă prezintă şi ea tendinţa de-a reapărea în forme grele, la fiecare cincisprezece ani; ultimul val al acestei boale l-a lăsat pe Preşedintele Roosevelt infirm.

Mai înainte ca sporirea măsurilor de higienă să pună capăt epidemiilor de febră tifoidă, acestea se arătau şi ele la intervale mai mult sau mai puţin regulate. In California şi în Mexico, unde vaccinul împotriva variolei e imperfect administrat, boala aceasta prezintă, din şase în şase ani, tendinţa de a apărea cu o excesivă virulenţă. Anul acesta New-Yorkul trece printr'o epidemie de difterie care, nu numai că face numeroase victime, dar majoritatea cazurilor sunt mortale.

O teorie se pronunţă pentru fluxul despre care am pomenit mai sus. Dar o idee mai veche presupune că totalul fenomenelor meteorologiei din diferiţi ani, afectează direct, fie virulenţa germenilor, fie puterea de rezistenţă a organismului omenesc... O a treia idee este că populaţiile îşi pierd periodic imunitatea faţă de diferite soiuri de germeni.

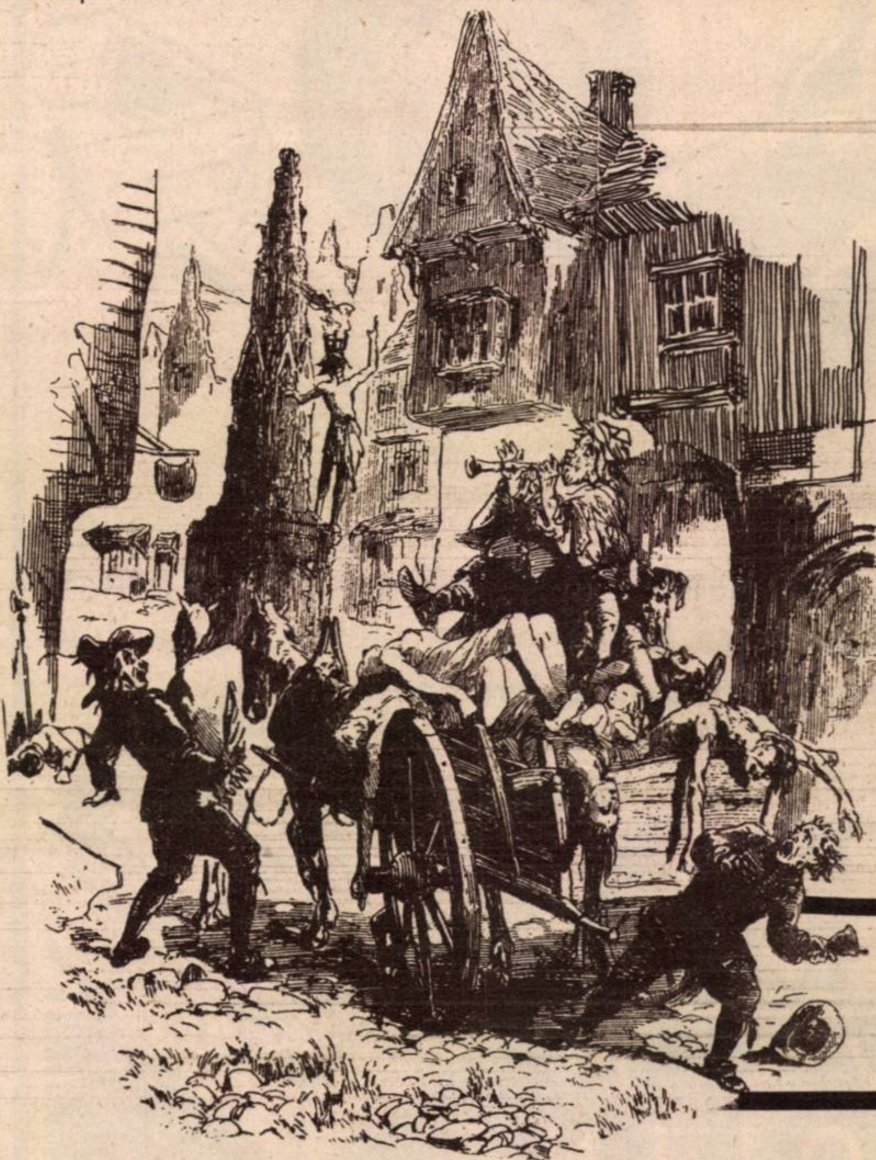
O ultimă teorie a fost recent formulată de Sir **Hilton Young,** ministrul englez al Sănătăţii, care crede că în lume numărul germenilor se ridică şi scade periodic, dela un an la altul, prezentând aceleaşi oscilaţii ce se observă şi în numărul animalelor sălbatece.

In vechime, până şi doctorii credeau că apariţiile şi dispariţiile epidemiilor se datorau diavolilor. Se spunea că aceşti supranaturali creeatori ai boalei se retrăgeau sub pământ, atunci când nu-şi făceau de lucru îmbolnăvind oamenii şi că reieşiau, la intervale, determinând epidemii, deobicei pentrucă unul din ei, sau vreun zeu care avea legături cu ei, fusese supărat fie printr'o neglijare a templelor sale, fie printr'un alt act de nesocotire din partea oamenilor.

Câţiva dintre medicii greci, cum a fost **Hippocrat,** îşi dădeau însă întrucâtva seama că boalele se datorau unor cauze naturale, dar încercând să explice epidemiile, ei dădeau vina pe vânturi, sau pe alte fenomene meteorologice. Teoria vânturilor nu era cu totul lipsită de temei, deoarece acestea, suflând dintr'o anumită regiune, puteau aduce într'o cetate ţânţari infectaţi, determinând o epidemie de malarie, una din cele mai frecvente boale în vechea Grecie şi socotită pe atunci foarte primejdioasă.

Astăzi însă, teoria aceasta s'a spulberat. Vremea poate favoriza unele boale, cum sunt răcelile sau reumatismul. Poate avea deasemeni simţitoare efecte asupra răspândirii şi supravieţuirii unor germeni mai puţin rezistenţi, dar savantul modern îşi dă seama că trebue să se găsească, în afară de timp şi de demonii subterani, ceva care să explice misterioasele oscilaţii ale epidemiilor.

Nici schimbările survenite în obiceiurile sociale nu pot fi admise ca o cauză principală a ciclurilor epidemice. Doctorii au interzis în vremea din urmă sărutarea copiilor şi acestui fapt i se datoreşte,

Desen de George Cruikshank reprezentând o epidemie de ciumă la Londra.

în mare parte, recenta îmbunătățire ce se observă în sănătatea copiilor.

Se prea poate însă ca sărutările între adulți să fi contribuit, întrucâtva, la întinderea gripelor și altor boale obicinuite. In Italia și în Germania se profesează credința că înlocuirea strângerii de mână cu diferitele saluturi fasciste îndiguiește răspândirea germenilor. Dar chinezii obicinuesc de secole, să-și strângă singuri mâinile, înlăuntrul mânecilor lor largi, într'un gest de salut, și totuș, țara lor e bântuită de tot felul de molime.

Un factor care trebue să joace un rol important în apariția și dispariția epidemiilor este rezistența naturală, sau imunitatea populației. Individul care suferă odată de vărsat sau de oreion, dobândește deobicei o imunitate pe viață, împotriva acestor afecțiuni. Pentru mai toate celelalte boale însă, această imunitate este mai puțin durabilă. Gripa se poate recăpăta la câteva luni, după ce-ai mai avut-o. Iar formele ei mai ușoare pot reapărea la un interval de câteva zile. Răceala obicinuită este una dintre puținele boale a căror imunitate dispare aproape imediat ce te-ai însănătoșit.

In comunitățile obicinuite majoritatea populației este mereu asaltată de germenii diferitelor boale ce vin însă cu o virulență redusă și se pare că aceste continue infectări menține, în medie, imunitatea populației la un nivel ridicat. In felul acesta, puțini sunt cei la cari boalele iau o formă gravă. Experții sunt de părere că astfel stau lucrurile cu paralizia infantilă, spre ex.

Se crede că acești germeni provoacă mai tuturor copiilor și multor adulți, infecții ușoare, cari dacă sunt observate, trec drept niște răceli fără însemnătate. Ele creează însă o imunitate împotriva formelor grele ale boalei.

Dacă survine ceva care reduce proporția acestor infectări ușoare timp de un an sau doi, imunitatea naturală a populației poate să se reducă și ea, iar la o reapariție a germenilor se produce o epidemie primejdioasă. Aceasta pare să explice ciudatul fapt că o boală apare sub forma unei epidemii extrem de virulente după câțiva ani în care nu s'a arătat aproape deloc. Astfel s'a întâmplat în America în 1918, când a isbucnit o epidemie teribilă de gripă, după o perioadă de zece ani în care boala nu apăruse mai deloc.

Mulți medici au observat că fiecare epidemie de gripă are caracteristicile sale, prin care diferă mai mult sau mai puțin de celelalte epidemii Dl. **Selwyn D. Collins** dela Ministerul Sănătății al Statelor Unite a observat că epidemia de gripă din 1918 a făcut victime mai mult printre copii și tineri, cari se bucuraseră până atunci de o perfectă sănătate. Epidemia din 1928 însă a atacat mai mult persoane dela 65 de ani în sus. Aceste diferențieri ce se observă în caracterul gripei, dela o epidemie la alta, au fost atribuite de către unii medici modificărilor survenite în natura germenilor.

Biologul englez **Humphrey Rolleston** ne spune că boala care actualmente se numește febră tifoidă se datorește unui germene de-al tifosului, care a suferit nu se știe ce transformare, acum unul sau două secole. In vechime cazurile de tifos erau foarte frecvente, iar acum sunt foarte rare. Pe de altă parte, n'a existat în vechime nici o boală care să poată fi identificată cu febra tifoidă.

Niciuna din teoriile de mai sus nu poate explica însă regularitatea aproape perfectă cu care unele boale își sporesc și-și reduc virulența; un exemplu e pojarul, ale cărui forme își variază intensitatea dela an la an, și aceasta în diferite colțuri de lume. Și cum e exclus ca niște țări ca Statele Unite, Anglia și Germania să fie la fel afectate de către schimbările vremii și deci de către accidentalele schimbări survenite în lumea microbilor, **Sir Hilton Young** propune cea mai recentă teorie și anume, aceea a unor vaste fluxuri și refluxuri ce se produc în numărul germenilor.

D-rul **C. S. Elton**, un tânăr biolog dela Universitatea din Oxford, a studiat câțiva ani fluxurile tot atât de misterioase ce se produc în numărul șoarecilor de câmp, al aricilor și altor animale sălbatece. El a constatat că lumea șoarecilor scade și sporește într'un ciclu de vreo patru ani. Un an în care apar mulți șoareci de câmp, e urmat de un altul în care surplusul de indivizi piere și nu mai e înlocuit. Apoi vin doi sau trei ani în care populația șoricească se menține la un număr normal care e urmat de un altul de mare expansiune, când milioane de șoricei văd lumina zilei și invadează câmpurile. Biologii nu pot spune ce anume determină aceste fluxuri și refluxuri în lumea animalelor. Poate că ciclurile meteorologice au vre-o influență, sau faptul se datorește poate ciclurilor petelor solare, exercitându-și influențele fie prin modificările aduse timpului, fie direct. D-rul Elton înclină să creadă că există profunde ritmuri biologice, ce depind de modificările survenite în alimentație, în proporția în care aceasta e ingerată, în apariția unor boale și altor fenomene.

Dacă în popoarele de germeni există cicluri asemănătoare, se explică ușor creșterea și descreșterea epidemiilor. In lumina acestei teorii o serie de ușoare epidemii de gripă coincide cu acel moment al ciclului, în care germenii sunt mai numeroși decât oricând. Ocazionalele isbucniri ale epidemiilor grele, ce se produc la intervale de câte 15 ani ar putea fi explicate prin niște coincidențe între un an în care germenii sunt foarte numeroși și vreun alt factor nefavorabil omenirii cum ar fi o scădere a imunității, ierni prea reci, crize, alimentație insuficientă, etc.

Aceasta e ideea pe care Sir Hilton a desvoltat-o în adresa sa către Parlamentul Britanic, adăugând că biologii diferitelor instituții ce urmăresc conservarea sănătății publice ar putea studia cu folos teoria pentru a vedea dacă ciclurile fluxuri și refluxuri ale germenilor nu pot fi cumva controlate, sau, dacă aceasta e cu neputință, pentru a vedea dacă nu se poate descoperi vreun mijloc de prealabilă anunțare a unei epidemii, pentruca indivizii și guvernele să poată lua măsuri de precauțiune.

Nu mai departe decât acum câteva săptămâni, medicul elvețian **W. H. Schopfer**, a trimis societății de Științe Naturale și Fizică din Geneva, un raport, în care arăta că unele bacterii par să aibe nevoe pentru a viețui și a se desvolta, de vitamine, întocmai ca și oamenii. Poate că vitaminele respective își variază cantitățile dela an la an, așa că uneori germenii maturi primesc mai multă hrană și dau o progenitură mai bogată, iar alteori cantitatea de vitamine e mai restrânsă și reproducerea se face și ea pe o scară mai redusă.

Oricum, Sir Hilton a deschis biologilor o nouă perspectivă, cu neîndoioase avantagii pentru viitorul sănătății umane, o perspectivă ce deschide poate drumul către cea mai completă înfrângere a boalelor.

DELA O SĂPTĂMÂNĂ la ALTA

Miercuri

Englezul Norman Angell a obținut premiul Nobel pentru pace, fiindcă, între altele, a scris o carte foarte bună despre război și pace.

Angell nu a spus că pacea e bună și că războiul e rău. Nu s'a folosit de imperativul biblic: să nu ucizi! N'a încercat să evoce argumente sentimentale și umanitare. N'a combătut pe partizanii războiului cu arme din arsenalul pacifist.

A zis: — Vreți război? Bine! Vă atrag însă atenția că războiul modern este o afacere rea, din toate punctele de vedere. Căci se termină cu dezastrul învingătorilor și învinșilor. Războiul este o iluzie deșartă, o amăgire dureroasă, o socoteală falsă. Și a dovedit cu date serioase și controlate din domeniul istoriei, economiei și psihologiei că ceeace susține este perfect adevărat.

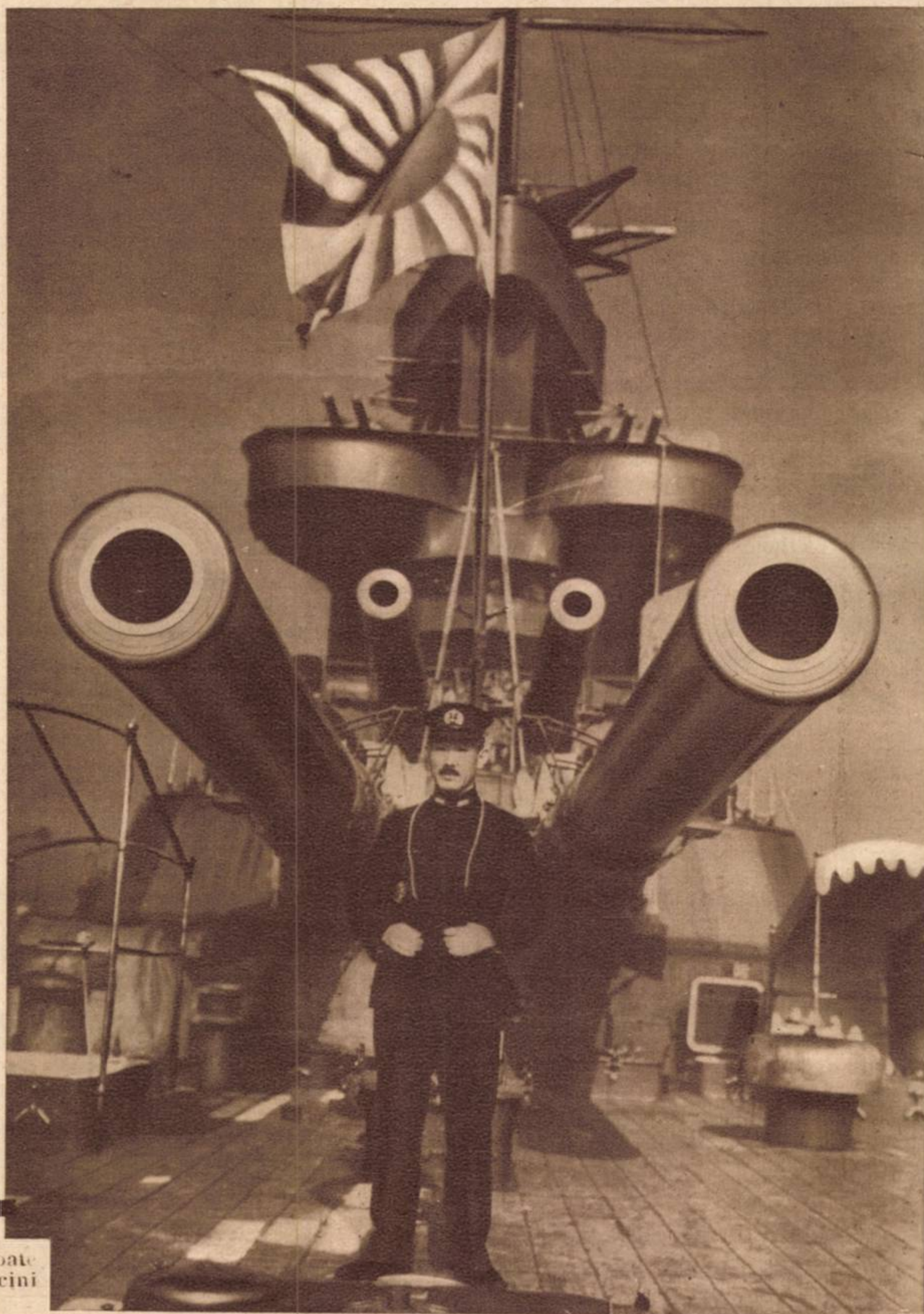
„Socoteala falsă" — sau cum a fost tradusă în românește: „Amara amăgire" — a apărut cu câțiva ani înainte de izbucnirea marelui război.

Lucrarea d-lui Angell a făcut o impresie strașnică. Totuș, n'a putut să impiedice încăerarea mondială, care a confirmat în totul prevederile autorului englez.

Acum se știe că războiul este o socoteală falsă. Se știe și mai mult; că și înarmarea este o socoteală greșită, căci te ruinează, înainte de-a începe războiul.

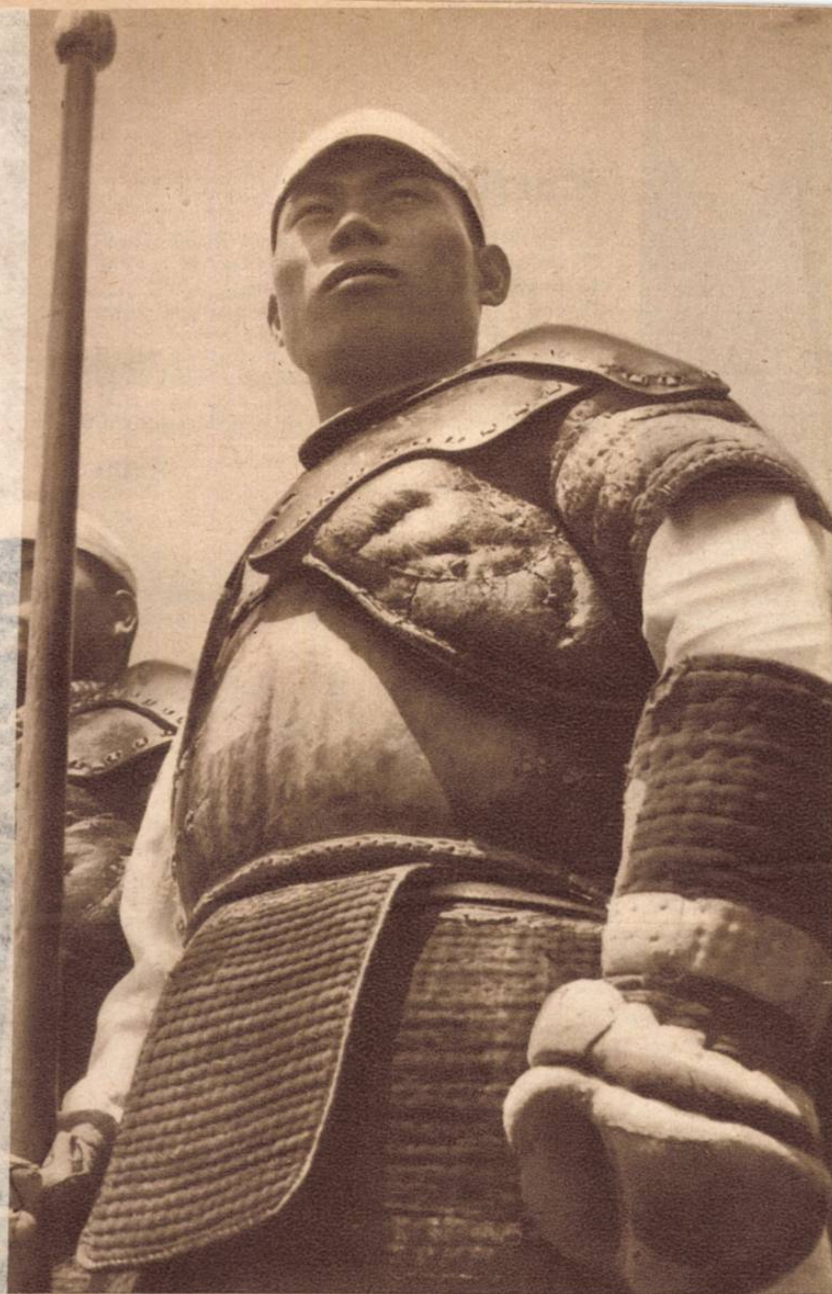
Armamentul este atât de scump încât provoacă dezastrul economic și fără de război...

Să ilustrăm. In prima fotografie sunt patru artileriști americani, cu patru tunuri în miniatură. Ei fac exerciții de tir cu aceste jucării, din motive de economie. Un obuz veritabil costă atât de scump, încât nici bogăția americană nu mai poate suporta aceste cheltueli.

Joi

Firește, o țară mică sau săracă, poate suporta și mai puțin aceste sarcini financiare.

populației. Profesorul Saiki a elaborat un plan, în vederea pregătirei pentru caz de răsboi. Savantul japonez a ținut seamă de ceeace consumă în momentul de față massele japoneze. Lista de bucate, oficială, se compune dintr'un singur fel dimineața, unul la prânz și două seara. Deci patru feluri de bucate zilnic, pentru suma totală de 16 seni, adică : aproape cinci lei. După cum e prețul, așa e și hrana : uneori orez, alteori pește, zarzavaturi, zeamă sau pastă de soia și diverse rădăcini. In schimb, tăvile de lac și farfuriile de porțelan sunt foarte frumoase...

Duminică

Solicitudinea guvernului japonez pentru a reduce și mai mult hrana populației, este într'adevăr remarcabilă.
S'a înființat, în acest scop, un institut științific care cercetează în amănunt : de câte calorii are nevoe un japonez ca să nu moară de foame, și o japoneză, ca să poată să fabrice statului soldații de cari, din nefericire, nu se poate lipsi.
In sicriul de tinichea se află o femee gravidă care asudă în scop științific. Experiența urmărește fixarea caloriilor de care are nevoe o feme e însărcinată, ca să nu consume cumva mai mult decât strictul necesar.
Cu toată admirația noastră pentru importanța caloriilor și teoria raționalizării, avem totuș impresia că se repetă — din motive patriotice, firește — fabula țiganului care l-a învățat pe măgarul lui — să nu mănânce.

Cu toate acestea, Japonia, care este o țară săracă, a denunțat convenția navală dela Washington, fiindcă vrea să aibă o flotă tot atât de mare și de costisitoare ca flota americană sau engleză.
Imaginea vice-amiralului Iankichi Takahashi, între cele patru tunuri imense de pe bordul vasului de răsboi „Yamashiro", face negreșit, o impresie strașnică (mai mult tunurile decât amiralul), dar cu ce jertfe se construește și se întreține o cetate plutitoare atât de uriașă ?..

Vineri

Cine-i hrănește pe acești atleți, cu figura brutală, cari nu fac altceva decât sport ? Pe contul lui trăiește această castă militară care se pregătește să impună, cu forța, voința ei unei lumi întregi ? Cine plătește aceste costume din piele și plapome, — cari amintesc armura vechilor Samurai, — destinate să-i apere în timpul exercițiilor cu baioneta ?
Firește, toată fantezia răsboinică se achită din munca supraomenească a unui popor frugal și harnic, care umblă în zdrențe și rabdă de foame.
Căci, oricât ar vinde industria japoneză ceasornice cu chilogramul și automobile cu duzina ; oricât de eftin ar oferi produsele muncii japoneze,— sumele pe cari le înghite pregătirea de răsboi întrec posibilitățile de plată ale acestui stat.

Sâmbătă

In aceste condițiuni, e natural că ocârmuirea japoneză face experiențe, în scop de-a raționaliza alimentarea

Marți

Cu prilejul unei conferințe a advocaților, la Washington, a sosit o delegație de negri ca să protesteze împotriva linșului.
Firește, că autoritățile americane au interzis această demonstrație.
Totuș, demonstranții s'au postat în fața clădirii, și în semn de protest s'au legat cu funii de gât
Mutismul acestei demonstrații e destul de elocvent.

F. DIMA

Luni

Autoritățile americane nu reușesc — sau nu vor să reușească — să-i apere pe negri de așa numită justiție populară.
Linșarea negrului bănuit, sau vinovat de un delict mai grav, este o operație la care nu vrea să renunțe americanul mijlociu.
Toate încercările de-a curma această sălbătăcie, n'au reușit până acum.
Societatea engleză suportă aproape cu nepăsare repararea unei crime printr'o crimă și mai odioasă.
Mulțimea nu se mulțumește cu verdictul justiției, care nu e deloc tolerantă față de negri, ea vrea să-și facă singură dreptate. Firește că mulțimea nu are timp să judece, dacă omul acuzat este vinovat sau inocent
Fotografia de alături ni-l arată pe negrul Harris — acuzat că a ucis o fată albă — după ce poliția a reușit să-l scoată din mâinile mulțimei.

O scenă sugestivă din primul film rusesc care va fi reprezentat în România: „Locotenentul invizibil" realizat în întregime în studiourile din Moscova și Leningrad. Filmul a fost regisat de Alex. Feinzimmer, iar muzica a fost compusă de celebrul regisor Sergei Prokofieff.

O admirabilă scenă din „Locotenentul invizibil" film vorbit în limba rusă, realizat în studiourile din Moscova și Leningrad. „Locotenentul invizibil" va fi reprezentat la Cinema Regal.

La sfârşitul acestei luni

„Realitatea Ilustrată"

apare într'un format nou, mărit, după modelul marilor reviste săptămânale ilustrate din Occident. PRIMUL NUMAR IN FORMAT MARIT VA FI UN

NUMĂR SPECIAL

care va cuprinde un formidabil material redacţional şi fotografic. Impreună cu acest număr se va da

GRATUIT ALBUMUL EVENIMENTELOR ANULUI 1934 IN IMAGINI

126 pagini la heliogravură cuprinzând tot ce s'a petrecut mai de seamă în lumea politică, teatrală, literară şi socială în 1934. Data precisă a apariţiei numărului special care va constitui

UN RECORD IN PUBLICISTICA ROMÂNEASCĂ

o vom anunţa în numărul viitor

STROE ŞI VASILACHE

In scena finală a minunatei lor comedii muzicale „Bing — Bang" care va fi prezentată în curând la un mare cinematograf din Capitală.

ISTORIA SCRISA IN CARTI DE VIZITA

1914 — 1934

Benito MUSSOLINI
Prim-redactor al ziarului „Avanti"
oficiosul partidului socialist italian
Membru al Comitetului Executiv
al Internaționalei II-a
Torino

Benito MUSSOLINI
Prim-Ministru
Ministrul Afacerilor Străine,
al Răsboiului, al Marinei, al
Aviației, din regatul Italiei
Roma

Lucrări de pictură
de tot felul
Vine și la domiciliu
ADOLF HITLER
München

ADOLF HITLER
Conducătorul și Cancelarul
Reichului
Berlin

JOSEPH PILSUDSKY
Prim-redactor
al ziarului socialist „Robotnik"
Cracovia (Austria)

JOSEPH PILSUDSKY
Mareșal al Poloniei
Ministru de Răsboi
Varșovia

ITALO BALBO
Student în litere
Milano

ITALO BALBO
Mareșalul Aerului
Guvernator General al Cyrenaicei
Tripoli

1914 — 1934

MUSTAFA KEMAL PAȘA
Locotenent-Colonel
cu brevet, în armata turcă
Constantinopole (Turcia)

MUSTAFA KEMAL
Președintele Republicei turcești
Angora (Turcia)

AHMED ZOGU
Păstor
Tirana

AHMED ZOGU
Regele Albaniei
Tirana

Afaceri Comerciale
Contencios
Divorțuri
B.-S. GANDHI
Doctor în Drept
Capetown (Africa de Sud)

MAHATMA GANDHI
Profet
în cortul său (India)

AMIRAL RUSSIN
Fost șef de Stat Major
General al Marinei Imperiale Ruse
Ministrul Marinei
St. Petersburg

Amiral RUSSIN
Contabil
Mare ofițer al Legiunii de Onoare
Str. Mademoiselle (Paris)

LA INAUGURAREA PALATULUI

Fotografia de mai sus reprezintă un grup de invitați la inaugurarea nouilor săli ale Palatului Regal. Printre ei, d. arhitect Artur Lorenz (x) care a condus lucrările de refacere ale palatului și d-na Cecilia Cuțescu Stork (xx) care a pictat plafonul sălii tronului.

Insula blestemată

SPANIOLII le mai numesc și „Las incantadas". Insulele fermecate. Paradisiace sau blestemate? Peripețiile ce le istorisesc oamenii despre ele ne îndreptățesc mai degrabă să credem într'o răsbunare cumplită a pământului.

În realitate, ce o fi oare aceste misterioase Galapagos descoperite opiniei publice mondiale de către dentistul Ritter care pornise acolo să caute... paradisul? Apoi, dobândind o faimă neobișnuită în zilele noastre de pe urma celor trei cadavre cari au colorat cu dramatism aventura noilor Robinsoni, cu povestea obscură și istorioarele destrăbălate asupra câtorva din ele ajunse țintă a nudiștilor, a naturiștilor, a mizantropilor, a vizionarilor și — după cât se pare — a amatorilor ahtiați după sălbăticii primitive?

Povestea presupusei drame — cu și fără impulsiuni de patimi întunecoase — și amănuntele contradictorii privind viața dezertorilor civilizației, cuibăriți în Galapagos, sunt poate mai greu de înțeles, deoarece puțină lume știe cum se înfățișează acest arhipelag fabulos pierdut în pustietatea Pacificului, la mii de km. de coasta Ecuadorului care e pământul cel mai apropiat de ele.

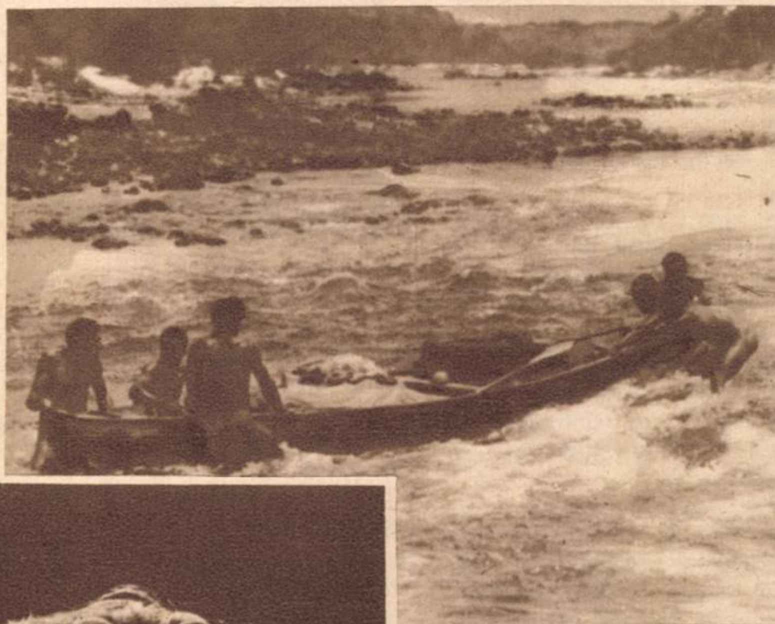
Printre spuzenia de insule mici și mari, acele cari poartă numele de Galapagos sunt în număr de aproape șaizeci. Cinci sunt mai cunoscute dat fiind că au și o întindere mai mare: Abermale, James, Chatham, Narborough, Indefatigable, pe când Towen, Abington, Colon, Santa Maria, Charles sau Floreana, Warchena... fac parte din cele mărunte, împreună cu altele pe cari Ritter, soții Wittner, Korvin, baroneasa Wagner — Bousquet și cei doi „prieteni" ai ei le-au botezat cu numiri mai mult ziaristice... de scandal decât de serios interes geografic sau geologic...

Ecuatorul, se poate spune astfel, le împarte în două grupuri neegale ca număr; dar determinând într'un mod pronunțat caracteristici prea deosebite între grupul și coasta de miazăzi a fiecăreia din ele și grupul opus cu cealaltă coastă stâncoasă, pustie, haotică și dezolată...

Pe o întindere de șapte mii și mai bine de km. patrați, răsar nu mai puțin de două mii cratere vulcanice. Dar aceste conuri retezate dintre cari numai unele ating înălțimea de o mie de metri — afară de insula Abermale unde unul singur are 1500m. — nici unul nu e în activitate.

Ele-s mărturia originei vulcanice a insulelor și prin aspectul lor înfricoșător și jalnic fac să te gândești la un cataclism necunoscut, la un fenomen nimicitor asemenea aceluia pe care ni-l închipuim văzând insula Fernando de Noronha, în partea de miazănoapte a Braziliei,

In multe locuri solul se prezintă înroșit de gazele epocei vulcanice. Pe lângă faptul că el reamintește insula Fernando de Noronha, se știe că aduce foarte mult prin înfățișarea-i posomorită, stearpă de orice vegetație cu Anzii Quito din Ecuador, deasemenea și ei presărați cu cratere stinse. Atunci, tu călător te întrebi ce continent exista odinioară în Pacific — ca în Atlantic fabuloasa Atlantida — un continent rostogolit cândva în neantul vremurilor de nepătruns?

O barcă cu indigeni în jurul insulelor Galapagos.

D-rul Ritter care a trăit vreme de cinci ani, ca un Robinson modern, împreună cu soția sa pe insulele Galapagos și care a murit recent în urma unui atac de cord.

De jur împrejurul țărmurilor marea are aproape 2500 mtr. adâncime.

Aproape de suprafața apei, sunt un fel de ieșituri de stâncă, în direcția Americei Centrale; dar aceasta e cu mult mai depărtată decât Ecuadorul. De aci s'ar putea deduce că arhipelagul n'a fost niciodată lipit de Continent...

ȘEASE OAMENI PENTRU O BROASCĂ ȚESTOASĂ

Curioase sunt aceste insule din toate punctele de vedere: par să fie o lume aparte datând încă de pe vremurile geologice! Deși flora și fauna au un caracter pronunțat american, totuș anevoe le-am putea compara cu acelea ale altor țări.
Să fi fost vreodată în aceste insule o creațiune cârmuită de ființe organizate?
S'ar putea găsi în vreun colț tăinuit al uneia din cele șaizeci de insule specii dispărute aiurea? Sau aci s'a refugiat vreo specie amenințată altundeva în existența ei, ori trecută prin atâtea prefaceri încât să ajungă de necunoscut în originile ei?
Darwin, cu un secol în urmă, comunica existența unei flore la fel cu aceea din zisa insulă Noronha, însă problema în sine n'a mai căpătat deslegare de atunci.
Cât despre animale, ele sunt tot atât de originale ca și plantele. Până acum s'au deosebit cincizeci de specii din pasările de uscat ale arhipelagului și abia o jumătate duzină din cele de apă. Sunt mai mici și mai puțin vioae în coloritul penelor decât pasările Ecuatorului american; contrast izbitor — de exemplu — cu păsările cari populează ținutul Amazonului, în Brazilia!
Totul are o mărime mijlocie, până și vegetația de pe uscat. Numai șopârlele marine și broaștele țestoase sunt ceva mai răsărite, ba uneori au o mărime fabuloasă. Insuși Darwin făcea experiențe cu acest soi de șopârle, inotătoare neintrecute deoarece au labele înzestrate cu o membrană.
Astăzi, broaștele țestoase de uscat sunt în număr destul de redus. Când spaniolii au debarcat în aceste insule, le-au numit Galapagos, tocmai pentru cantitatea enormă a acestor animale pe cari comerțul și masacrul săvîrșit de numeroasele echipagii le-a suprimat pe urmă aproape cu desăvîrșire.
Continuă însă să viețuiască o specie marină: lipsite de auz, gata sa simuleze moartea, pe uscat, dintr'un instinct de apărare.
Tomas de Tarlanga — care, probabil a fost primul european debarcat în insule — scria că oamenii lui capturaseră pe uscat unele broaște atât de voluminoase încât au trebuit cinci sau șase inși ca să le răstoarne. Și erau atât de puternice încât oricare din ele purta în spinare, mergând, câte un om!...
Aceste animale arătară exploratorilor muritori de sete, puținele izvoare existente în insulele secătuite de apă. Toate cărările cari indicau drumul spre apa izvorului erau însemnate de neintreruptul du-te-vino al broaștelor țestoase.
Acum se întâlnesc pe acolo vite importate redevenite în stare de sălbăticie; dar broaștele au fost singurele viețuitoare pe cari Spaniolii din prima debarcare le-au găsit în insule; în loc de oameni primitivi, de indieni, de sălbateci, ca de exemplu în America, în Africa, pretutindeni în insulele încă și mai risipite pe întinderile oceanice...
Indieni? Aceștia par să fi debarcat în niște vremuri de demult: dar cari Indieni? Din Asia sau din America? E acelaș mister care învălue adevărata origină a aborigenului amazonic. Cel puțin două din aceste insule ar fi fost cunoscute „indienilor": „Insula Focului" și „Insula de dincolo".
In orice caz e sigur că insulele Galapagos n'au fost locuite niciodată de vreo rasă aborigenă.

Doi indigeni din insulele Galapagos.

REFUGIUL CORSARILOR

Multe baleniere și vapoare de pasageri s'au apropiat de coastele lor în scurgerea atâtor zeci de ani. De cele mai multe ori din întâmplare, iar alteori aduse de nenorocire: asvârlite de vânt, târîte de curenți cari apoi, lângă țărm se întorc în sens contrariu, în multe puncte făcând debarcarea anevoioasă așa cum ne-a dovedit-o naufragiul recent al norvegianului Ruggernud; precum se știe, acesta-l ducea cu vaporașul său spre Galapagos pe inginerul Lorenz: primele victime de astăzi cari au reinprospătat faima acestor insule, aducându-le iarăși pe prima pagină a ziarelor.
Pirații argentinieni ai răsboiului pentru Independență s'au refugiat acolo cu vreo 75 de ani în urmă, iar mai acum un secol republica Ecuadorului pusese stăpânire pe ele.
Atunci s'a făcut o încercare de colonizare forțată, cu deportați din insula Floreana sau Charles. Insula număra astfel 2-300 de locuitori; însă viața era atât de grea acolo, atât de aspră și chinuitoare din pricina lipsei de apă, încât colonia penală a fost abandonată din chiar inițiativa guvernului.
Tirană, marea îi supraveghia pe condamnați, însă uscatul îi ucidea.
Nici insula Chatam, ceva mai târziu n'a avut o populație mai mare când — fiind concesionată unui american — s'a făcut o tentativă de colonizare, agricolă de astădată, dar poate tot atât de nenorocoasă ca și cealaltă și poate cu tot atâtea primejdioase lepădături ale vieții metropolitane.
Tentativa a eșuat, acum vreo 60 de ani și de atunci, insulele au redevenit pustii; lipsite de orice existență civilă sau civilizatoare, abia la câțiva ani după acest faliment a luat naștere o a treia colonie: aceea începută de Ritter. Colonie agitată, în neintreruptă desbinare și dramatic îndrumată spre un sfârșit cu neputință de înlăturat: colonia celor câțiva nudiști sau „naturiști" ale căror nume sunt nelipsite astăzi din publicistica zilnică.
Pare, cu drept cuvânt, că solul vulcanic al insulelor Galapagos să fie blestemat: sigur este că din cele trei încercări nici una n'a dăinuit.
Cu toate astea clima — o specialitate singulară — e moderată, dulce; poate că e și singura însușire atrăgătoare a arhipelagului.
Curentul rece dinspre coastele Perului îndulcește apele ecuatoriale. Pe când temperatura maximă a zonei este de 11° între 5—45 grade latitudine nordică și 6—25° latitudine sudică, apele ce scaldă insulele Galapagos au abia 6 grade. Temperatura uscatului își păstrează media de 20 grade: exact aceea pe care-o întâlnim la 2000 km. de Ecuator. Vânturile din sud-est suflă cu regularitate adunând, nori numai pe povârnișurile superioare ale vulcanilor. In văi nu plouă. Plantele de tutun, bumbac, câte un smochin sau lămâi cultivat odinioară de coloniștii primitivi, s'au reintors în starea de sălbăticie.

RĂSBOI IN DEȘERT

Acesta e paradisul descoperit de Ritter, „Adam în papuci", cum l-a numit Wagner, care adusese cu sine și pe Eva... neînfricată de șerpi.
Dar reclama pe care el singur a făcut-o Edenului a atras și alți fugari din societate și — ca în orice loc unde viețuesc numai două ființe, cu două cugete și două instincte, două ființe cu pasiunile, cu dorințele și „boalele lor civile și mondene" — în curând, într'o pustietate imensă în mijlocul căreia cei câțiva oameni erau un minuscul grăunte de nisip — se deslănțuia un răsboi crâncen...
Nu mai reamintim aci ultima ispravă a celor câțiva pustnici — întrucât e cunoscută din relatările ziarelor — nici viața, în parte descrisă de „naturiști".
Aceasta din urmă ne-o putem închipui mai lesne: Viața primitivă de lupte pentru astâmpărul nevoilor ce tot le mai simte omul deprins cu marea îmbulzeală a metropolelor; și ei căutară să fugă de ea fără să-și lepede însă deșertăciunile lumești, aducând în pustietate răul, poftele și reaprinderea dușmăniilor adânc înrădăcinate; în loc să gâtue viciul trupesc, visau predominări, acolo unde numai renunțarea putea să dăinuiască!...
Dar dacă Philippson, d-na Wagner și Lorenz nutreau visuri de halucinați, sminteli de oameni rătăciți, Ritter — ne destăinue acum un ziar berlinez — avea o... misiune. El fugise de sgomotul lumii spre a face o experiență: să demonstreze că e cu putință întoarcerea la viața primitivă, atât de ideală încât orice bun german să se deprindă a... trăi cu zile, spre a fi tare și să nu mai apese ca o povară pe economia țării sale!
Cineva, în America, visase să facă din insulele Galapagos alte... Hawai. Și pe urmă Cuba, Galapagos, Hawai, „trei puncte de convergență în forța evantaiului maritim al apelor americane, cele trei platforme ale Americei pentru sugrumarea altor lumi" — cum zice Eric de Hanlleville.
Visuri mai puțin fericite și mai puțin abstracte decât acelea pe cari s'au dus să le viseze — printre alții — Alain Gerbault și Ida Rubinștein, „dansatoarea efebă" a „Sf. Sebastian" care într'o zi apăru fotografiată în ziare cu o pasăre ciugulind grăunțe din „mâna ei spirituală".
Dar toți cari s'au dus acolo ca să rămâe, sau au fugit sau au pierit. Pământul vulcanic care nu suferă ființa omenească; pământul pângărit de coloniștii cari aduceau în viața lor instinctele și urma nelegiuirilor mocnite, o slabă voință de muncă sau mai de grabă iluzia și dorul libertății absolute; pământul ecuatorial care nu dogorește din cauza climei și nu poartă nici urmă de foc în vreunul din numeroasele lui vulcane, — acest pământ ucide de sete.
El mistue oamenii civilizației cari o caută renegând și dezertând din însăși această civilizație, sustrăgându-se misiunei acesteia, binelui și frumosului, pentru o întoarcere nesăbuită la egoismul viețuitoarelor primitive!...

Pelerinul Pasionat.

FUNERALIILE GENERALULUI BUTOIANU

Săptămâna trecută a încetat din viață generalul dr. Butoianu. In fotografia noastră vedem transportarea sicriului de către medicii locotenenți.

INHUMAREA AVIATORULUI DUMITRESCU

Intr'o atmosferă impresionantă s'a desfășurat la cimitirul Sf. Vineri ceremonia înhumării aviatorului Dumitrescu. In fotografia noastră vedem pe prieteni purtând sicriul (în frunte Al. Frimm) și o parte din asistenți.

Actualități din țară

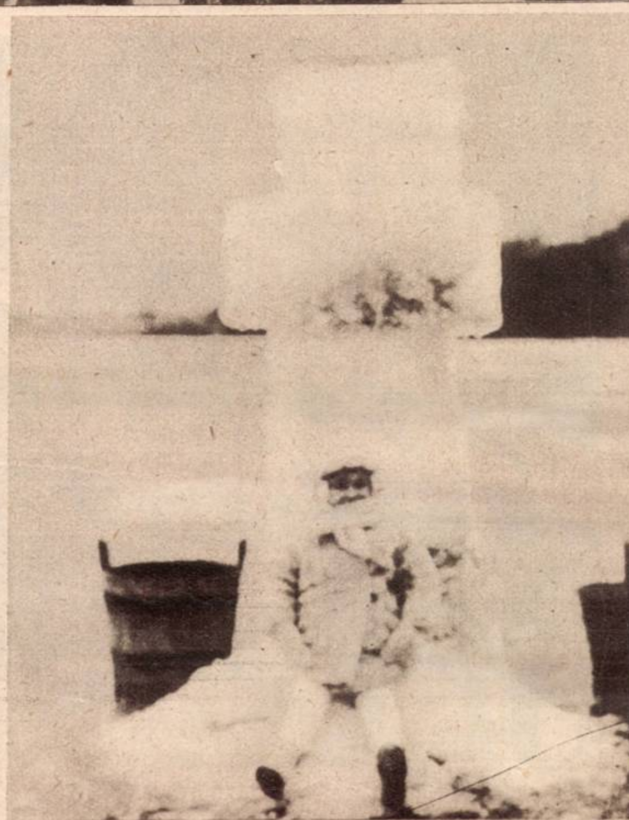

GHERETE PENTRU AGENȚII DE CIRCULAȚIE

Pe Calea Victoriei, a fost instalată prima gheretă pentru agenții de circulație, care vor fi adăpostiți pe viitor de ger și viscol.

BOBOTEAZA LA FUNDENI

La Fundeni serbarea Bobotezei este simbolizată de o cruce de ghiață anume cioplită. (Spre deosebire de București unde crucea se aruncă în apă).

Trupele hitleriste salutându-şi şe

Hitler PUMNUL GERMANIEI

CAP. VIII

DE UNDE BANII?

PENTRU întreţinerea unei armate particulare, care avea să se ridice în mai puţin de zece ani până la mai mult de un milion de soldaţi, înarmaţi, îmbrăcaţi, hrăniţi, încadraţi — nu lipsesc nici muzicile! — era nevoe de un buget imens. Hitler a dovedit că nimic, nici măcar lipsa de bani, nu-i sta împotriva lui care intrase în viaţă ca simplu zugrav şi desenator. Precum am mai arătat „trupele de asalt" nu erau prea originale şi înaintea lor mai toate organizaţiile patriotice îşi aveau organizaţiile militare, muzicale, cocardele şi cântecele preferate.
Hitler însă e singurul care a isbutit să ducă organizaţiile „trupelor de asalt" la o desvoltare fantastică şi depăşind plăcerea răzilor, cu îngâmfarea militaristă specific germană, să le dea un rol strict politic.
Că a fost cu putinţă ca înlăuntrul statului german să creeze un nou stat, cu o nouă armată, nu e de mirare, dacă ţinem seama de caracterul anemic al republicei, de lipsa de convingeri a şefilor democraţi, de situaţia umilitoare creată de Aliaţi armatei germane.
De unde a luat Hitler ideea, instinctul de-a se folosi de mercenari, pentru a ajunge la putere, terorizând în aceeaş măsură, după necesităţi, pe adversari ca şi pe partizani?
Dela romani. Faptul pare curios, dar nu e mai puţin izbitor.
Conştient sau inconştient, Hitler n'a făcut decât să repete metoda oamenilor politici dela începutul erei noastre, experienţa unui Pompei, a unui Cesar, a unui Antoniu şi Octavian, cari îşi alcătuiau trupe credincioase persoanei lor, le răsplătiau — mai mult sau mai puţin regulat — cu solde şi daruri, cu jafuri îngăduite pe faţă şi cu împroprietăriri în coloniile cucerite. I-a fost dat Europei să mai trăiască o epocă istorică ce părea sfârşită de două mii de ani, să audă răcnetele unui „imperator" civil ameninţând pe rând Franţa şi Rusia cu invazie barbară, făgăduind nouilor pretorieni teritorii şi plătindu-le „devotamentul", cu ziua şi cu luna.
Republica germană, construcţie politică ipocrită şi slabă, a îngăduit desvoltarea unei astfel de mentalităţi primitive — şi Hitler a biruit. Europa, cu toată anarhia ei politică, din prima jumătate a veacului al 20-lea, a prezentat lui Hitler condiţii mult mai puţin prielnice de succes, şi cu toată creşterea uriaşă a armamentului german, Führerul ajuns la putere

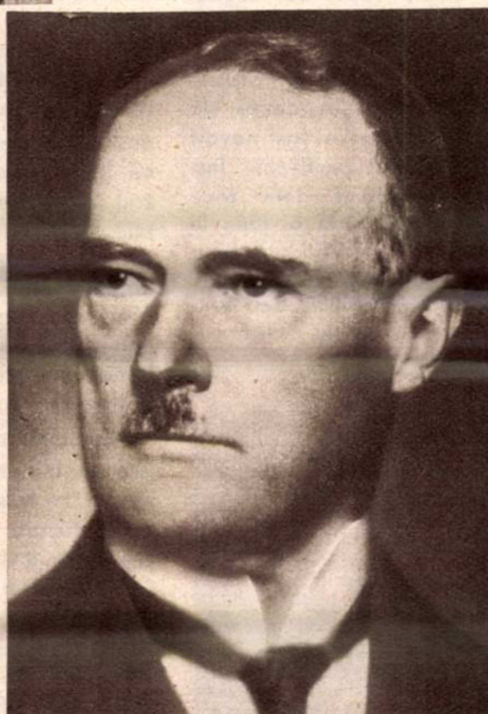

Invalizii din Germania sunt duşi pe targă la locul de vot, pentru a-şi exprima „încrederea" faţă de Hitler.

mai mare parte din „membri aderenți" și din prea puțini „membri activi", toți membrii plăteau cotizații, dela una la două mărci. Sumele realizate astfel nu puteau fi prea mari. Pentru nevoile „trupelor de asalt", șeful a instituit o taxă specială de 30 de pfenigi și a creat o „casă de asigurare" — ca riscurile de invaliditate și moarte să nu sperie prea mult familiile mercenarilor. Cu toate că membrii înstăriți ai partidului se obligau, mai mult sau mai puțin benevol, la cotizații excepționale, nici ele nu puteau acoperi cheltuelile tot mai mari ale național-socialismului. De câteva ori Hitler a fost nevoit să recurgă la un fel de impozite speciale asupra partizanilor, în cazuri speciale, cum a fost cumpărarea unui local. Pentru creșterea veniturilor, după ce faima de orator a lui Hitler și a câtorva din ajutoarele lui, se'ntinsese asupra întregii Germanii, la întrunirile publice ale partidului, locurile se plăteau uneori cu zece mărci (400 de lei). Astfel în 1930, la trei întruniri dela Sportpalast din Berlin, unde au vorbit toți „corifeii", după acoperirea cheltuelilor, a rămas partidului un beneficiu de peste 30.000 de mărci (cam 1.200.000 lei). Dar banii tot n'ajungeau.

Chioșcurile de ziare au fost transformate în stâlpi de propagandă electorală pentru Hitler.

D-rul Krupp, marele fabricant de tunuri.

Fostul președinte Ebert

e pedepsit să vorbească, în fiece săptămână, de tendințele pacifice ale Germaniei; iar oratorul lui oficial, doctorul Göbbels, să facă elogiul „marelui popor francez", în ajunul fiecărui revelion.

Trebue să recunoaștem — văzând rezultatele — că Hitler avusese dreptate, organizându-și partidul pe principiul că **„oamenii sunt leneși și lași"**, că istoria unui partid politic — dacă nu totdeauna istoria universală — e creată de **„o mână de zurbagii activi și gata de jertfă"**. Fără această organizare ierarhică, Hitler n'ar fi putut păstra, în toată prospețimea lor convingerile lui politice de natură medievală, aristocrată, și nici n'ar fi putut dobândi și folosi mijloacele materiale, necesare unui organism politico-militar atât de vast. Dela alegerea lui Hitler ca șef „răspunzător" față de cine ? — congresele partidului s'au ocupat tot mai puțin de „program" și tot mai mult de persoana șefului, când n'au avut decât menirea precisă de-a face tămbălau, de-a impresiona și de-a cuceri noui partizani — și noui subvenții.

Căci banii au venit partidului — în cea mai mare parte — pe această cale tainică și sigură — care putea păstra donatorilor anonimatul — anonimat necesar pentru eventualitatea unei înfrângeri a noului partid — și lăsa șefului toată libertatea de acțiune politică, precum și de mânuire a fondurilor.

Deși partidul era alcătuit în cea

Henry Detterding, dictatorul petrolului, cu soția sa la patinaj la St. Moritz.

Și astfel Führerul a hotărît ca jumătate din beneficiile partidului, care-și rezervase monopolul comerțului cu insigne, drapele, cămăși, uniforme, etc., să fie folosite pentru cheltuelile trupelor de asalt. Căci mercenarii patriotismului hitlerist primeau în ultimul timp, în afară de soldă și întreținere, diferite sume de bani, intitulate „speze", adevărate recompense și premii, după fiecare luptă electorală, sau luptă de stradă mai sângeroasă.

Toate aceste venituri și privilegii erau însă neîndestulătoare. (Când au fost vre-odată îndestulați pretorienii dictatorilor, în cursul istoriei ?) Nu se exagerează când se socoate la 5 milioane de mărci (200.000.000 lei), bugetul anual al formațiilor militare hitleriste. Partidul nu putea da, din veniturile lui mărturisite, mai mult de 2 sau de 3 milioane (100.000.000 lei). De unde restul ?... (Alți cel puțin 100.000.000 lei).

In acest fatal și permanent deficit trebue căutată origina numeroaselor răsvrătiri ale unor batalioane

de asalt, în diferite colţuri ale Germaniei unde nu putea ajunge prea repede mâna încărcată cu bancnote a Führerului. In 1930 s'au răsvrătit chiar trupele de asalt din Berlin. Tot aci — precum şi în poftele tot mai vijelioase ale şefilor de secţii militare — trebue să căutăm pricina numeroaselor fraude, furturi şi excrocherii ale unora dintre comandanţi, când banii misterioşi ai partidului nu li se mai păreau îndestulători. Şi nici nu se putea ca situaţia trupelor de asalt să nu devie tragică, tocmai când Führerul ajuns la putere părea că le va îndestula toate „revendicările" — căci odată în fruntea Statului, câştigurile şi veniturile nu mai aveau nici un rost să fie solicitate!... Cesar şi Octavin, când legiunile neplătite la timp se răsculau şi voiau să-şi aleagă alt „imperator", mai corect, dacă nu mai darnic, porneau împotriva lor cu legiunile „credincioase" (citeşte: bine plătite!) şi decimau pe rebeli. In 1934 Hitler va face la fel — începând cu Röhm, nefericitul prieten şi susţinător din primele zile ale ingratului „imperator" dela Berlin.

Dar în epoca „eroică" a naţional-socialismului, nici Hitler nu bănuia cât de mult se repetă istoria. Pentru susţinerea şi înmulţirea trupelor de asalt, cu ajutorul cărora avea de gând să doboare Republica, Führerul a dovedit o isteţime şi un spirit de câştig, pe cari nimeni nu i le-ar fi putut bănui la Viena sau la München înainte de-a fi intrat în viaţa politică.

Filoanele aurifere ale partidelor politice rămân aproape totdeauna secrete. Nu se cunosc bine nici cornurile de abundenţă ale partidului naţional-socialist. Se ştie că'n 1929 Hitler a fost nevoit să recurgă urgent la un împrumut forţat, silindu-şi partizanii înscrişi în registre, să subscrie diferite sume, începând dela zece mărci, pe timp de cel puţin un an, cu o dobândă de 6 jum. la sută (jum. la sută sub scontul Băncii Imperiului). Partidul a dobândit numai decât 800.000 de mărci (32 de milioane lei) — sumă nu prea importantă pentru nevoile uriaşe ale partidului, dar convingătoare: convingătoare pentru spiritul practic al lui Hitler şi devotamentul admiratorilor lui.

Poliţia intervenind pentru liniştirea spiritelor la o întrunire naţional-socialistă.

Se bănueşte — cu mulţi, foarte mulţi sorţi de adevăr — că fondurile cele mai grase şi care n'au mai fost restituite direct, au sosit din cercurile marilor industriaşi şi marilor proprietari rurali. Încredinţaţi că principiile „socialiste" şi socializante ale partidului erau numai praf în ochii proştilor de alegători, au pus cu pricepere temelia solidă de aur a partidului lui Drexler, lăcătuşul nav. Bani a dat în taină, se pare — consilierul **Kuhlo**, în numele Uniunii industriaşilor bavarezi, prinţul **Arenberg**, fabricantul de textile **Mutschman** (viitor deputat!), doamna **Bechstein**, proprietara fabricei de piane şi alţii. Mai târziu, când partidul deveni o forţă politică de prim rang şi putea trata cu celelalte partide politice, s'au înscris pe lista „generoşilor" donatori, industriaşi de mărimea unui **Thyssen**, a unui **Krupp**, a unui **Siemens** — şi chiar câţi-va nepoţi ai fostului Kaiser, cari-şi închipuiau că Hitler va scoate pentru ei, cu degetele lui, castanele din jarul republicei!

Hitler a depus o muncă destul de penibilă şi grea, pentru cucerirea şi „convingerea" acelor domni. A fost silit să facă turnee pe la toate cluburile aristocrate şi reacţionare din Germania să atenueze, prin cuvântări mlădioase, paragrafele subversive ale „programului", alcătuit cu atâta înţelegere pentru nevoile bietului popor german şi să făgăduiască, mai mult sau mai puţin pe faţă, privilegii abia tolerate de republică. Lui **Deterding**, Hitler i-a făgăduit precis — **şi s'a ţinut de cuvânt!** — monopolul de desfacere al petrolului pe piaţa germană, pe care o stăpânea petrolul rusesc.

Se pare că partidul a primit bani şi din străinătate, mai cu seamă în timpul inflaţiei, când valutele străine erau atât de preţioase: franci elveţieni, dolari americani, coroane cehe — dela marii industriaşi germani, cari stăpânesc în Cehoslovacia aproape toată industria grea — gulzi din Olanda.

E uşor de înţeles că neavând de dat nimănui nici-o socoteală, Hitler dispunea de aceste fonduri cum socotia de cuviinţă. In 1923 Hitler are 32 de ani. E stăpân absolut în partid. Cadrele sunt stabilite, trupele de asalt alcătuite. Partidul e cunoscut pe toată întinderea Reichului. La congresul din Ianuarie se pune încă odată chestiunea mutării partidului la Berlin — unde-ar fi mai aproape de putere. Dar de unde puteau şti membrii partidului că adevărata lor putere se află tot la München, ascunsă în arhivele tainice ale Reichswehrului?. Creşterea prestigiului lui Hitler, începe să-l ameninţe. Nu e cetăţean german, e numai refugiat austriac. Cum de îndrăzneşte să se ridice împotriva autorităţilor germane — se'ntreabă autorităţile, atunci când sunt reprezentate de un anume **Schweyer**, ministru de interne bavarez, în guvernul **Lerchenfeld?**.

In Martie 1923 expulzarea lui Hitler era atât de sigură, încât fu nevoe de protestul violent al foştilor combatanţi, cari nu uitaseră că fostul fruntaş avea o preţioasă decoraţie de răsboi, ca ministrul **Schweyer** să renunţe la intenţia lui.

Nu credem că expulzarea lui Hitler din Germania să fi fost hotărîtoare pentru el însuşi sau pentru Germania. Era prea târziu. Hitler n'ar fi rămas multă vreme în exil — în Austria, sau aiurea — căci forţe mult mai puternice decât ale unui ministru trecător ca Schweyer, l-ar fi adus înapoi, în triumf. Inchisoarea din 1923, în urma unei jalnice revolte armate, fu o lovitură mult mai cruntă şi Hitler ajunse în zece ani în fruntea Reichului.

Totuş ameninţarea ministrului bavarez nu rămase fără înrâuri asupra lui Hitler, care fugi pentru câteva luni la Berlin. In Iulie, când reveni la München, îl adastă evenimentele grave. **Walter Rathenau**, marele industriaş evreu, fost ministru al aprovizionării în timpul războiului şi ministrul de externe, e asasinat de un grup de „patrioţi", în fruntea cărora se afla tot un evreu, un Solomon cu mentalitate rasist-prusacă. Speriat, guvernul de la Berlin precum şi preşedintele **Ebert**, social-democrat, iau măsuri în aparenţă drastice, pentru „protecţia republicii" — ceeace jigneşte patriotismul local, atât de desvoltat al bavarezilor, duşmani innăscuţi ai germanilor din Nord. Deşi guvernul din München cade uşor la înţelegere — se putea altfel? — cu cel de la Berlin, gata la orice concesii, Reichswehrul bavarez se mişcă. Nu de mult doborîse un guvern prea „democrat" din München, în frunte cu **Hoffmann**; va mai tolera multă vreme ca prezidenţia Reichului să fie ocupată de un fost meseriaş? Ideile politice ale Reichswehrului din München sunt totdeauna, de fapt, ale lui **Röhm**, capul cel mai politic dintre militari şi temperamentul cel mai cazon dintre amicii politici ai lui Hitler. Generalul de divizie e de acord şi convinge uşor şi pe generalul von **Möhl**.

Curajul necesar unei astfel de acţiuni nu era prea mare: Adversarul n'avea mai nici o putere. Pe străzi toată lumea spunea râzând că stânga e la putere şi dreapta guvernează. Sfiala ofiţerilor superiori din München ţinea mai mult de un scrupul moral: Tocmai Reichswehrul să dea semne de rebeliune şi ilegalitate? Căci oricum, ceeace trecuse aproape neobservat la München — doborîrea guvernului Hoffmann prin forţă — nu se putea întâmpla fără pagube morale, mult mai mari, la Berlin.

Şi în vreme ce marele stat major al armatei bavareze şovăia să pornească împotriva Berlinului — cu succes aproape sigur! — aceeaş idee de „putsch" (lovitură de stat) vine unui anume **Pittinger**, şeful ligii patriotice **„Bavaria şi Imperiul"**. Căci ideea plutia în aer!... In travestiul ei democrat, Germania se simţia mai rău de cât slabă — se simţia caraghioasă. **Pittinger** complotează cu partizanii într'o cameră retrasă a berăriei Hindl — căci adevărata viaţă publică la München pulsează, între 1920-1930, în berării — şi telegrafiază şefului poliţiei, **Pöhner**, amicul de totdeauna, să-şi întrerupă cura de la băi şi să vie numaidecât. Intre timp Pittinger vesteşte şi pe Röhm, ca „revoluţia" să se facă fără nici un risc, adică, aşa cum se 'ntâmplă totdeauna — cu armata şi poliţia. Dar Röhm, furios că i se trăgea astfel scaunul de sub el, ameninţă pe Pittinger care, speriat, lasă baltă „revoluţia" şi pleacă şi el la băi. Această nostimă întâmplare, caracteristică mai mult pentru lipsa de prestigiu a republicii, decât

pentru forțele reacționare, a rămas în amintirea münchenezilor sub denumirea „**Putschul P. P.**" (Pittinger și Pöhner.)

Peste o lună, în Septembrie 1922, un fapt din altă țară arată lui Röhm — și deci și lui Hitler care trebuia să aibe în chip firesc întâietatea politică, după lovitura de stat a Reichswehrului bavarez — ce s'ar fi întâmplat și în Germania, dacă ofițerii ar fi avut în fruntea lor o adevărată personalitate : **Mussolini**, în fruntea „armatei" fasciste „cucerește" Roma, fără a vărsa o picătură de sânge și institue dictatura, fără a înlătura dinastia. Toate elementele de dreapta privesc din Germania la evenimentele de la miază-zi, cu o sgomotoasă satisfacție, rău prevestitoare pentru democrație.

Dar oricâtă satisfacție ar fi avut Hitler că un bărbat de aceeaș vigoare, în Italia, însuflețit de aceleași idei politice și sociale, e răsplătit pentru îndrăzneală, nu se putea să nu sufere în taină de lipsa de inițiativă a Reichswehrului bavarez. Atunci, poate, ajunse la convingerea că tot ce putea cere armatei regulate era numai o neutralitate binevoitoare, în cel mai bun caz un sprijin secret — și că singura lui armă pentru luptele la lumina zilei, vor fi trupele de asalt.

Hitler n'avu nevoe să aștepte prea mult. Victoria fulgerătoare a lui Mussolini însemna un stimulent moral extraordinar ; inflația care ruina în primul rând mica burghezie, posesoarea câtorva economii mărunte la bănci — adică tocmai grosul clientelei național-socialiste — însemna un stimul nou, venit chiar din lăuntrul vieții sociale germane. Cuprins de frenezie oratorică — fenomen premergător unei descărcării de nervi în fapte brutale — șeful nazist vorbește într'o singură seară la München în zeci de săli, umplute până la ultimul loc. El ațâță împotriva Statului, care spoliază munca cetățenilor economi, a Statului care devenise hoț de drumul mare, pentrucă încăpuse pe mâna... evreilor !... (De unde puteau ști münchenezii că inflația era un fenomen economic și nu unul de rasă — și că evreii din Germania au suferit aceeaș mizerie a inflației ca și germanii, dacă nu și mai mult, căci ei erau legați într'adevăr numai de valoarea monedei).

Noul „putsch" era în aer. Hitler îl va deslănțui.

F. Aderca

In numărul viitor : **Intâia răscoală. Hitler fuge !**

Baroneasa Estelle și partenerul ei André care obțin un mare succes în fiecare seară la Maxim Zig-Zag

FARMECUL MELODIILOR...

LA Cinematograful Trianon vom vedea un film, a cărui esențială calitate este melodia. Intreaga acțiune, întreaga înscenare și interpretare, este evidențiată și reliefată de cele mai superbe arii muzicale.

Titlul filmului este edificator în această privință : „Farmecul melodiilor" (Musik im Blut). Scenariul filmului se datorează lui Erich Warchneck, care semnează în acelaș timp și regia filmului. El aduce pe ecran o lume minunată, aceea a tinerilor studenți și studente ai conservatoarelor de muzică și artă dramatică. Sufletele acestora, tinere și avântate, vibrează pe coardele dragostei. tot atât de intens ca și pe coardele melodiei. Muza finală a tuturor, rămâne însă tot melodia, care intervine la tot locul, aducând tuturor fericirea.

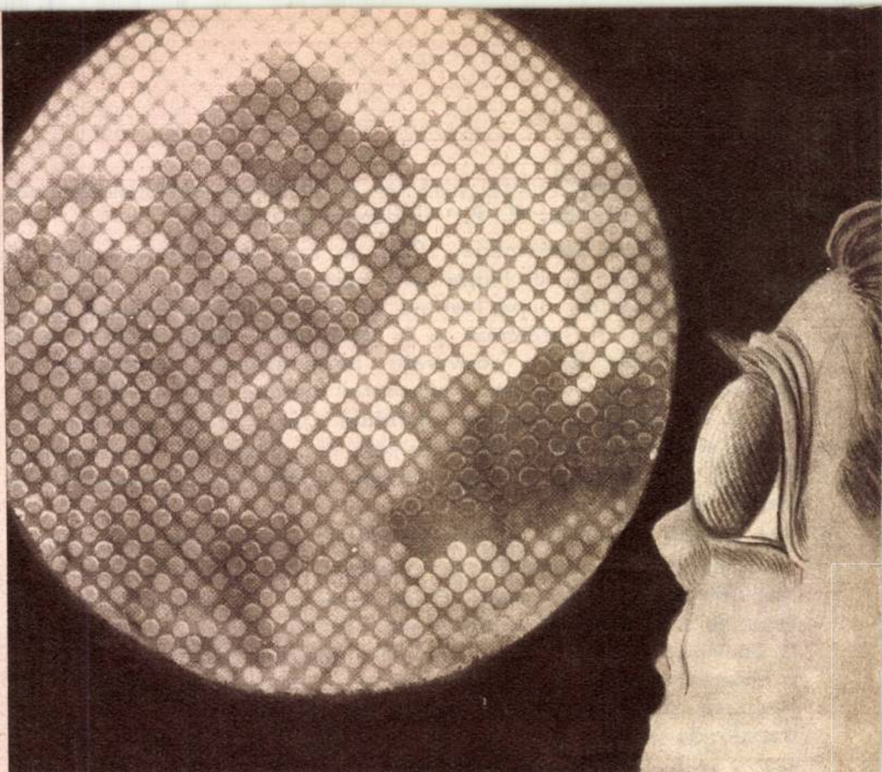
Apariția lui Leo Slezak în acest film, în mijlocul celorlalți interpreți de mare valoare, este înviorătoare.

Sybille Schmitz, Wolfgang Liebeneiner, Hanna Waag, principalii interpreți din „Valsul de adio" (Chopin), apar în acest film, împărțindu-și egal rolurile principale.

„Farmecul melodiilor" este un film bun care trebue văzut de toată lumea.

Sus: Cum am vedea lumea dacă ochiul nostru ar avea o structură similară cu a fluturilor și a libelulelor.

dacă oamenii ar avea simţurile insectelor

Lumea ne-ar apărea sub o formă cu totul diferită, am face şi am percepe lucruri care actualmente ies cu totul din sfera posibilităţilor noastre.

In realitate ochiul omenesc, funcţionând întocmai ca aparatul fotografic, inversează imaginea obiectului pe care-l vede, aşa că privind un peisagiu, sau orice alt obiect, ar trebui în teorie să ne aşteptăm a-l vedea aşa cum apare în ilustraţia de faţă, răsturnat cu pământul în locul cerului.

Miss Paris 1935 ar vedea altfel florile care i s'au trimis dacă ar avea ochi de insectă.

CAP. I.

O gospodină priveşte musca ce face o serie de mişcări asemănătoare celor pe care le face o femee cochetă, pudrându-şi nasul.

Ochii aceia boboşaţi o privesc oare pe ea? se întreabă femeea care ridică încet pămătuful de hârtie. Musca sboară imediat, ceeace convinge pe femee că insecta a fost cu ochii asupra ei tot timpul. E greşită însă. Musca n'a văzut-o până'n clipa când a făcut o mişcare. Chiar dacă musca ar fi privit-o, putem spune că doamna nu s'ar fi recunoscut în imaginea ce s'a format în creerul micii insecte.

Omul, care priveşte lumea cu ochii săi de structură omenească, crede că aşa este această lume şi că deci aşa trebue să apară ea oricărei alte creaturi, înzestrată cu simţul vederii. El confirmă această presupunere, considerând aparatul fotografic un ochi artificial, ce înregistrează imagini în care totul apare, în mare parte, aşa cum se aştepta. Dar aparatul fotografic este o imitaţie a simplului tip de ochi, aşa cum îl găsim la om şi la mai toate animalele mari, pe cari le cunoaştem, pe când ochiul muştei şi al mai tuturor celorlalte insecte este atât de deosebit şi de complicat, încât până'n ultima vreme, nimeni n'a încercat să-l imite. Acum însă, ca un produs accesoriu al cercetărilor făcute în domeniul televiziunei, inventatorii lucrează la o schemă de viziune, ce imită pe aceea a insectelor, pentru a obţine măriri ce trec de limitele luptelor şi oglinzilor concave.

Lumea, văzută prin aceşti ochi compuşi, formaţi din sute de ochi mici, se prezintă cu totul altfel decât atunci când e văzută printr'o pereche de ochi omeneşti, ce concentrează razele de lumină ca o lentilă fotografică. Un ochi omenesc sănătos poate citi dela câţiva centimetri distanţă, poate privi pe fereastră şi recunoaşte figura unui prieten de peste drum, şi poate număra coşurile unui vas, situat la o distanţă de câţiva chilometri.

Insecta trăeşte într'o lume microscopică şi cu orizonturi extrem de restrânse. Ochii săi, cari nu-şi pot schimba focarul, sunt făcuţi pentru obiecte apropiate şi pentru măriri. Tot ceeace e mai mare de câţiva zeci de centimetri este pentru ea ceva vag şi fără importanţă, până'n clipa când face o mişcare.

Deci, oricât de frumoasă ar fi fost ea în ochii soţului său, doamna de adineauri era, pentru insectă, ceva care nu merită să fie privit. Mai mult decât atât, musca nu-şi putea da seama de acolo de unde sta, lipită de oglindă, prin cele şase minuscule plăci lipicioase ce formează tălpile picioarelor sale, că gospodina nu era doar o pată mare, pe peretele opus. Imediat însă ce aceasta s'a mişcat, noţiunea insectei s'a schimbat şi deslipindu-şi lăbuţele, de pe oglindă, una câte una, târându-le, cum ai face cu o bucată de plastru, şi-a luat sborul, înainte ca apărătoarea de muşte s'o ajungă. Salvându-şi viaţa ca prin minune, s'ar crede că musca va reţine pentru totdeauna, adânc întipărite în minte, trăsăturile asasinei. Ei bine, o clipă mai târziu ea revine şi se aşeză pe nasul femeii.

Tot astfel, cei cari văd o albină venind spre stupul ei atât de drept şi de precis, de parca'r fi ieşit dintr'o puşcă, cred că mica aviatoare îşi poate vedea căsuţa, dela o mare distanţă, dar mutaţi stupul cu un metru mai într'o parte şi albina se va opri nu acolo unde se află de astă dată stupul, ci acolo unde era înainte intrarea şi manifestă aceeaş deconcentrare, care-ar pune stăpânire pe căpitanul unui transatlantic, dacă cineva ar fi mutat din loc portul New York, în vreme ce el lipsia.

Se crede că mai toate insectele sunt rareori în stare

să recunoască lucrurile după alte caracteristici și după alte simțuri. Felul în care insecta privește lucrurile face ca percepșrea să fie miraculos de eficace în multe cazuri, dar tot atât de stupidă în altele. Libelula, una dintre marile insecte, călugărița jefuitoare n'au decât să stea nemișcate, în plină lumină sau în alt loc populat de insectemai mici, și victimele vin direct în gura monstrului. E ca și când un om n'ar observa leul flămând, care i-a ieșit înainte și culmea absurdității, ar mai și încerca să se urce pe el. Partea proastă este că insecta nu va învăța niciodată să reție forma lucrurilor. Musca de pe oglindă de care ne-am ocupat la începutul acestui articol nu încerca să-și pudreze nasul și nici să se înfrumusețeze în vreun alt fel, cum face sexul slab. Își curăța ochii, adică infinitul număr de ochi ce formează acest organ vizual, care e uscat.

Viața a luat naștere în mare și când a apărut pe uscat avea ochi simpli bine desvoltați și desigur umezi. Toate animalele superioare și-au păstrat ochii umezi, acoperindu-i cu pleoape, care au darul de-a întreține umezeala și de-a curăța ochiul, oridecâteori animalul clipește. Insecta este însă în așa fel făcută, încât cea mai importantă dintre problemele vieții sale rezidă în a-și conserva umezeala. Pentru a împiedeca evaporarea, ea s'a acoperit cu un email impermeabil, iar ochii săi sunt foarte uscați. Praf, minuscule ciuperci, microbi și o sumedenie de alte lucruri vin să se așeze mereu pe ochi săi, fără pleoape, pe care insecta îi curăță necontenit, cu lăbuțele dinainte.

Insectele au avut la început ochi simpli ca și noi, pentrucă-i mai au încă uneori, în specimenele degenerate, sau în alte cazuri, spre a fi întrebuințați la întuneric. Aceștia eu fost însă curând multiplicați, sau înlocuiți cu un aparat vizual perfecționat. Aceste organe perfecționate se numesc „ochi cu fațete" și constă într'un mare număr de celule, numite la rândul lor **„omatidii"**, dela cuvântul grecesc care înseamnă „ochi mici". Fiecare dintre acestia e format întâi, dintr'un strat subțire și transparent, ce se poate compara cu lentilele unui aparat fotografic, apoi dintr'o parte mai groasă, înzestrată cu sensibilitate nervoasă și stând în legătură cu creerul. Este un fel de retină, corespunzând plăcii sensibile a acestui aparat fotografic. Fiecare ommatidium este un mic ochi special și de sine stătător, atașat la ceilalți, cari pot fi mai mult sau mai puțin numeroși. Unele furnici au numai câteva omatidii, în vreme ce diferite libelule și fluturi au între douăzeci și douăzecișicinci de mii.

Fiecare dintre acești mici ochi, funcționează separat și în consecință o imagine separată se formează pe fiecare retină, așa c'ar trebui să presupunem că libelula vede un acelaș obiect de patruzeci de mii de ori, dacă-l privește cu ambii ochi. Știm însă din experiență că lucrurile nu se întâmplă astfel și pentru a înțelege cum se simplifică multiplele imagini în sistemul vizual al insectei, trebue să ne amintim de ceeace se întâmplă în aparatul vizual al omului.

In realitate ochiul omenesc, funcționând întocmai ca aparatul fotografic, inversează imaginea obiectului pe care-l vede, așa că privind un peisagiu, sau orice alt obiect, ar trebui în teorie să ne așteptăm a-l vedea așa cum apare în ilustrația de față, răsturnat cu pământul în locul cerului. Imaginea revine însă în cele din urmă în poziție dreaptă, printr'o simplă operație ce se produce în creerul nostru și-al cărei mecanism nu este încă perfect lămurit. Cert e că o operație similară are loc și în ochii insectei și că miile de imagini ce se formează, în acelaș timp, sfârșesc prin a se uni într'una singură, în momentul când operațiunea vizuală s'a desăvârșit. In cazul acesta fenomenul e mai ușor de înțeles, decât în cazul ochiului simplu și poate fi folositor la explicare modului în care funcționează acesta din urmă.

Explicația rezidă în faptul că fiecare con ce formează omatidiile acoperit cu o substanță opacă ce împiedică lumina să treacă prin el lateral. Fiecare con primește deci numai razele de lumină ce cad asupră-i strict perpendicular. Dar aceste omatidii sunt situate unele lângă altele pe o suprafață curbă și fiecare primește deci o rază diferită de cea pe care o primește vecina sa. Aceste raze sfârșesc însă prin a se uni asemeni liniilor ce se întâlnesc în vârful unui con. In rezumat fiecare fațetă percepe o mică fracțiune din imaginea văzută care adăogându-se la fracțiunea vecină ajută la formanea unei imagini complete.

Pentruca efectul să fie mai bine înțeles, am reprezentat într'una din ilustrațiunile de față, rezultatul acestui fel de viziune. O anumită secțiune a obiectului văzut este reprezentată pe una din fațetele vecine printr'o rețea întunecată, ceeace produce efectul unui mozaic, sau al unei tapiserii, în puncte mari. Imaginea ce explică acest principiu exagerează considerabil efectul produs, această exagerație neurmărind decât să facă explicația cât mai clară. Dar în creerul insectei toate aceste pete se sudează și în cele din urmă viziunea unei libelule, sau a unui fluture ar fi similară cu a noastră, dacă n'ar interveni alte mecanisme, schimbând-o cu desăvârșire.

Albina lucrătoare, deși poate parcurge distanțe lungi, nu poate vedea clar la distanță mai mare de un metru; furnicile au o vedere și mai slabă, unele fiind cu totul oarbe, ca termitele, cari greșit au fost numite furnici albe. Această vedere slabă pare să fie necesară în viața acestor insecte sociabile. Le împiedecă probabil să vadă și să știe lucruri, cari le-ar putea distrage dela monotona lor viață. C'ar putea avea o vedere mai bună, o dovedește trântorul, al cărui ochi îi acoperă capul, ca un scut, dându-i posibilitatea să urmărească pe regină în sborul ei nupțial spre cer.

Un mare avantagiu al acestor ochi, cu multe fațete, rezidă în faptul că procură o viziune panoramică. Dacă omul ar putea vedea ca musca, de jur împrejur în acelaș timp pietonii n'ar mai fi călcați de vehiculele ce se ivesc în urma lor de după un colț de stradă. Dar un neajuns tot atât de mare al acestui soi de ochi constă în faptul că selecționează lumina fără a o concentra însă așa cum face ochiul simplu. Deci ochiul cu fațete vede bine sub lumina directă a soarelui, foarte slab în amurg și e aproape orb după lăsarea nopții. Dar multe insecte își fac de lucru în amurg și tocmai acestora, natura le-a dat un ochi foarte puțin corespunzător nevoilor lor. Ce ar fi trebuit să facă? Avea la îndemână două metode principiale. S'ar fi putut întoarce la ochiul simplu al vertebratei sau al unora dintre moluște, cum sunt cefalopodele. Natura și-a adus atunci aminte că la început înzestrase pe insecte cu ochi simpli, așa numitele „ocellii" sau celule simple pe cari insectele zilei nu le utilizează dar le mai posedă încă.

Când e mai mult sau mai puțin întunerec, reapare însă utilitatea ochiului simplu pentru insectă. La albină spre exemplu, ocellii-le au putere de discernământ extrem de redusă dar sunt foarte sensibile la lumină oricât ar fi aceasta de slabă. Aceste organe sunt deci utilizate numai în întunerecul stupului și dau insectei posibilitatea să vadă ce face atunci când se află angajată într'o ocupație pur domestică. Dar aceasta nu e deajuns. Ochiul cu fațete fiind creeat cu toate perfecțiunile sale, nu trebuia să-și abandoneze avantagiile în momentul când în ambianță survenea o modificare. Natura a arborat atunci o a doua metodă.

Se știe că lumina străbate spațiul în unde, și că dacă aceste unde sunt trecute printr'o lentilă de cristal, curbele lor suferă o modificare determinată de natura și forma lentilelor a căror putere de refracție variază dela centru spre margini. Aceasta face ca razele soarelui să se concentreze într'un punct dincolo de centrul lentilei prin care au trecut.

Putem verifica ușor acest rezultat prinzând o imagine a soarelui într'o lupă biconvexă. La o distanță oarecare de lupă, aceste raze se condensează într'o asemenea măsură, încât ard suprafața. Dar dacă nu vrem să facem numaidecât uz de soare putem concentra razele unei lămpi și vom vedea că imaginea obținută formează un punct de orbitoare lumină.

Această ultimă experiență explică metoda pe care au adoptat-o insectele nocturne. Omatidiile lor, ale căror funcțiuni le-am descris la începutul acestui articol, au fost transformate nu în lentile biconvexe, ceeace ar necesita o prea mare modificare, ci în cilindri a căror putere de refracție variază dela centru către margini așa că o undă de lumină trece printr'un proces exact opus celui descris mai sus și sfârșește prin a concentra pe retină toate razele existente cari, fără această operațiune ar fi rămas împrăștiate și difuze, cum erau în momentul când au atins suprafața exterioară a ochiului. In felul acesta, ochiul compus al *insectei nocturne*, și dacă rămâne un ochi cu fațete ca la insecta de zi, nu este *un ochi* selectiv ci un ochi ce concentrează, cum e în cazul vertebratelor și al *omului*. Deci, printr'o metodă diferită dar cu acelaș rezultat problema utilizării ochilor în timpul nopței este ingenios rezolvată de către insectă.

Rămâne să examinăm acum și alte fenomene vizuale ce fac ca insecta să vadă lumea altfel decum o vedem noi. Aceste fenomene țin în special de perceperea culorilor. Sir John Lubbock faimosul savant englez care a studiat multă vreme viața furnicilor, a observat că ochiul acestor insecte era foarte insensibil față de roșu dar extrem de sensibil la violet. La epoca aceea nu se cunoșteau însă decât șapte din culorile spectrului, acelea pe care le puteau percepe ochii noștri. Despre existența razelor ultra-violete și infra-roșii nu existau nici măcar bănueli. Experiențe ulterioare au adus multă lumină în acest domeniu. S'a văzut spre exemplu că dacă punem câteva furnici sub un acoperământ de sticlă din care s'a uns jumătate cu bisulfit de carbon, insectele își cară imediat larvele în această parte și rămân acolo evitând cealaltă jumătate.

Care este motivul acestei preferințe? Pentru ochiul omenesc nu există nici o diferență între cele două părți. Bisulfitul de carbon ne pare o substanță absolut transparentă. Experiențele au dovedit însă că bisulfitul de carbon oprește razele ultra-violete. Pentru furnici deci, partea acoperită cu bisulfit de carbon le oferă întunerecul de care au nevoe, pe care-l găsesc și în adăposturile lor. Experiențele similare au dovedit că aceste insecte ca și albinele și ca majoritatea insectelor sociale, posedă ochi insensibili la razele infra-roșii precum și la cele de un galben-verzui — culoarea complementară a roșului — dar că percep razele ultra-violete, invizibile pentru ochiul omenesc.

Se presupunea înainte că roșul aprins al unor flori cum sunt trandafirii, ar atrage ochiul albinei. Dar pentru această insectă roșul apare negru iar galbenverzuiul îi e cu totul invizibil. Pe de altă parte s'ar prea putea ca florile care pentru noi sunt șterse, de un colorit modest să pară foarte frapante unui ochi de albină sensibil la razele ultra-violete. Pentru albina care sboară în jurul unei figuri fardate, buzele sunt de un negru de cărbune, obrajii portocalii, iar pometii, păr frecați cu pământ.

Diferite experiențe făcute în lumea insectelor, au adus la concluzia că majoritatea nu percep deloc culorile, dar această lipsă se întâlnește și la unele persoane, cum a fost faimosul muzicant Rossini pentru care lumea apărea numai în alb, negru și cenușiu așa cum văd probabil furnicile.

(Sfârșitul în numărul viitor)

CALENDAR-IANUARIE

16

1846. S'a născut generalul Iacob Lahovary fost ministru de răsboi în cabinetul generalului Ion E. Florescu, (alăturat chipul)
1871. A capitulat Parisul.
1875. S'a reprezentat la Iaşi comedia „Rusaliile" de V. Alecsandri.
1917. Armatele române au învins pe cele inamice la Pralea.

17

1706. S'a născut Benjamin Franklin, filosof, fizician, om politic american. A inventat paratrăznetul. El este unul din fondatorii independenţei Americei. (+ 1790) (alăturat chipul).
1523. Petru Rareş dobândeşte stăpânirea asupra cetăţilor: Ciceiul, Cetatea de Baltă, Unguraşul şi Bistriţa.
1829. S'a născut poetul Anton Naum.

18

1848. S'a născut scriitorul român Ioan Slavici (alăturat chipul).
1844. S'a reprezentat la Iaşi comedia „Conu Iorgu dela Sadagura" de V. Alecsandri.
1879. A avut loc premiera comediei „O noapte furtunoasă" de I. L. Caragiale.
1913. A murit poetul Carol Scrob.

19

1818. A murit Dimitrie Ţichindeal preot şi profesor român în Banat. In 1814 a fost înlăturat de cei cari căutau să împiedice introducerea unui spirit prea românesc în preoţime şi învăţătorime (alăturat chipul)
1821. A murit Domnitorul Moldovei Alexandru Şuţu.
1878. A murit Ioan Meşotă, membru corespondent al Academiei Române.

20

1527. Petru Rareş ocupă pentru a doua oară tronul Moldovei. A făcut mai multe incursiuni în Transilvania dobândind cetatea Bistriţei. A murit în scaun în Septembrie 1546 (alăturat chipul).
1875. A murit pictorul francez Jean Francois Millet.

21

1793. A murit pe eşafod Regele Ludovic XVI al Franţei. Alături de el a murit şi regina Maria Antoinetta. (alăturat chipul fostului rege).
1872. A murit la Viena poetul austriac Franz Grillparzer.
1924. A murit la Moscova, Lenin, primul comisar al poporului în Rusia Sovietică:
1907. A murit academicianul Vicenţiu Babeş.

22

1788. S'a născut poetul englez Lord George Byron la Londra. Şi-a făcut mulţi duşmani prin satirele sale. (alăturat chipul).
1561. S'a născut filosoful Francois Bacon.
1775. S'a născut fizicianul André Maria Amperè.
1922. A murit papa Benedict

Domnii N. Titulescu şi Aristide Blank la Muraigl (Elveţia) la 2500 metri. — Fotografie luată de către delegata atelierelor fotografice parisiene Wilhelmy.

IOAN SLAVICI

de **AL. IORDAN**

CA şi Eminescu, Cerna şi atâţia alţi scriitori şi numele lui Slavici este o creaţie. Căci după cum Iosif Vulcan l-a schimbat pe Eminoviciu în Eminescu, M. Dragomirescu pe Stancov în Cerna, tot astfel dascălul român Avram Vostinariu, din Şiria a înscris în controalele clasei întâia primară, sub numele de Ioan Slavici, pe copilul Ioan al Lenii Savului lui Mihail Bojin, pentru a evita maghiarizarea în Ianoş Bojany. Numele de Ioan Slavici datează din 1854, şi el a fost adoptat de nuvelistul de mai târziu în semnarea tuturor producţiunilor minţii şi simţământului său, rămase nouă datorită teascurilor tipografice.

Născut la 18 Ianuarie 1848 în Şiria, una din cele mai româneşti localităţi din Ardeal, Ioan Slavici a învăţat primele clase primare în satul său natal, unde a cunoscut şi suferinţele îndurate de Români din partea Ungurilor.

Acolo şi-a format el, mai târziu, convingerea ce n'a părăsit-o toată viaţa, că salvarea Românilor ardeleni nu poate veni decât dintr'o conlucrare cu Austria. „Admirabilă pildă de statornicie într'o idee, dar înfricoşetoare rătăcire a unui moralist ce ar fi trebuit să fie ţinut cu sila departe de viaţa politică", astfel caracterizează atitudinea lui Slavici, d-l Scarlat Struţeanu.

Studiile secundare le-a făcut la liceul maghiar din Arad, iar pe cele universitare la Viena, unde l-a cunoscut pe Eminescu şi împreună au pus bazele societăţii culturale „România Jună", iar mai târziu au organizat congresul dela Putna din 15 August 1870. Prieteniei cu Eminescu îi datorează Ioan Slavici debutul său la „Convorbiri literare" cu povestea „Zâna Zânelor" care în prima formă era o comedie ce purta titlul „Fata de birău" scrisă în dialectul ardelean.

Nu vom mai insista asupra activităţii desfăşurate de Slavici atât în domeniul politic cât şi în cel literar, căci ambele sunt îndeajuns de cunoscute, vom desvălui însă un fapt mai puţin ştiut, anume răspândirea operei sale literare peste hotare, datorită traducerilor în limbi străine.

Puţini sunt scriitorii români a căror operă să se fi bucurat de un număr atât de mare de traduceri, ca opera lui Slavici.

In viaţă fiind, i-au fost traduse, parte din nuvele, în trei limbi. Inceputul l-a făcut Mauritz Boheman care în anul 1895 traduce alături de nuvela „Şanta" a lui N. Gane, şi „Gura Satului" de Slavici, al cărei titlu în suedeză este redat prin „Byskvallret", iar volumul ce cuprinde aceste două nuvele e intitulat „Frän Rumänien" şi a fost tipărit la Stokholm.

Peste cincisprezece ani, profesorul M. Schroff, în volumul „Bilder aus Rumänien" tipărit în Bucureşti, traduce în nemţeşte „O viaţă pierdută" (Ein verlorens Leben pg. 3 — 52) şi „Popa Tanda (pg. 53 — 84).

După alţi unsprezece ani, când ramura de măslin fusese întinsă pe locurile unde pustiise urgia războiului ce frământase aproape întreaga omenire, şi când România începuse a fi mai cunoscută în Occidentul care multă vreme confundase Bucureştiul cu capitala Bulgariei, scriitoarea Lucy Byng alcătueşte la Londra o antologie cuprinzând fragmente din operele scriitorilor: Mihail Sadoveanu, I. L. Caragiale, C. Negruzzi, I. Creangă, I. Al. Brătescu-Voineşti, Barbu Delavrancea, Ion Popovici-Bănăţeanu, etc.

In acest volum intitulat „Romanian Stories" ale cărei prime pagini le alcătuesc prefeţele M. S. Regina Maria şi Prof. Simion-Mehedinţi, găsim tradusă la pag. 175 — 206 nuvela lui Slavici „Popa Tanda".

Cinci ani după ce Ioan Slavici şi-a dat obştescul sfârşit, în 1930, la Roma sub directiva profesorului Claudio Isopescu, unul dintre elevii acestuia, Cesar Ruberti strânge într'un volum de 171 pagini, următoarele trei nuvele: „Moara cu Noroc", „Scormon" şi „Norocul" dând ca titlu al volumului, titlul primei nuvele, în traducere italienească. „Il mulino della fortuna". Volumul e prefaţat de V. Crescini şi tipărit la Perugia-Venezia.

Concomitent cu traducerea italienească, la Atena un fost student al facultăţii de litere din Bucureşti, V. Kutzopol, tipărea un volum de traduceri în greceşte, traducând nuvelele: „Popa Tanda", „Budulea Taichi", „Scormon" şi „Bobocel".

Primele treizeci de pagini ale volumului sunt consacrate unui judicios studiu referitor la viaţa şi opera lui Ioan Slavici, autorul utilizând cele mai serioase isvoare de documentare şi reuşind să prezinte poporului grec un Slavici în justa lui valoare.

Călăuzit de principiul de a prezenta o traducere cât mai fidelă, V. Kutzopol a reuşit să păstreze în limba grecească toată frumuseţea originalului.

Faţă de numeroasele traduceri din opera lui Slavici, dela sine se impune o concluzie: Numai datorită realei valori, opera sa literară a putut să atragă luarea aminte atâtor traducători cari au făcut ca numele lui Slavici să fie atât de răspândit, iar nuvelele sale citite în cele mai deosebite limbi europene.

AL. IORDAN

delicioasă, rafinată, este tovarăşul cel mai plăcut.

Pretutindeni Şampania Rhein Extra recoltează sufragiile unanime ale oamenilor de gust. Biruind moda trecătoare a băuturilor tari, alcoolizante, artificiale, s'a impus din nou Şampania la mese. Şampania Rhein Extra este surpriza cea mai agreabilă. Invitaţii Dv. vor aprecia atenţiunea elegantă ce le acordaţi, oferindu-le o cupă de Rhein Extra. Peste 40 de ani de succes, numeroase distincţiuni comerciale şi expoziţia recentă din Parcul Carol, sunt recomandaţiile

Şampaniei
Rhein *Extra*

REALITATEA ilustrată

SARRE

ANUL IX No. 418
23 IANUARIE 1935

BALUL DELA LEGAȚIA ANGLIEI.

Săptămâna trecută a avut loc la legația Angliei un bal dat în cinstea ofițerilor de pe vasul englez „Devonshire". Fotografia noastră reprezintă pe d. Fitzebert, comandantul vasului, în mijlocul invitaților. (Foto Berman)

Actualități din țară.

MAREA INGHEȚATĂ IN PORTUL CONSTANȚA.

Din cauza gerului din ultimile săptămâni, marea a înghețat în portul Constanța. Fotografia noastră, reprezintă un vas navigând printre ghețuri.

GREVA STUDENȚILOR IN DREPT

Studenții în drept au declarat greva în semn pe protestare împotriva nouei legi a avocaților. Fotografia noastră îi reprezintă în Cișmigiu pregătindu-se să manifesteze în fața Ministerului de justiție.

REALITATEA ILUSTRATĂ
Director: NIC. CONSTANTIN
Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREȚUL ABONAMENTULUI:
PE UN AN . . . . . 400 LEI
PE ȘASE LUNI . . . . . 200 „
PE TREI LUNI . . . . . 100 „
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
București Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adeverul" S. A

Cărbunii sunt transportați din Sarre pe apă, în vase speciale de lemn, trase de pe țărm de câte doi cai.

Ce e Sarre?

— Câteva lămuriri, câteva cifre —

In ultimul timp ținutul **Sarre** a stat în centrul interesului general. De la New-York până la Tokio, oamenii politici ca și simplii cetățeni s'au ocupat de „problema Sarre", de „plebiscitul din Sarre". Privirile tuturor locuitorilor globului au stat ațintite asupra punctului pe care-l ocupă pe harta Europei—ea însăși atât de mică față de continentul Asiei, pe care-l prelungește ca un nas obraznic luat la purtare...

Pentru Sarre s'au uitat probleme de politică mondială mult mai importante, cum ar fi bunăoară problema desarmării popoarelor și crearea unei poliții internaționale, alcătuită dintr'o puternică flotă, pusă la dispoziția Ligii Națiunilor. Psihoza creată de plebiscitul din Sarre—și de care au suferit nu numai locuitorii ținutului, dar toate popoarele pământului—a fost atât de acută, încât s'a crezut un moment că de-aci se va aprinde iar războiul mondial.

Toate ziarele pământului au trimis reprezentanți în Sarre și toate revistele au publicat studii, reportagii, desene și fotografii.

Ce este în definitiv Sarre ?...

E un mic teritoriu german, situat la nordul departamentului (județului) francez **La Moselle.** La nord se mărginește cu provincia Rinului și la răsărit cu Palatinatul, amândouă ținuturi germane.

Întreaga această regiune a avut o istorie foarte sbuciumată și a fost stăpânită când de francezi, când de germani. Pe la mijlocul secolului trecut, regiunea Sarre era încă franceză și hotarul de azi a fost croit abia în 1871. In 1918, când ținutul Sarre a trecut, prin Tratatul de Pace, sub o guvernare specială, lăsându-se Franței proprietatea minelor de cărbuni, ca despăgubire pentru minele din nordul Franței distruse de armatele Kaiserului, era alcătuit din două fragmente teritoriale : O întindere de 148.604 hectare, care făcuseră parte din Prusia și altă întindere de 43.700 hectare, care ținuse de Bavaria. Deci Sarre-ul nu cuprinde o suprafață mai mare de 192.304 hectare sau—ca să folosim termenii curenți—nu are o întindere care să depășească vre-o 1920 km. pătrați, față de **440.000** kilometri pătrați ai Germaniei întregi.

Un tip caracteristic din Sarre : minerul în costum de asbest.

Alegătorii din Sarre așteptându-și rândul la localul de vot.

Acest adevăr e atât de isbitor, încât ziariștii străini, primiți cu prilejul plebiscitului spuneau că Sarre-ul e locuit numai de femei și copii, bărbații trăind mai mult sub pământ, în mine.

Cea mai mare parte a cărbunilor din Sarre sunt folosiți de industria grea franceză, în furnale la fabricarea ferului și oțelului; o altă parte se întrebuințează de căile ferate și se exportă numai o mică parte. Bineînțeles că existența acestui bazin carbonifer a produs și alte industrii: ceramică, sticlărie, distilerii, manufacturi de tutun, industrii alimentare, textile, electrice, etc.

Oricât de mic este, ținutul acesta înainte de răsboi cuprindea aproape o treime din producția totală a fabricilor de sticle din Germania, și producea un milion și jumătate tone de fer brut.

Din punct de vedere politic, teritoriul Sarre a aparținut până în 1814 Franței care l-a cedat atunci Germaniei. Ca ținut separat a fost constituit oarecum artificial în 1918, parte de către Rhenania Prusia și parte de Palatinatul Bavarez. Din tratatul dela Versailles, bazinul Sarre-ului a fost supus unui regim special și provizoriu, cu scopul economic de a da Franței în proprietate minele de cărbuni ale bazinului, ca o compensație a pagubelor suferite de această țară, în bazinul ei carbonifer dela nord. Dar considerându-se că nu poate încredința Franței un drept de suveranitate, s'a creat acest regim special pe baza căruia, germanii renunță vreme de cincisprezece ani la guvernarea Sarre-ului, în favoarea Societății Națiunilor. Bazinul e guvernat în numele Societății Națiunilor, de un organ special: comisia de guvernare, formată din cinci membrii: un francez, un sarrez, trei neutri, reprezentanți ai altor țări decât ai Franței sau Germaniei. Această comisie avea drept de legiferare, iar administrația propriu zisă se făcea de un parlament local, alcătuit din 30 membri.

Locuitorii din Sarre citind listele de alegători pentru a vedea dacă numele lor sînt trecute în listă.

O femee bătrână, paralizată de ambele picioare este transportată la localul de vot.

Numărul locuitorilor era, înainte de a trece sub administrația Ligii Națiunilor, cam de 440.000 și s'a ridicat în ultimul timp, mulțumită activității industriale excepționale, la 700.000 de locuitori, ceeace însemnează că populația s'a dublat aproape, în răstimp de numai 15 ani. Dar față de cele **68 milioane** locuitori ai Germaniei, chiar 700.000 de sarrezi, e un numar fără importanță.

Capitala ținutului, Sarrebruck, e un oraș de vre-o 110.000 locuitori (cam un sfert din numărul locuitorilor din București) – și nu trebue să confundăm **Sarrebruckul** cu **Saarburgul,** care e capitala județului francez limitrof. Celelalte orașe din Sarre — **Wohlklingen, Sarrelouis, Dillingen, Neunkirchen —** sunt și mai mici, adevărate orașe provinciale.

Râul Sarre, care străbate ținutul, nu e mai mare ca Oltul, bunăoară.

Toată importanța acestui ținut, stă în bazinul minier care pornind din Germania ocupă mai mult de o treime a întregului teritoriu, în direcția sud-est, nord-est până în departamentul Mosella din Franța. Lungimea acestui bazin e de 70 klm. și lățimea de 30 klm. Se extrage din acest bazin o cantitate mare de huilă. Toată populația e ocupată aproape exclusiv în minele de cărbuni.

